

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

SAKİN KENT ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:

“BOLU-GÖYNÜK ÖRNEĞİ”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Meltem SARIYILDIZ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. Nazlı YÜCEL BATMAZ

KIRIKKALE

2019

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

SAKİN KENT ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
“BOLU-GÖYNÜK ÖRNEĞİ”
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Meltem SARIYILDIZ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. Nazlı YÜCEL BATMAZ

KIRIKKALE

2019

KABUL ve ONAY

Doç. Dr. Nazlı YÜCEL BATMAZ danışmanlığında Meltem SARIYILDIZ tarafından hazırlanan “Sakin Kent Algısı Üzerine Bir Araştırma: Bolu-Göynük Örneği ” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

(İmza)

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

.....

(İmza)

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

(İmza)

(Unvanı, Adı ve Soyadı)

.....

(İmza)

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

(İmza)

(Unvanı, Adı ve Soyadı)

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL SAYFASI

Yüksek Lisans Dönem Projesi olarak sunduğum “Sakin Kent Algısı Üzerine Bir Araştırma: Bolu-Göynük Örneği ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

.../.../2019

Meltem SARIYILDIZ

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlanmasındaki temel amaç; uluslararası bir örgütlenmenin sonucunda ortaya çıkan ve kısa sürede geniş bir etki alanına ulaşan, “Sakin Kent” kavramını incelemek ve Sakin Kent payesini alan Bolu- Göynük’de yaşayan halkın / yerel işletmecilerin ve Sakin Kent hareketinin yayılmasında hareketin paydaşı ve yürütücüsü olan Sakin Kent yöneticisinin “Sakin Kent konusundaki algılarını” ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın, her aşamasında büyük bir emekle yanımda olan; anne, öğretmen, arkadaş olarak sevgisini ve ilgisini hiçbir zaman esirgemeyen sayın hocam Doç. Dr. Nazlı Yücel BATMAZ’ a, lisans eğitimimden itibaren desteğini benden esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Cemal FEDAİ’ ye, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca akademik disiplini ile bana örnek olan ve gerçekleştirdiği Uluslararası Kongrelere beni dâhil edip destekleyen sayın hocam Doç. Dr. İbrahim MAZMAN’ a, Göynük’te kendimi yalnız hissettirmeyen beni sıkılmadan dinleyip sorularıma çözüm bulmaya çalışarak cevap veren sayın hocam Doç. Dr. Fahri ATASOY’ a, tezimi hiç sıkılmadan inceleyip eleştiren ve her konuda yön gösteren sayın Doç. Dr. Refik Yaslıkaya’ya, lisans tez danışmanım Prof. Dr. Cevat ÖZYURT’ a, Göynük ile ilgili bana gerekli bilgileri vererek bu araştırma için sağladıkları destekten dolayı Sakin Kent Göynük Koordinatörü ve Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Sibel BOZDAĞCI’ ya teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Ayrıca, çalışma boyunca desteklerini eksik etmeyen, güvenlerini yanı başımda hissettiğim ve ismini anmadığım tüm yakınlarıma çok teşekkür ederim.

Meltem SARIYILDIZ, Kırıkkale, 2019

ÖZET

“Sakin Kent Algısı Üzerine Bir Araştırma; Bolu Göynük Örneği” adlı tez de Sakin Kent Kavramı incelenirken Bolu Göynük’ e Sakin Kent olmanın getirdiği avantajlar, halkın ve şehrin bu avantajlar sayesinde edindiği kazanımlar, halkın Sakin Kent kavramını ne derece benimsediği ve Sakin Kent payesinin Bolu Göynük’ e ve halkına getirmiş olduğu olumsuzluklar incelenmeye çalışılmıştır.

Sanayi Devrimi sonrasında insanların hayat biçimleri hızla değişmeye başlamıştır. Özellikle büyük kent merkezlerinde yaşayan kişiler, daha çok çalışmaya, daha hızlı yaşamaya ve daha hızlı tüketmeye yönelmiştir. Bu değişim ile birlikte yoğunlaşan kent merkezleri ve artan nüfusun da etkisiyle insanların alışkanlıkları da değişmeye, dönüşmeye başlamıştır. Küreselleşme süreciyle de bu değişim ve dönüşüm hız kazanmış, kentleşme ve beraberinde getirdiği olumsuz koşullarla ortaya çıkan yeni kent düzeni, kentlerdeki yaşam kalitesini düşürerek küreselleşmenin en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Günümüzde insanlar kentlerde daha iyi bir kentsel yaşam ve kent hizmeti beklentisi içindedirler. Bu beklenti ve arayış, geçmişin bilgi birikimi ve mirası ile bugünün ve geleceğin sağladığı olanakları birleştirmeyi amaçlayan Sakin Kent (Cittaslow) kavramının ortaya çıkmasına temel oluşturmuştur. Sakin Kent hareketi, küreselleşmeyle tek tipleşen kentlerden olmayı reddeden, yerel kimliğini ve özelliklerini korumak isteyen kentlerin katıldığı bir birliktir.

Bu birliğe 4 Şubat 2017 de Sakin Kent sertifikasını alarak dahil olan Göynük’te yaşayan yerel halkın / işletmecilerin ve kent yöneticisinin Sakin Kent kavramına ilişkin algısı incelenirken nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Mülakat yapılan görüşmeciler genel olarak şehrin Sakin Kent olmasından memnun olduklarını, Sakin Kent olduktan sonra kentte ekonominin canlandığını, ziyaretlerin artışı ile birlikte turizmin geliştiğini, şehrin çevresel ve sosyo-kültürel olarak geliştiğini tanınırlığının arttığını dile getirmişlerdir. Bununla birlikte, Sakin Kent oluşumu ile birlikte kentte trafik sıkışıklığı, aşırı ve çarpık kentleşme, gürültü, kalabalıklaşma ve çevre kirliliği sorunlarının ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Görüşmecilerin daha çok Sakin Kent’ in ekonomik sonuçlarına odaklanarak memnuniyetlerini dile getirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentleşme, Sakin Kent, Göynük

ABSTRACT

In “A Study on the Perception of Cittaslow: Bolu-Göynük Example” thesis, while studying the concept of Cittaslow, the advantages of being a Cittaslow in Bolu/Göynük, the achievements of people and the city itself with those advantages, the adoption of Cittaslow by people and the unfavourableness of the Cittaslow distinction to Bolu/ Göynük and to the people are tried to be analysed.

People's life styles have begun to change rapidly after the Industrial Revolution. Especially, the people living in metropolitan city centres have tended to working more, living and consuming faster. This trend has started to change and transform people's habits with the effects of increasing density in city centres and population. With the globalization process, the change and transformation have gained momentum, and it has become one of the biggest problems of globalization by decreasing the quality of life with the new city order emerged from urbanization and its negative conditions. Nowadays, people are expecting a better urban life and urban service in cities. This expectation and pursuit is the basis for the emergence of the concept of Cittaslow, which aims to unify the accumulated knowledge and heritage of the past and the opportunities provided by today and the future. The Cittaslow movement is a union which is participated by the cities that refuse to be a ‘stereotype’ urban through globalization and want to preserve their local identity and characteristics

Interview technique from qualitative research techniques was used to examine the perceptions of the local people / entrepreneurs and city administrator on the concept of Cittaslow in Göynük, which has involved to this Union by having Cittaslow certificate in 4 February 2017. Data were analysed by content analysis method. Interviewers generally expressed that they were satisfied by being a Cittaslow, city economy has become more alive after becoming a Cittaslow, tourism has developed with the increase in visits, and the city has become more environmentally and socio-culturally developed and increased its familiarness. On the other hand, they stated the emergence of traffic jams, excessive and distorted urbanization, noise, crowding and environmental pollution problems emerged in the city after being a Cittaslow. It was deducted that the interviewees mostly expressed their satisfaction by focusing on the economic results of Cittaslow.

Key Words: City, Urbanization, Cittaslow, Göynük

SİMGELER VE KISALTMALAR

v.b. : ve benzeri

v.d. : ve diğerleri

TABLÖLAR

Tablo 1 - Mülakat Soru ve Grupları Tablosu	63
--	----

ŞEKİLLER

Şekil 1 -Birleşmiş Milletler Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranı Tahmini.....	16
---	----

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	IV
TABLolar	V
ŞEKİLLER.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.1. KENT	4
1.1.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Kentlerin Dönüşümü	8
1.1.1.1. Antik Çağ Kentleri	10
1.1.1.2. Ortaçağ Kentleri.....	11
1.1.1.3. Sanayileşme Dönemi Kentleri.....	12
1.1.1.4. Küreselleşmenin Biçimlendirdiği Günümüz Kentleri.....	14
1.2. KENTLEŞME.....	15
1.3. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE DEĞİŞEN KENT KİMLİĞİ.....	18
1.4. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ	21
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
KENT YAŞAMI İÇİN YENİ BİR ANLAYIŞ: “SAKİN KENT”	23
2.1. KÜRESELLEŞMENİN YARATTIĞI “HIZ” A KARŞIN “YAVAŞLIK”	23
2.2. YAVAŞ HAREKETLER.....	26
2.2.1. Yavaş Yemek (Slow Food).....	27
2.2.2. Yavaş İşletmecilik.....	32
2.2.3. Yavaş Turizm.....	32
2.2.4. Yavaş Tasarım	33
2.3. SAKİN KENT (CITTASLOW).....	34
2.3.1. Uluslararası Sakin Kent Organları	35
2.3.2. Sakin Kent Kriterleri.....	36
2.3.2.1. Çevre Politikaları	38
2.3.2.2. Altyapı Politikaları.....	39
2.3.2.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları	39
2.3.2.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar	41

2.3.2.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar	43
2.3.2.6. Sosyal Uyum	44
2.3.2.7. Ortaklıklar	44
2.4. DÜNYADA SAKİN KENT (CITTASLOW) UYGULAMALARI	45
2.4.1. Orvieto-İtalya	47
2.4.2. Waldkirch Ve Hersbruck-Almanya.....	48
2.4.3. Sebastopol - Amerika.....	49
2.5. TÜRKİYE’DE SAKİN KENT (CITTASLOW) UYGULAMALARI	49
2.5.1. Seferihisar	50
2.5.2. Perşembe	50
2.5.3. Halfeti	50
2.5.4. Şavşat	51
2.5.5. Ahlat.....	51
2.5.6. Sakin Kent Üyelik Süreci.....	51
2.5.6.1. Başvuru Mektubunun Sunulması	52
2.5.6.2. Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi	52
2.5.6.3. Adaylık Değerlendirme Ziyareti ve Raporu.....	52
2.5.6.4. Adaylık Süreci ve Hazırlık Raporu	52
2.5.6.5. Üyelik Değerlendirilmesi ve Başvuru Dosyası	52
2.5.6.6. Sakin Kent Genel Merkez Değerlendirilmesi	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
SAKİN KENT ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:	54
BOLU - GÖYNÜK ÖRNEĞİ.....	54
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	54
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	54
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	55
3.4. GÖYNÜK’E GENEL BAKIŞ	57
3.5. FİZİKSEL VE DEMOGRAFİK YAPI	57
3.6. TARİHSEL YAPI.....	58
3.6.1 İlkçağlar Dönemi.....	58
3.6.2. Osmanlı Dönemi	58
3.6.3. Cumhuriyet Öncesinde Göynük.....	59
3.6.4. Cumhuriyet Dönemi.....	59
3.7. EKONOMİK YAPI	59
3.8. SOSYO-KÜLTÜREL YAPI.....	60

3.8.1. Tarihi Göynük Evleri	60
3.8.2. Gazi Süleyman Paşa Hamamı ve Gazi Süleyman Paşa Cami	60
3.8.3. Akşemsettin Hz. Türbesi.....	61
3.8.4. Ömer Sikkın Türbesi.....	61
3.8.5. Tabak Dede Türbesi.....	61
3.8.6. Zafer Kulesi	62
3.8.7. Sünnet Gölü - Çubuk Gölü.....	62
3.9. MÜLAKAT GÖRÜŞMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	62
3.9.1. Yerel Halk İle Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi	64
3.9.2. Sakin Kent Hakkında Yerel Halkın Düşüncesi.....	64
3.9.3 Sakin Kent Olarak Kabulünden Sonra Göynük'te Meydana Gelen Değişiklikler	65
3.9.4. Sakin Kent Olgusunun Yerel Halka Sağladığı Fayda	66
3.9.5. Sakin Kent Olgusunun Yerel Halka Getirdiği Olumsuzluklar	68
3.9.6. Sakin Kent Unvanının Kentsel Yaşam Kalitesini Nasıl Etkilediği ve Turizmin Gelişmesine Katkısı	71
3.10. İşletme Sahipleri ve Yöneticiler ile Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi	72
3.10.1. Sakin Kent Hakkında İşletme Sahipleri ve Yöneticilerinin Düşüncesi.....	72
3.10.2. Yöre Turizminin Gelişmesinde Sakin Kent Olgusunun Algılanan Etkisi.....	74
3.11.Belediye Başkanı ile Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi	76
SONUÇ	78
KAYNAKÇA.....	81
EKLER.....	88

GİRİŞ

Küreselleşmenin bir sonucu olarak kentler; üretim, ticaret ve tüketim faaliyetlerinin odağı olarak daha çok öne çıkmaya başlamışlardır. Kentler; tarihi, doğal, kültürel, toplumsal boyutlarından öte; sıradanlaşmış, tek-tipleşmiş ve küresel ekonomik sistemin aracı olmuş metalar olarak da algılanmaya başlanmıştır. Kentlerin tarihi dokusu, yerel kültürü ve kent kimliği yok olmakta; kent sakinleri kente yabancılaşmakta ve kalkınma - çevre dengesinde; çevre aleyhine bozulan denge kent ortamında daha çok hissedilmeye başlanmıştır. Bunun sonucunda çevre, büyüme ve kent üçlemesinin ilişkilerine ve etkileşimlerine yeni bakış açıları getirme çabaları son yıllarda tekrar yoğunlaşmış, başta sürdürülebilir ve Sakin Kent kavramları gibi yeni kent anlayışları daha çok tartışılmaya başlanmıştır.

Sakin Kent, kentlerin kültürlerinin kimliğini korumak için kullandıkları uluslararası kar amacı gütmeyen bir üyelik örgütü ve hareketidir. Yavaş Yemek hareketinden doğmuş olan Sakin Kent, yaşamın hızını yavaşlatarak yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlamıştır.

Sakin Kentler hızlı ve tüketime dayalı bir hayat felsefesinin hâkim olduğu şehir yaşamına ve tasarımına alternatif getirmeyi hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmak ve modern dünyanın birçok “aynılaşmış” kentinden farklı kalabilmek için şehirlerin hangi alanlarda önemli ve özel olduklarının iyi belirlenmesi, bu özelliklerini korumak için özel stratejiler geliştirilmesi, bunun için yerel değerlere sahip çıkılması, korunması ve geliştirilmesi önemli bir gereklilik olarak görülmektedir.

Sakin Kent Hareketi ilk olarak 1999 yılında İtalya’da, kent sakinlerinin ve yöneticilerinin temiz toplum ve sürdürülebilir kalkınma isteklerinin sonucu ve bir çözüm alternatifi olarak ortaya çıkmıştır. Bu akım; insanın yaşam alanı olarak kentleri, doğası, tarihi ve kültürü ile birlikte korumayı hedefleyen, teknolojinin insan yaşamının ve çevrenin sürdürülebilirliğine uygun kullanılmasını vurgulayan bir yaklaşımdır. Aynı zamanda Sakin Kent (Cittaslow) akımı; kentin yerel ürünlerine, sanatlarına ve yemeklerine sahip çıkarak kendi özelliklerinin ve mimari yapılarının korunmasını sağlayan, çevreye duyarlı, katılımcılığa önem veren, demokratik, kaliteli yaşamı esas alan ve küçük kentler için sürdürülebilirlik ekseninde uygun bir kalkınma modeli olarak da nitelenmektedir.

Sakin Kent akımının amacı; kentlerin başat özelliklerini korumalarına, yerel ürünlerine, yerel sanatlarına ve yerel yemeklerine sahip çıkmalarına katkıda bulunmak; kentlerin teknolojiden yararlanarak doğal, tarihi ve kültürel çevreye zarar vermeden gelişmesini ve kentleşmesini sağlamaktır. Dolayısıyla Sakin Kent akımı, özellikle küçük kentlerin doğal, kültürel, tarihi vb. değerlerinin korunarak ve çevreye zarar vermeden de gelişebileceği iddiasını taşımaktadır.

Sakin Kent olabilmenin belirli kriterleri bulunmaktadır. Uluslararası bir ağ olan Sakin Kent'a başvurmanın ilk şartı kentin 50.000'den az bir nüfusa sahip olmasıdır. Genel kriterlerin özünü oluşturan ilke çevrenin korunmasıdır. Çevre korumasını sağlamak için üye olan kentler belirli kurallara tabi kılınmıştır. Bu kurallar kentteki tüm bireylerin güvenliğini, ürünlere erişilebilirliğini, hava, ışık, ses vb. kirliliğinin azaltılmasını, tarihi binaları ve yerleri korumayı hedeflemiştir. Sakin Kentler; zanaatkarları, yerel çiftçileri ve ticareti destekleyerek, sürdürülebilir enerji üretimini arttırarak toplumdaki her bir bireyin refahı için sorumluluğu paylaşmıştır. Bu sorumluluğun gerçekleşmesi için kent sakinlerini çeşitli eğitimler, aktiviteler ile teşvik ederek kentin yaşanabilirliğini arttırmıştır. Türkiye'nin ilk Sakin Kenti 28 Kasım 2009 tarihinde Seferihisar olmuştur. Daha sonra kriterleri sağlayan kentler üyeliğe başvurmuş ve değerlendirmeler sonucunda Sakin Kent unvanı almaya hak kazanmıştır. Bugün Türkiye'de toplam 15 Kent Sakin Kent unvanına sahiptir. Bunlar arasında Bolu'nun Göynük ilçesi, 04.02.2017 tarihinde Sakin Kent ağına dahil edilmiştir.

Bu çalışma Sakin Kent payesini alan Bolu- Göynük' de halkın / yerel işletmecilerin ve Sakin Kent hareketinin yayılmasında hareketin paydaşı ve yürütücüsü olan Sakin Kent, kent yöneticisinin Sakin Kent konusundaki algılarını ortaya koymak amacıyla yapılmış olup, bu çerçevede çalışma üç ana bölüm şeklinde planlanmıştır. Çalışmanın teorik kısmı literatür taraması ile, alan araştırması kısmı ise nitel araştırma yöntemlerinden alan mülakat yöntemiyle oluşturulmuştur. Çalışmanın ilk bölümünü kavramsal çerçeve oluşturmaktadır. Bu kapsamda Sakin Kent kavramının daha iyi anlaşılması için "kent" kavramı ve tarihsel gelişimi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde "yavaş" kavramının ortaya çıkışı, diğer kavramlarla olan ilişkileri ve günümüzde nerelerde yer bulduğuna değinilerek "Sakin Kent" oluşumunda rol alan etmenler ve kriterler üzerinde durulmuştur. Dünya da Sakin Kent uygulamalarından

örnekler ortaya konularak Türkiye’deki gelişiminden bahsedilmiş ve Türkiye’ de Sakin Kent olan bazı kentler incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise Sakin Kent listesine dahil olan Göynük’ün sosyo-kültürel yapısıyla ilgili bilgiler verilerek, “Sakin Kent algısı üzerine halk / işletmeciler ve Belediye Başkanıyla yapılan mülakatlar değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.KENT

Kentler kuruldukları andan itibaren tarih boyunca araştırmaya değer alanlar olarak karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda kentin tek bir tanımından ziyade sınırları, demografik yapısı, yoğunluğu gibi sınırlandırmalara dayalı birçok tanımı mevcuttur. Nitekim Aristo kenti; insanların daha iyi bir yaşam sürmek için toplandıkları yerler olarak tanımlarken, İbn-i Haldun kentlerin endüstri merkezi olma özelliklerini vurgulayarak kentleşmeyi “göçebe ve kır insanları için son aşama” olarak kabul etmiş, Adam Smith ise, kentin daha çok zanaat fonksiyonları üzerinde yoğunlaşmıştır (Karaman, 1998: 6-7). Tarih boyunca kentin kavramsal değişimi devam etmiştir. Geçmiş dönemlerde cite, medine ve polis gibi kavramlar kullanılmış, günümüzde ise bourg, ville, city ve urban kelimeleri eskilerinin yerini almıştır (Demirer’den aktaran; Topal, 2004: 277).

Kent kavramının özelliklerinden yola çıkarak kavramlaştırılmasında en önemli isimlerden Wirth tarafından; nüfus büyüklüğü, demografik yapısı teknolojik gelişmişlik düzeyi ve fiziksel yapısı unsurlarını içeren (Martindale; 2000: 72) bir yaklaşım ortaya konulmuşsa da, kent kavramını yalnızca nüfus büyüklüğü veya kapladığı idari alanın yüzölçümü büyüklüğü ile ele almak dar anlamda değerlendirmelere sebebiyet verecektir. Bu noktada işlevi ve değişimi boyutlarını öne çıkan kent kavramı, Kentbilim Terimleri Sözlüğünde; “Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, sınırlı sayıda kimsenin tarımla uğraştığı, köylerden daha yoğun nüfusu olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi” (Keleş, 1999: 75) olarak tanımlanmaktadır.

Nitekim yoğun insan nüfusunun bir taraftan temel ihtiyaçlarının karşılanması, diğer taraftan da sosyal ihtiyaçlarının karşılanması konusundaki çeşitlilik unsuru öne çıkmaktadır. Bireyin ihtiyaçlarının giderilmesinde farklı seçeneklerin sunulduğu kentler, sektörel çeşitlilik bağlamında gelişmenin ve değişimin de sembolüdür. Sosyoloji, tarih, psikoloji, kentbilim, mimarlık gibi pek çok disiplinin ortak konusu olan kent, söz konusu disiplinin bakış açısında yer alan vurgusuyla farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir.

Kent ile ilgili tanımlarda kenti eko – topluluk olarak tanımlayan Bookchin’ e göre kent; “çok nüfuslu birbirinden farklı insanların bir arada yaşadığı ve bu insanların sosyal ilişkilerle birbirine bağlandığı ve toplumsal olarak birbirine bağlı yurttaşların toplumsal yakınlıktan evrensel yakınlığa doğru değiştiği bir süreç” tir (Bookchin, 1999: 9). Dinamik yapısı itibarıyla mevcut işlevlerini kapsayacak bir tanımlama yapmanın güçlüğü dahilinde kent kavramı ile; nüfusun büyümesi ve teknolojik gelişmeye bağlı olarak her alanda ihtisaslaşmanın, uzmanlaşmanın gerçekleştiği, değişimin beraberinde getirdiği teşkilatlanma ile iş bölümünün üst düzeye çıktığı, sınırlı tarımsal üretim yanı sıra ekonomisini tarım dışı ekonomi ile gerçekleştirdiği, katılım ve hakların etkin bir şekilde uygulandığı insan yerleşimleridir. Kentlerin barındırdığı nüfusun farklı kültürleri muhafaza etmesi ve sektörlerdeki çeşitlilik kadar coğrafik konumlarının da değişim ve gelişimlerine etkisini değerlendirmenin bir diğer boyutu da, kent merkezinin uzak veya yakın tüm çevreleriyle kurduğu ilişkinin taşıdığı önemdir (Osmay, 1998: 139). Özellikle kentlerin gelişmişlik durumunu ortaya koyan bu yaklaşım, insan hakları ve demokrasinin tesisi açısından büyük önem teşkil etmektedir.

Kısaca kent tarihin hemen her döneminde farklı anlamlara sahip olmuş, dinamik bir kavramdır (Karaman, 1995: 6). Bu nedenle kenti çeşitli ölçütler ve disiplinler altında tanımlamak mümkündür. Bu ölçütleri açıklayacak olursak;

Nüfus Ölçütüne Göre Kent

Bu ölçüte göre kent belirli bir nüfus büyüklüğünü aşmış olan yerler olarak adlandırılabilir. Ülkemizde de köy yasaı nüfus ölçütüne göre ayırım yapmıştır. Bu yasa ile nüfusu iki binden aşağı olan yerler köy, iki bin ile yirmi bin arasında olan yerler kasaba ve yirmi binden fazla olan yerler ise kent olarak tanımlanmıştır (tbmm.gov.tr, 2018). Ayrıca Belediye Kanununa göre belediye kurulması zorunlu olan yerler tanımlanırken nüfus ölçütü olarak beş bin sınırı getirilmiştir. Yani Köy Kanununda kent için nüfusun yirmi binin üstünde olması koşulu getirilirken Belediye Kanununda belediye kurulmasının nüfus ölçütü açısından temel şartı beş bin olarak belirtilmiştir (mevzuat.gov.tr, 2019). Bu durumda iki bin ile beş bin arasında nüfusu olan yerleşim yerleri açısından ortaya ciddi bir boşluk çıkmaktadır.

İdari Statü Ölçütüne Göre Kent

Alınan siyasal kararlar, ülkenin yönetim yapısının özellikleri, bazı hukuk kurumları ve uluslararası ilişkiler de kentleşmeyi özendirebilir 1946 yılında. İngiltere’de çıkarılan Yeni Kentler Yasası ile kentleşme Londra çevresinde kurulacak yeni kentlere yöneltilmek istenmiştir. O dönemde en büyüğünün nüfusu 20 bin olan bu kentler arasında bugün 100 bin kişilik nüfusuyla büyük kent olmaya aday kentler vardır. Ayrıca savaşlar ve siyasal anlaşmazlıklar da kentleşmeye etki yaparlar. Örneğin 2. Dünya Savaşında İngiltere’de 5-6 milyonluk bir nüfus, savaş ekonomisinin isteklerini karşılamak üzere, köylerden kentlere göç etmişlerdir.

Gezme, yerleşme ve ticaret özgürlüklerini kısıtlayan yasaların kaldırılması da kentleşme üzerinde etki yapar. Bunun gibi, yönetimde özekçiliğin kentleşme üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Paris, Berlin, Moskova kentleri devlet sistemindeki güçlü özekten yönetim geleneğinin ürünüdür (Keleş, 2016: 45).

Ekonomik Faaliyet Ölçütüne Göre Kent

Yerleşme yerindeki ekonomik faaliyet türü kentsel alanlarda; sanayi, ticaret ve hizmet sektörü gibi tarımın dışındaki faaliyetlerin yoğunluk kazanmış olduğu yerlerdir. Ekonomi kıstas alındığında kent, nüfusunu daha çok tarım dışı faaliyetler ile uğraştığı mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumsal ihtiyaçların sürekli olarak karşılandığı yerleşim mekânları olarak karşımıza çıkmıştır (Yıldırım, Karaahmet, 2013: 13).

Kentleşmenin ekonomik etmenlerinden biri olan sanayi devrimi ile boy gösteren yeni teknolojik gelişmeler nedeniyle ticaret ve üretim biçimindeki değişimler büyük miktarlardaki nüfusun topraktan kopmasına ve göç ile kentlere akın etmesine neden olmuştur (Lerner’den aktaran; Koyuncu, 2011: 32). Bunlara itici etmenler ya da olumsuz göç nedenleri adı da verilebilir. Köylerden kentlere doğru bir nüfus hareketinin başlaması, tarımsal üretimde bir artık ürünün elde edilmesine bağlıdır. Bunun için ise tarımda daha çok anamal kullanılması, daha üstün teknoloji ve girişim gücüyle üretimde bulunulması gerekir. Birim toprak başına daha az insanla aynı miktarda ya da daha fazla tarım geliri elde edilebildiğinde tarımsal nüfusun bir kısmı bu topraklardan “terhis” edilebilir. Tarihsel olaylar da bir işçinin kendisinin yanında

ek olarak besleyebileceği insan sayısının artışı oranında kentleşmenin hızlandığını göstermiştir (Keleş, 2016: 41-45).

Tarımdaki makineleşme ile toprak dağılımındaki eşitsizlikler sonucunda tarımsal bölgelerde, sermaye / emek oranı ile ekilebilir toprak / emek oranındaki artış, bireylerin kentlere göç etmesine neden olmuştur (Newman'dan aktaran; Çelik, 2006: 152).

Ekonomik nedenlerin ikincisi ise köyünde beslenemeyen ve gelecek kaygısı duyan nüfusu kente çeken nedenlerdir. Bunlara çekici etmenler ya da olumlu göç nedenleri adı verilmiştir. Sanayileşmekte olan toplumlarda, kentlerdeki iş olanakları köylerden uzaklaşmanın en büyük nedeni olmuştur. Ekonomik gelişmeye paralel olarak kişi başına düşen gerçek gelir arttıkça insanlar tarım ürünlerinden ziyade kentlerde üretilen mal ve hizmetlere istek duyar hale gelmiştir. Ek olarak üretim sürecinin ussallaşmasıyla, daha önce köylerde gerçekleştirilen bazı hizmetler kentlerde görülmeye başlamıştır. Bu durum köylerin çekiciliğini yitirmesine neden olmuş bunun sonucunda da kırsal alanlar boş kalırken kentler yoğunlaşma içerisine girmiştir.

Üçüncü ekonomik neden olarak, kentleşme birikimi adı verilen, çeşitli ekonomik etkinliklerin belli bir alanda yoğunlaşması sonucunda sağladıkları üstünlükleri sayabiliriz. Ucuz ve kullanışlı bir ulaşım ağı, işyerleri inşa etmek için elverişli arsa ve arazi, çeşitli yardımcı hizmetler, araştırma ve eğitim kolaylıkları, yedek hammadde stokları yapma olanağı bu üstünlüklerden bazılarıdır. Kentleşme birikimleri, kent büyüdükçe belli bir noktaya kadar artış gösterir.

Kentleşmenin dördüncü üstünlüğü ise emek ve girişim gücü benzeri bazı ekonomik üretim etmenlerinin kentlerde ucuz ve kolay bulunması olanağıdır. Kentlerde kadın ya da erkek çok sayıda yetenekli ve nitelikli insan gücü kolayca bulunabilmektedir. Sendika gibi kentsel örgütler nedeniyle tarım kesimine oranla kentlerde kişi başına gelir de yüksektir. Kentlerin üstün olduğu bir diğer alan da bankacılık hizmetleri ve girişimcilik gücüdür (Keleş, 2016: 41-45).

Toplumbilimi Ölçütü Açısından Kent

Köy ve kent yaşam biçimleri arasındaki farklılıklardan dolayı sosyal ve psikolojik etmenler meydana gelmiştir. Kentlerin sahip olduğu birçok toplumsal ve kültürel

olanak ile sunduğu hizmetler oldukça çekicidir (Örneğin, iş imkânları ve çeşitliliği ile ulaşılabilirlik gibi) Her kentin bu konularda kendine özgü bir yapısı vardır. Bu nedenle de kentler yapıları ya da işlevleri yönünden farklı özellikleri ortaya konularak tanımlanmıştır.

Kent, bireyin, yaşamını düzenlemek amacıyla meydana getirilen en önemli ve en büyük fiziki ürün olup insan hayatını yönlendiren ve etrafını çevreleyen bir yapıdır. Bu yapıya bireylerin ve toplumların inancından ve dininden hareket ederek belirlenen tercihler de biçim verir. Kentler bireyler arasındaki ilişkileri ve toplumsal hayatı biçimlendiren, sosyal mesafelerin en aza indiği, ilişkilerin yoğunluk kazandığı yerler olmuştur (Cansever, 1996: 125). Farklı bir tanımda kent, tarihsel eylemin ve tarihsel dönüşümün gerçekleştiği mekân ve tarihin bir nesnesi olarak kabul görmüştür. Kent tarihsel eylemlerin ve dönüşümlerin hem mekânı olmuş hem de bu değişim ve dönüşümlerden çok yönlü olarak etkilenmiştir. Ayrıca kent bireylerin oluşturduğu kümelerin yapılarının üzerinde etkili olduğu için de aynı zamanda çift yönlü etkileşim meydana da gelmiştir. Kentin birey üzerindeki etkisi devam ederken bireyde kent üzerindeki etkisini korumuş ve karşılıklı etkileşim meydana gelmiştir (Kayıkçı, 2007: 151). Kent günümüzde sadece kişilere geniş iş olanakları ve yerleşim alanları sunan bir yer değil aynı zamanda insanları ve etkinlikleri belirli düzene göre biçimlendiren ekonomik, siyasal ve kültürel yaşamın öncüsü ve denetleyicisi konumundaki bir merkezdir (Wirth, 2002: 78).

Yapılmış olan tüm bu tanımlamalardan hareketle kent; insanın etkilediği ve insandan etkilenen, mekân ve kimlik etkileşiminin en üst düzeyde olduğu, heterojen toplum yapısına sahip, ileri seviyede iş bölümünün ve uzmanlaşmanın olduğu, kültürel, ekonomik ve sosyal açıdan farklıları barındırabilen, statik olmayan yapısıyla sürekli değişim yaşanan alan olarak ifade edilebilir (Yücel, 2010: 30).

1.1.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Kentlerin Dönüşümü

Çok eski zamanlardan beri insan yerleşimleri; iklim, coğrafi konum ve toprağın verimliliği gibi fiziksel ve sosyal ihtiyaçlar çerçevesinde şekillenmiş ve gelişme göstermişlerdir.

İnsanların belirli yerleşim alanları kurup topluluk halinde yaşamalarının binlerce sene öncesine uzandığı bilinmekle birlikte bu davranışın tarihsel kökenleri hakkında kesin bir bilgi yoktur (Eke, 1982: 6). Ancak medeniyet göstergelerinden biri olan

topluluk halinden toplum haline gelme ve toplum yaşamı içerisinde ekonomik-örgütsel yapılar oluşturma açısından bakıldığında kentlerin: Toplumların örgütlenme biçimlerine göre üretilen ya da ele geçirilmiş toplum zenginliklerinin ve tüm bunları yaratan ilişkilerin örgütlenmiş olduğu ve denetlendiği merkezler olarak ortaya çıktığı görülür (Tuna, 1987: 9).

Tarih boyunca kentler; kültürlerin ve uygarlıkların doğduğu, geliştiği yerleşim yerleri olmuş, konumları ile uygarlıkları etkileyen ve yerleşim mekânlarından öte nitelikler barındıran merkezler haline gelmişlerdir. Tarihçiler ve toplumbilimciler uygarlıkların doğuşuna kentlerin ortaya çıkışı açısından bakar ve uygarlık tarihini kentlerin doğuşuna dayandırır (Sezal, 1992: 11-13). Bu özellikler kentlerin yalnızca yerleşim yeri olmadığını da ortaya koymaktadır.

Kentlerin kesin olarak nerede, ne zaman ortaya çıktığı konusunda ortak bir görüş bulunmamaktadır. Bu konuyla ilgili literatürde farklı söylemler vardır. İlk kez 1963 yılında keşfedilen ve 1994 yılında Alman arkeolog Klaus Schmidt tarafından Neolitik Döneme ait olduğu ortaya çıkarılan Şanlıurfa kent merkezinin 15 km kuzeydoğusunda yer alan ve Karaharabe (Örencik) Köyü'nün 2,5 km doğusunda bulunan Göbeklitepe, Neolitik döneme (MÖ. 10.500 - MÖ. 7.500) ait bir inanç merkezi olup Çatalhöyük ile başlayan Kent tarihini değiştirmiştir (Kurt, 2017: 1111). M.Ö. 7000 ve 6500 seneleri arasında şimdiki adı Konya olan il sınırları içerisindeki Çatalhöyük binden fazla konut ve 5-6 bin arasında nüfusuyla kent adını alabilecek bir yerleşim yeri olmuştur (Aktüre, 1997: 8). Medeniyet tarihine baktığımızda kent sayılabilecek yerleşim yerlerinin maden devriyle beraber ortaya çıktığı kabul edilmiştir. M.Ö. 4000-3000 seneleri arasında, maden bilgisiyle birlikte madenlerin kullanımının gelişmesi ve bazı coğrafi, ekonomik ve kültürel şartların bir araya gelmesi kent topluluklarının oluşumuna ortam sağlamıştır (Yörükhan, 2006, s. 33).

Köy nüfusu ne kadar artarsa artsın bu alanlar hiçbir durumda kente dönüşmemiştir. Bu değişim, gelişim ve dönüşüm için beslenme ile üremenin topluluğun temel problemi olmaktan çıkmasına yardımcı olacak bir dış etkene, yalnızca hayatta kalmanın ötesinde bir amaca ihtiyaç olmuştur. Ortaya çıkan yeni düzlemde köyün eski unsurları yeni kent birimine taşınmış ve onunla bütünleşmiş yeni unsurların da etkisiyle köydekenden daha karmaşık ve değişken, model olarak başka dönüşümlere ve gelişmelere uygun bir yapıda yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni birimin içerisinde insan grubunu oluşturan unsurlarda aynı şekilde daha karmaşık hale gelmiş, avcının

köylünün ve çobanın yanı sıra kente diğer ilkel meslek sahipleri de girerek ve kentin varlığına katkıda bulunmuştur (Mumford, 2013: 44-45).

Kentler geleneksel toplum döneminde, genellikle çağcıl normlara göre çok küçüktürler. Mesela, Orta Doğu'nun en eski ve en büyük kentlerinden biri olan Babil'in nüfusu yirmi bin insanın üstüne hiç çıkmamıştır. Dünyadaki ilk kentlerin yaklaşık olarak 300.000 kişilik nüfusu olmuştur. Nüfusun ise çok az bir kısmı kentlerde yaşamını geçirmiştir. Çünkü kentlerin çekici etkisi henüz oluşmamış ve bireylerin kentlere gitmesi için herhangi bir neden doğmamıştır. Kentler ve kırsal alanlar arasındaki (sosyal, kültürel, ekonomik vb.) bölünme ise oldukça büyük olmuştur. İnsanların büyük bir kısmı kırsal küçük toplumlarda yaşamış ve nadiren kasabalardan gelen tüccarlarla ve resmi memurlar ile bağlantı kurmuşlardır (Giddens, 2000: 500-501). Kırsal alanlarda yaşayan yerli nüfus kendi düzenini bir şekilde kurmuş ve şekillendirmiştir. Böylece kasabalardan gelen tüccar ve resmi memurlar ile iletişimlerini sıklaştırmak için herhangi bir nedende olmamıştır.

Antik kent biçimlenirken ortak hayat, birçok dağınık hayatı bir araya getirmiş surlarının içinde bu organların karşılıklı ilişkilerini ve birleşmelerine olanak tanımıştır. Kentin sunduğu ortak işlevler önemli olmakla birlikte gittikçe hızlanan iletişim ve iş birliği yöntemleri sonucunda ortaya çıkan ortak amaçlar çok daha önemli olmuştur. Bugün kentin fiziksel boyutları ve insani faaliyet sahası değişmiştir. Kentin pek çok iç işlevi ve yapısı, hizmet edeceği daha geniş amaçları etkili biçimde desteklemek üzere yeniden düzenlenmiştir. Kentin gelecekteki aktif rolü bölgelerin, kültürlerin, kişiliklerin çeşitlilik ve bireysellikleri en üst seviyede geliştirme gayesinde olmuştur.

Kısacası tarih boyunca kentlerin gelişimini sınırlamış olan baskıcı koşullar yok olmaya başlamıştır (Mumford, 2013: 683-687). Böylece dünyanın küresel bir köy haline gelip bölgeler arası farklılıkların yok olduğu, her bölge için aynı koşulları sağlayan bir dünya kenti olma yolunun temelleri atılmıştır.

1.1.1.1. Antik Çağ Kentleri

Sade ve küçük boyutlu köylerde tarımdan elde ettikleri fazla üretimle diğer ihtiyaçların karşılanması için mübadele sistemi geliştirilmiştir. Bu sayede çiftçilik dışında yeni meslekler doğmuştur. Esnaf, din adamı, çiftçi, tüccar ve savaşçı gibi yeni sınıflardan meydana gelen daha büyük topluluklar, kent toplumunu ortaya

çıkıştır. Kentlilerin dışarıdan gelen insanların tehditlerine karşı korunma ihtiyacı, düzenli ve silahlı güçlerin kurulmasına sebep olmuştur. İnsanoğlunun geliştirdiği ilk siyasal teşkilatlanma kentlerin içerisinde şekillenmiş ve antik çağın kent devletleri ortaya çıkmıştır. Bu devletler zaman içinde diğer kentleri de içerisine alıp imparatorluklara dönüşmüştür. Dünyanın doğusunda yer alan Mezopotamya ve Mısır tarım devriminin gerçekleştiği ilk yerleşim yerleri olup bu iki bölge insanlık tarihinde ilk kentlerin ve ilk kent devletlerinin aynı zamanda da antik çağın ilk imparatorluklarının kurulduğu yerlerdir (Taş, Günay, 2015: 142-143).

Antik kentlerin ilk kuruluş tarihlerinin M.Ö 6000 senelerine kadar uzandığı ortaya çıkmıştır. Antik çağın ilk zamanlarında kentler can güvenliği sebebiyle ulaşılması zor fakat savunulması kısmi olarak daha kolay zirvelerde, tepelerde kurulmuştur (Sagalassos, Telmesos, v.b). İmparatorluk dönemi ile birlikte güvenliğin sağlanması ile düzlüklere ve ovalara (Aspendos ve Side gibi) yerleşmişlerdir. Kentler özellikle arkaik dönemin sonrasında Helenistik dönemde ancak kimliklerine kavuşmuşlardır. Roma dönemindeyse gelişme gösteren mühendislik bilgisiyle zengin kaynakları birleştirerek en gösterişli devirlerini yaşamışlardır (Ataköy, 2014: 6).

Kent devletlerindeki ve büyük imparatorluklardaki nüfus artışı, gıda ve diğer ihtiyaçların karşılanması amacıyla ticaretin sınırların dışına taşınmasını gerekli kılmıştır. Antik çağ devletleri gittikçe büyüyen kentlerin ihtiyaçlarının karşılanması, devletin ve ordunun lojistik ve silah ihtiyacının karşılanması amacıyla borçlar ve ticaret hakkındaki kanunların koruyucusu olmuşlardır. Ayrıca devletlerarası anlaşmalar yaparak, bu anlaşmaları yürütmüşlerdir (Taş, Günay, 2015: 147).

Bu birçok toplumda özellikle klasik antikçağda kentlerin siyasal yaşamının, niçin surlarla çevrili alanlarla sınırlanmış olmadığını açıklamıştır. Gerçekten de kent kabile için yapılmış olup, surların içinde ya da dışında oturan herkes eşit olarak kentin yurttaşı olmuştur. Kent yaşamı, ulusal yaşamla karışmıştır. Kentin hukuku, tıpkı kentin dini gibi, başkentle birlikte tek bir özerk cumhuriyet oluşturan tüm insanlar için ortak olmuş, belediye sistemi de antik çağda yapısal sistemle özdeşleşmiştir (Pirenne, 1991: 162).

1.1.1.2. Ortaçağ Kentleri

Marver'in “duvarlarla çevrili insan yerleşimleri” ifadesi Orta Çağın en önemli kent tanımı olmuştur. Marver tanımında dış tehlikelerden korunmak için yapılan kaleleri

ele almış, insanların kale surlarıyla çevrili kentlerde korunaklı bir şekilde yaşayabildiklerini söylemiştir Kent tarihçisi Pirenne’de kent yaşamının hiçbir uygarlıkta ticaret ve sanayiden bağımsız gelişmediğini belirtmiş yani kentin varlığını ekonomik gerçeklere dayandırmıştır. Tıpkı Pirenne ve Marver gibi İbn-i Haldun da, insanların göçebe yaşam tarzından kent hayatına geçme isteklerini ekonomik ve güvenlik ihtiyacı çerçevesinde ele almıştır (Tonoz, 2017: yok).

Ortaçağ da kent komünlerinin doğuşuna başka nedenler de katkıda bulunmuştur. Bunlar arasında en güçlü neden, kentlilerin daha ilk zamanlarda gereksinim duydukları vergi sistemi olmuştur. Çok ivedi bayındırlık işleri, her şeyden önce de, kent surlarının yapımı için para gerekli olmuştur. Her yerde bu koruyucu kale duvarlarının yapımı, kent maliyesi için bir çıkış noktası oluşturmuştur. Vergiler doğal olarak gerekli kaynakları sağlama aracı olmuştur. Her kim bu işlerin gerektirdiği giderleri desteklemeyi reddederse kente girmesi engellenmiştir. Bu nedenle de kent, bir komün, zorunlu bir birlik, bir tüzel kişilik olmuştur. Kentlerin oluşumu kırsal bölgelerin ekonomik örgütlenmesini çok kısa zamanda alt üst etmiştir. Kasaba ve kale kentlerin pazarları önemsizleşmek yerine birden canlanmıştır. Bu arada toprak sahipleri dört bir yandan yeni kasabalar kurmuşlardır (Pirenne, 1991: 164-166).

Orta Çağ Avrupası’ nda, Antik Yunan’ ın “Agora”sının yerini saraylar ve şatolar almış, kamusal yerini özele bırakmıştır (Onat, 2013; 72). Orta Çağ Avrupa kentlerinin ticaretin ön planda olduğu yapısında kamusal mekanın en belirgin örneğini kent merkezlerinde konumlanan pazar yerleri oluşturmuştur. Lefebvre Orta Çağ’ın sonlarına doğru pazarın sınıf mücadelesinde merkezi bir konuma gelerek forum ve eskinin toplanma yerlerini değiştirdiğini belirtmiştir. Önemi gittikçe artan pazarın etrafında kilise, gözetleme kulesi ve oligarşinin evi sayılan belediye sarayı konumlanmıştır (Donat, Yavuzçehre, 2016: 117).

1.1.1.3.Sanayileşme Dönemi Kentleri

Sanayileşme ile birlikte kentler hızlı bir şekilde büyümüş ve bu büyüme ile birlikte . kentleşme dediğimiz olgu ortaya çıkmıştır. Kentleşme aynı zamanda nüfus hareketleriyle beraber meydana gelmiştir. Bu durumun temelinde ise sanayileşmenin meydana getirdiği yeni üretim faktörleri ve iş gücüne olan ihtiyacın çoğalması vardır. İlave olarak kentlerde ortaya çıkan çeşitli iş kolları da kırsal alanlarda yaşam süren

bireyler için cazip fırsatlar haline gelmiştir. Basit anlamda Sanayi Devrimi; buhar gücünün harekete geçirdiği makinaların ve gemilerin, atölyelerin küçük zanaat ve tezgâh üretimleri ile hayvan, insan, su ve rüzgâr enerjisinin yerini almasıyla ortaya çıkmıştır (Talas, 1981: 29). İki yüzyıl öncesine kadar tarihin tamamına hakim olan toplum türlerini ortadan kaldıracak kadar önemli olan tek gelişme “sanayileşme” dir. Burada sanayileşme sürecinden kasıt cansız güç kaynaklarının (elektrik veya buhar gibi) kullanımına dayanan makineleşmiş üretimin ortaya çıkışıdır. Sanayi toplumları daha önce oluşan bütün toplumsal düzen türlerinden son derece farklı olmuştur (Giddens, 2008: 73-74). Sanayi toplumunun bireylerinden meydana gelen kentlerde, gerek toplumsal sınıflar arasında gerekse etnik kümeler arasında uzamda ayırım yapmak zorlaşmıştır. Toplum katmanları arasındaki akışkanlık bu kentlerde sanayi öncesi kentlerdekinden daha yüksek düzeydedir. Sanayi öncesi kentlerde prestijli olmayan birçok uğraş, sanayi kentinde büyük rağbet kazanmıştır (Keleş, 2002: 139).

Sanayi Devrimi sonrasında meydana gelen sanayi toplumu aynı zamanda kentleşmiş ve modern toplum şeklini almış, kentler de bilim, modernlik, uygarlık ve ilerlemenin kaleleri olmuşlardır. Bu dönemde kentleşme, kentin şekillenip biçimlenmesinde sanayileşme ve modernlik boyutunu ortaya çıkarmıştır. Batılı sanayi toplumlarında, kırsal yerleşim alanlarında yaşayan insanların oranı toplam nüfus kıyaslandığında gittikçe azalmıştır. Çünkü kentleşme kenti çekici hale getirmiş, kentin; yurttaş olma bilincini yerleştirebilmesi bakımından, kıra göre daha fazla serbestlik ortamı sağladığı görülmüştür. Modernleşme süreci ile sanayi toplumu ve temel nitelikleri ilişkilendirilirken, kent ve kentleşme kavramları da bu sürecin önemli bir boyutunu meydana getirmiştir (Kaypak, 2013: 80-81).

Özellikle sanayi devrimi ile hız kazanan kentleşme 19. ve 20. Yüzyılda oldukça büyük gelişme göstermiştir. Kentlerde meydana gelen değişim ve gelişim her yerde kentleşmeyi teşvik edici olmuştur. Ekonomi, ticaret, teknoloji ve siyasi rejimlerin madde üretimini ve bilgi üretimini mecbur kıldığı uluslararası ilişkiler nedeni ile ülkeler birbirine ya bağlı, kısmen bağımlı ya da birbirleriyle etkileşim içerisinde olma mecburiyetinde kalmışlardır. Bu etkileşim süreklilik arz ettiği sürece de toplumların değişim ve dönüşümü kentleşme yönünde olmuştur.

1.1.1.4.Küreselleşmenin Biçimlendirdiği Günümüz Kentleri

Küreselleşme sürecinde insanlık büyük bir değişim ve dönüşüm yaşamış olup bu değişim ve dönüşümün mekansal ve zihinsel merkezi kentler olmuştur. Bu süreçte dünyadaki bir çok kentin adı devletlerden daha fazla anılır olmuştur. Bu ise ulus devlet yapısının yetersiz bir örgütlenme olduğu şüphesini gündeme getirmiş, gelecekte hâkim yönetim mekanizmasının kentler olacağı fikri ortaya çıkmıştır. Son yıllarda pek çok faktör kentlerin ekonomisini ve yeniden ortaya çıkışlarını yönlendirmiştir. Bu faktörler; küreselleşmeyle birlikte yeniden yapılanan ekonomi, bazı ulus devletlerde yaşanan politik ve ekonomik desantralizasyon, kalkınma politikalarının başarısızlığa uğramasının ardından küresel ekonomide kentler arasında artan rekabet olmuştur. Bunların arasından kentleri etkileyen en önemli unsur; küresel yeniden yapılanma ve bilgi ekonomisine geçiştir. Bu süreçte kentler bilginin hem üretildiği hem de tüketildiği mekânlar olmuştur (Pustu, 2006: 145-146). Yirminci yüzyılda kentlilik küresel bir süreç olarak karşımıza çıkmıştır (Giddens, 2000: 501).

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde gözlemlenen küreselleşme süreci, hem kozmopolitlik hem de dünya şehri kavramlarını tekrar gündeme getirmiştir. Günümüzün dünya kentlerinin belirgin özellikleri şöyledir (Özyurt, 2012: 225-226):

- Küresel sermayeyi çekebilecek bir altyapıya sahiptirler,
- Eğitim, turizm, çalışma, sürgün, iltica ve hatta salt yaşama tercihi açısından uluslararası göçe açıktırlar,
- Buna bağlı olarak hızlı bir nüfus hareketliliği vardır,
- Uluslararası ve ulus-üstü yönetim organizasyonlarına ev sahipliği yaparlar,
- Bilgi, teknoloji, ürün vb. aktarımında yerel çevrelerle küresel çevreler arasında aracı konumundadırlar,
- Devletlerine oranla bu kentlerde sınıflar arası farklılık daha derindir,
- Kentsel mekan hem sosyal sınıflara göre hem de kültürel farklılıklara göre parçalanmış durumdadır,
- Suç oranı ve sosyal sorunları yüksektir.

Bu özelliklerin her biri dünya kentlerinin hepsinde görülmeyebilir. Fakat küreselleşme sürecinde ulusal coğrafyalarda ciddi sosyo-ekonomik farklılaşmaların ortaya çıktığı gözlenmiştir.

1.2. KENTLEŞME

Kentleşme, genel olarak kentlerin ve kentlerde yaşayan bireylerin sayısal olarak artması olarak değerlendirilse de, kent tanımında olduğu gibi sayısal veriler doğrultusunda insan sayısı ve yüzölçümü büyüklüğü kavramın tanımını ortaya koymakta yeterli olmayacaktır. Kentleşme ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bunlara örnek verecek olursak;

Kentlerdeki sanayileşmeyle birlikte gelişen ekonomiye bağlı olarak kentlerin hem sayı hem de nüfus olarak artışına paralel biçimde, nüfusun ve toplumun tümünün sosyal iş bölümü ve belli kurallarda uzlaşmasıdır (Keleş, 1999: 22).

Toplumsal ve ekonomik yapıdaki değişimin tanımlanmış bir zaman aralığındaki nüfus artışı ile bütünleşen süreçtir (Gökçe, 1996: 8).

Kentleşme, kırsal bir yerleşmenin kent haline gelmesi ya da kentin büyümesi biçiminde de olsa nüfusun kentte yoğunlaşması, tarımdan endüstri hizmetlerine kayması ile kentsel işgücü türlerinin ekonomide ön plana çıktığı, fiziksel çevre ve yaşama koşullarında meydana gelen değişim ve yeni bir biçimlenme sürecinin meydana geldiği bir yönetsel örgütlenme süreci olmuştur (Suher, 1995: 10).

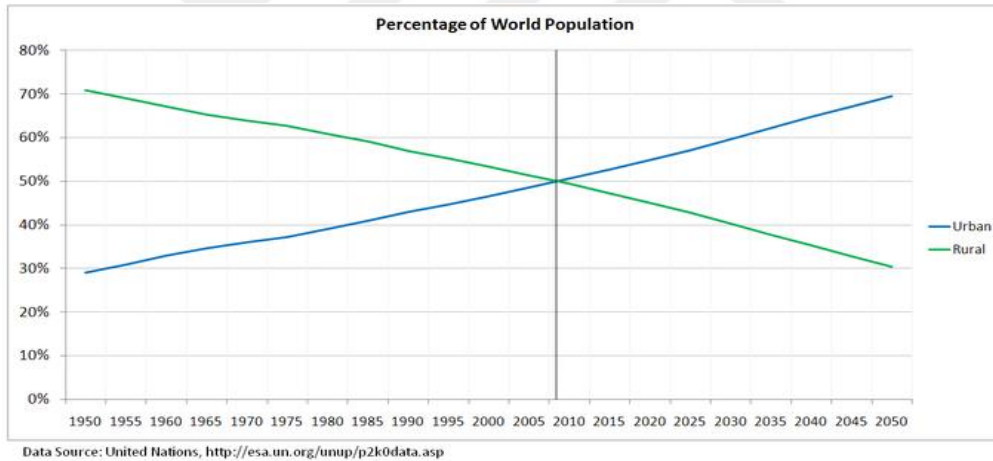
Kentleşme; göç hareketleri ile kentte yaşayan insan büyüklüğünün göstergesi ile sınırlı kalmayıp, ekonomik göstergelerdeki yansımaları, milli gelir, istihdam alanlarının sektörel bazdaki dağılımlarının yanı sıra bireylerin tutum ve davranışlarındaki değişimin boyutları ile de yeni bir görünüm kazanmıştır. Nitekim “kent havası insanı özgür kılar” özdeyişinin yansıması olarak kent insanı, değişim ve gelişim süreci içinde kendine özgü yaşam biçimi ile kültürel değişimde de gelişerek farklı boyutlar kazanmıştır (Görmez, 1997: 2). Kentlerin nüfus emme kapasiteleri ve dönüşümün etkisiyle başlayan süreçte kentin çekim alanı haline gelmesi ile hızlanan kentleşme süreci, yeni göç hareketleri ile mekânsal yapılarda da değişim geçirerek işlevi ve yoğunluğu açısından da yeni görünüm almıştır (Ozankaya, 1996: 28). Söz konusu değişimin uzantıları olarak sayısal olarak artan kent sayısı yanında sosyal gelişmişliğin ekonomik, toplumsal ve kültürel yapıların tümünde gözlenen değişimlerle değerlendirilmelidir.

Kentleşme uzun süren bir süreçtir. Köyden kente göç eden birey, bazı koşulları sağlamadan ‘kentli birey’ sayılamaz. Kentte yaşıyor olmak kentli olmak değildir.

Bunun için kentte yaşamakta kararlı olmak, eğitim almak ve iş sahibi olmak, ekonomik özgürlüğüne kavuşmak, geleceğinden emin olmak, başkaları ile uyum için yaşayabilmek, kentsel yaşam ve çalışma kültürüne adaptasyon, bireyin eğitim ve kültür düzeyinin artması, kente özgü davranış kalıplarının benimsenmesi ve sergilenmesi kentlileşmeyi sağlayan faktörler olarak sayılmaktadır (Özdemir, 2017: yok).

Kentleşme, kırsal alanlardan kentlere, genellikle ekonomik faktörler tarafından motive edilen bir nüfus değişimi sürecidir (Keleş, 2002: 21-22).

- Kentleşme, yerel ve küresel ekonomik ve sosyal değişimler tarafından yönlendirilebilir ve genellikle bir modernleşme ve sanayileşme ürünüdür.
- Kentleşmenin ekonomik ve çevresel etkileri vardır. Ekonomik yönden kentleşme konut sakinlerini istenmeyen çevrelere doğru göçünü zorunlu kılmıştır. Bu durumda çevrenin kültürel ve sosyal boyutu da şekil değiştirmiştir.

Şekil 1 -Birleşmiş Milletler Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranı Tahmini

- 1900 yılında insanların% 13'ü kentsel çevrelerde yaşamaktadır.
- 1950 yılında insanların% 29'u kentsel çevrelerde yaşamaktadır.

Yukarıdaki grafik kentleşme sürecinde 2030 yılına kadar kentlerde yaşayan insanların oranının % 60'a ulaşabileceğini göstermiştir.

Kentleşme, kentler, çevre ve bölgeler üzerinde önemli ekonomik ve çevresel etkilere sahiptir. Kent nüfusu büyüdükçe, her türlü mal ve hizmet talebini artırarak, bu mal ve hizmetlerin fiyatlarının yanı sıra arazi fiyatını da arttırır. Arazi fiyatları yükseldikçe, yerel işçi sınıfı emlak piyasasından fiyatlandırılabilir ve daha az arzu edilen

mahallelere itilebilir, bu “soylulaştırma” olarak bilinen bir süreçtir. Kentleşme; bir toplumun toplumsal ve ekonomik yapısındaki değişikliklerle ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, kentleşmeyi izah ederken, nüfus hareketlerini meydana getiren toplumsal ve ekonomik değişikliklere de yer verilmiştir. Yeri gelmişken kentleşme ile ilgili bu yönde bir tanım daha yapılacak olursa kentleşme; “ekonomik gelişme ve sanayileşmeyle birlikte kent sayılarındaki artış ve günümüz kentlerinin büyümesini sağlayan toplumun yapısında giderek artan oranda ortaya çıkan örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma meydana getiren, insanların davranış ve ilişkilerinde kentlere özel bir takım değişikliklere sebep olan bir nüfus birikim süreci”dir (Keleş, 2002: 21-22). Teknolojide meydana gelişmeler, üretim biçimleri ve ilişkilerindeki değişimler, büyük miktarda nüfusun topraktan koparak ayrılmasına sebep olmuş ve Kentleşme son iki yüzyılın en önemli olgularından birisi haline gelmiş, oluşan bu nüfus hareketlilikleri, kentleşme olgusunu meydana getirmiştir. Her geçen gün kent nüfusu ve kent sayısı artmıştır (Yavuz, 1978: 4). Kent geniş anlamda ise: tarım dışı ve tarımsal üretimlerin denetlenip gözetim altına alındığı, dağıtımda ise koordine sağlandığı spesifik bir kavramdır. Kent ekonomisi bu süreci desteklemiş, kentler tarım dışı üretimle ortaya çıkan teknolojik değişikliklerin beraberinde getirdiği teşkilatlanma, uzmanlaşma ve işbölümünün en üst düzeyde gerçekleştiği, geniş fonksiyonlar için gerekli olan nüfus büyüklüğü ve yoğunluğuna ulaşmış, toplumsal farklılıklar ve uyum düzeyi yükselmiş, oldukça karmaşık ve dinamik bir mekanizmanın sürekli bir biçimde işlediği insan yerleşmesi (Görmez, 1991: 1) haline gelmiştir. Kentleşme, sanayileşme ile meydana gelen işgücünü kendisine çekerken, tarımsal üretim fazla nüfusu itmiş bu durum nüfusun kırsal alanlardan kent merkezlerine doğru yönelmesine sebep olmuş, kentleşme nüfusun kitlesel boyutlarda kentlere akın etmesiyle birlikte meydana gelen sosyolojik bir olgu olmuştur (Demir, Acar, 2005: 237).

Kentleşme dar anlamıyla şehrin oluşumunu anlatmaktadır. Kurulan en eski kentlerin geçmişi binlerce yıl öncesine dayandırılmaktadır. Orta çağda birbirinden uzak yerler arasında yapılan ticaretle birlikte merkantil kapitalizmin genişlemesi Avrupa’da büyük kentlerin kurulmasına zemin hazırlamıştır (Marshall, 2009: 399). Kentleşme ise bir yerleşim yerinde nüfus artışının aşırı bir şekilde yaşanması ile birlikte oluşan değişim ve dönüşümün adı olmuştur. Kentleşme çağımızda gelişim gösteren ülkelerde sosyal değişimi en açık bir şekilde ifade eden gösterge haline gelmiştir

(Ozankaya, 1975: 63). Kentleşme ile ticaret, üretim ve hizmetler hızlı bir şekilde gelişmiş ve büyümüştür. Sanayileşmenin de etkisi ile doğum oranları artmıştır. Bu artışa paralel olarak bireylerin kent merkezinin dışında bir yerleşme gerçekleştirememeleri nedeniyle nüfusun kentlerde birikmesi durumu meydana gelmiştir. Bu durum devletin kentlerde yaşam faaliyeti gösterenlerin özel hayatlarını; siyasal, ekonomik ve sosyal davranışlar açısından ele alıp belli değişiklikler ve düzenlemeler yapmasını gerekli kılmıştır. Burada üzerinde durulması gereken nokta kentleşmeyi sağlayacak nüfus birikiminin kent dışı yerleşme alanlarındaki nüfusun artma oranından daha büyük olmasıdır. Aksi halde kentleşme söz konusu değildir. Çok kısaca ifade etmek gerekirse kentleşme, kent dışı yerleşme alanlarından kentlere fiili bir göç sonucunda ortaya çıkmıştır (İsbir, 1982: 8-9).

Küreselleşmenin kentleşme sürecinde ortaya koyduğu en önemli sonuç kentlerin uluslararasılaşması olmuştur. Küreselleşme ile kentler bir taraftan küresel pazarın ve uluslar arası finans hareketlerinin merkezine yerleşirken diğer yandan da aynılaşmaya başlamışlardır. Mal ve sermaye dolaşımının hız kazanması ve yeni teknolojik gelişmelerle hayatın baş döndürücü bir hal aldığı kentler yeni yeni roller ve anlamlar kazanmıştır. Kısacası küreselleşme kentleşmeyi beraberinde getirmiş ve kendi düzeninin oturtmaya başlamıştır (Yücel, 2004: 91).

Bir toparlama yapacak olursak tanımlarda da görüleceği üzere kentleşme, belli bir yerleşim yerinde oluşan aşırı nüfus birikmesi şeklinde değerlendirilmiştir. Söz konusu nüfus artışı kentleşme olgusu ile ilgili belirleyici bir ögesi olmakla birlikte kentleşmenin tek ögesi değildir. Diğer bir tabirle bir yerde nüfusun aşırı birikmesi o yerin kentleşmiş olduğunu göstermez. Bu sebepten ötürü kentleşme bağlamında nüfus artışı önemli bir faktör olmakla birlikte tek başına bir yerleşim yerinin kentleşmiş olduğunun göstergesi değildir. Bu çerçevede kırsal ve kent farklılığını belirleyen tek gösterge nüfus farklılığı değildir. Esas gösterge sosyal yapıda meydana gelen farklılıklardır. Bu bağlamda kentleşme olgusu bir sosyal yapıdan farklı bir sosyal yapıya geçişi ifade etmiştir (Özek, 1974: 27).

1.3. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE DEĞİŞEN KENT KİMLİĞİ

Küreselleşme; ülkeler arasındaki iktisadi, sosyal ve siyasal ilişkilerin gelişmesi, farklı toplum ve kültürlerin inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması gibi birbirleriyle bağlantılı konuları içeren bir kavramdır.

Küreselleşme kavramı, genişleyen uluslararası ticaret, sınırları aşan finansal kaynak aktarımı, artan dış yardımlar, büyüyen çok uluslu işletmeler ve ortak girişimler anlamına gelmektedir (Akın, 1998: 3).

Küreselleşmenin esasında sadece ekonomik bir olgu değil, kültürel, siyasal, sosyal, hukuki ve uluslararası boyutları olan, mahalli kültürlerin ve sosyal bağların çözüldüğü, milli devletlerin belirleyiciliğinin azaldığı, gruplar ve kişiler arasındaki her türlü ilişkinin kolaylaşıp yaygınlaştığı, üretim ve bölüşümün yeni bir dönüşüm içine girdiği, gerek toplumlar arasında gerekse aynı toplum içindeki sürtüşmelerin çok olduğu, sınırların ve geleneksel faktörlerin öneminin azaldığı, farklı bireyselcilğin geçerli olduğu, geleneksel sosyal kurumların fonksiyonlarını yitir-dikleri, dayanışmanın azaldığı, kültürel ekonomik rekabetin belirleyici olduğu, kendi değerler sistemini henüz ortaya koymamış bir süreç olduğu söylenebilir (Yücel, Pustu: 121).

Küreselleşme teorisyenlerine göre, küresel çapta karşılıklı bağlantıların kurulması ve bu tür ilişkilerin artmasına yönelik bu eğilim yalnızca modern durumu açıklayan bir nitelik değildir. Aynı zamanda siyasete açısından sınırı olmayan ve gezegen ötesi bir yaklaşım olarak benimsenmiş ve geleneksel öğrenme sürecinin yeniden düşünülmesini zorunlu hale getirmiştir (Heywood, Uslu, Özdemir, 2013: 28). Küreselleşme kavramı son yıllarda iş dünyasında, medyadaki tartışmalarda ve siyaset dünyasında yoğun bir şekilde kullanılan bir kavramdır. Küreselleşmenin etkisi sürekli artmış ve tek bir dünya içinde yaşayan ulusların birbirine bağımlı hale gelmesine neden olmuştur (Giddens, 2008: 84). Dünya yerleşmeleri, öncelikle de kentleri küreselleşme etkisi altında bir yüzyıldır çok ciddi değişimler geçirmiştir. Bu değişimlerin bir kısmı ekonomik olsa da bunun sosyal ve psikolojik boyutları da vardır. Mimaride, alt yapıda ve diğer hizmetlerde bu değişimlerin izleri açıkça görülmüştür. Küreselleşme ile ilgili kaygılar, yerellik ve küreselliğin bir arada devam ettirilebilmesi konusunu da düşündürmüştür. Özellikle, özgünlük ve yere ait niteliklerin sürdürülmesini amaçlayan kentleşme hareketlerini ortaya çıkarmıştır. Bu hareketlerin önemli bir kısmı yerel kalkınma modelleri ve yere özgü gelişme hamleleri ile ilgili olmuştur. Yerel gelişme politikalarının ön planda olması, ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye değişen ve çok fazla faktörle etkileşim halinde olan bir süreç olmuştur. Modern dünyada “eşitsiz kent gelişiminin ortaya çıkardığı gelir eşitsizlikleri karşılığında, ekonomik canlandırma ve yeniden yapılandırma ile beliren

kent sosyal hareketlerinin önemi” göz ardı edilemeyecek bir durumdur. Dolayısıyla küresellik karşısında yerel kalkınmanın sağlanabilmesinin ancak sosyal, kültürel destekli ve genele yayılmış hareketler ile mümkün olabileceği düşünülmüştür (Goetz'den aktaran; Özgür, 2016: 158).

Kent yalnızca sahip olduğu fiziksel çevreden ibaret değildir. Aynı zamanda içinde insanları barındıran ve toplumsal dinamikler ile şekillenen bir sosyal olgudur. Kentin özgün kimliği de fiziksel ve toplumsal değerlerinin bütünlüğü içerisinde meydana gelmiştir (Turna, 2012: 56-57). Kimlik kavramı ise benzerlikler arasında kıyaslamayı getirmiştir. Diğerine göre ayırt edici özellikler ortaya konulmuştur. Kentler ve mimari yapıları bakımından kimlik; kentsel imge olgusunu en başta görsel boyutu ile öne plana çıkarmış, ilaveten coğrafya, kültür, kültür ürünleri ve doğal ürünler ile sosyal yaşama ait normlarını da kapsayan çok geniş açıklamalar içeren bir tanımlama olagelmıştır. Kentsel kimlik ve kentsel kimliğe ait kentsel simgeler kent mekânının içinde uzun bir zaman diliminde çok farklı bileşenlerden oluşmuştur (Ulu, Karakoç, 2004: 59). Küreselleşme sürecinde yerel yönetim ve merkezi yönetim ilişkisiyle birlikte belediyecilikteki geleneksel anlayış da değişmiştir. Kent yönetimleri de süreç içerisinde yerel kamu hizmetlerindeki etkinliklerini azaltmış ve verdikleri hizmetlerle kentsel gelişmelerdeki rollerini özel sektöre devretmiştir. Kentlerine daha çok yatırım çekmek isteyen belediyelerde de toplumsal kimliklerinden uzaklaşıp, yerelde sunulan kamu hizmetlerinde işletme mantığıyla paralel yaklaşımlar izlemiştir (Kiper, 2004: 15).

Ocakçı ve Souhtworth kent kimliğini oluşturan öğeleri üç başlık altında derlemiştir Bunlar; doğal çevrelerden kaynaklanan kimlik elemanları, beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları ve insan eliyle inşa edilmiş çevreden kaynaklanan kimlik elemanları olarak sıralanmıştır (Ocakçı ve Soutworth' den aktaran; Araz, 2015: 23). Doğal çevreye yönelik veriler bitki örtüsü, iklim koşulları, topografya ve jeolojik durum hakkındaki bilgiler olarak sıralanmıştır. Kentsel kimliğin ortaya çıkmasında ve korunmasında kentin içinde bulunduğu doğal koşulları anlamak önemli hale gelmiştir. Beşeri dünyanın öğelerini birey ve toplum meydana getirmiştir. Yapılı çevreden kaynaklanan kimlik öğelerinde ise konum, görüntü faktörü ve anlam faktörü etkili olmuştur (Araz, 2015: 23-24). Özetle kentsel kimlik bir kenti diğer tüm kentlerden ayıran en önemli nokta olmuştur.

1.4. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ

Kalite kavramı çeşitli anlamlarda ve durumlarda kullanılmıştır. Kentin kalitesi de onu meydana getiren zihniyet unsurlarının kalitesinden meydana gelmiştir. Burt' e göre kalite: İhtiyaçların karşılanmasını sağlayan özellikler bütünüdür. Bunlar bireysel özelliklerle de ilişkilidir. Bu ilişkilerin hem tümleşik hem de dengeli olması gerekmektedir (Burt' dan aktaran; İncoğlu, Aytuğ, 2009: 138). Juran, kaliteyi, ürünün ya da hizmetin belirlenmiş ya da ortaya çıkabilecek ihtiyaçları karşılayabilme becerisine dayanan özellikler olarak tanımlamıştır. Kalite yapısal özellikler takımının şartları yerine getirme derecesi ve kullanıma uygunluk demektir (Kevin'den aktaran; İncoğlu, Aytuğ, 2009: 138).

Yaşam kalitesi tanımı ise; bireylerin belirli bir zaman dilimi içerisinde hayatlarında sahip oldukları farklı olanakları değerlendirmeleri sonucunda ulaşılan yargıdır. Yaşam kalitesi kavramının literatürdeki tanımı ise sıklıkla refah ve esenlik kavramlarıyla birlikte kullanılmıştır. Refah ve esenlik kavramları yaşam kalitesi hedeflerinin belirlenmesinde tanımlayıcı bir rol oynamıştır. Yaşam kalitesinin gelişmesi için ek olarak sağlık kapsamında Avrupa Birliği politikasının desteklemesi yaşam kalitesinin önemini daha da artırmıştır. Bu gelişmelere göz önüne alınarak yaşam kalitesinin sıklıkla ekonomik, sosyal ve sağlık eksenli kavram olarak ele alınmasının yanı sıra bireylerin yaşam kalitesinin çevre ve kent ile etkileşimine odaklanılmıştır (Gür, 2015: 41).

Kalite kavramı ve kent kavramının birleşmesiyle meydana gelen kentsel yaşam kalitesi; çevre, toplum ve ekonomi ekseninde çevre kalitesinin diğerleriyle karşılıklı etkileşimlerinden meydana gelen objektif ve subjektif değerlendirme ölçütleriyle ifade edilebilen bir kavram haline gelmiştir. Kentsel yaşam kalitesinin subjektif bileşenlerini güvenlik, esenlik, huzur, sağlık vb. değerleri meydana getirirken, yapıllı çevre, doğal çevre, ekonomik ve sosyal fonksiyon alanları gibi somut değerler de objektif bileşenlerini oluşturmuştur (Emür, Onsekiz, 2007: 367).

Dar anlamda kentsel yaşam kalitesi; toplumsal, ekonomik ve mekansal öğeler açısından kent tanımına giren yerlerde, kentsel alt yapı, iletişim, ulaşım, konut ve benzeri olanakların sunulma düzeyinin önceden belirlenen ölçülerin üstünde olması durumudur. Geniş anlamıyla “kentsel yaşam kalitesi” ise, toplumsal, kültürel, siyasal öğe ve süreçleri de kapsar. Kentin sunduğu olanak ve fırsatlardan örgütler, katmanlar

içinde yaşayan bireylerin eşit, dengeli, gereksinimleri oranında yararlanması, eğitsel, sanatsal, ekinsel, siyasal etkinliklere, süreçlere etkin biçimde katılabilmek olanaklarına sahip olabilmesi söz konusudur (Kabadayı, 2006: 16).

Kentsel yaşam kalitesini oluşturan bileşenler, sosyal çevre, ekonomik çevre ve fiziksel çevredir. Bu bileşenlerden ekonomik çevre kalitesi, kentteki yaşamın maliyeti ve kent sakinin alım gücü gibi özelliklerle tanımlanmıştır. Sosyal çevre kalitesi ise hayat tarzı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlere ulaşılabilirlik, örgütlenebilme ve gönüllü olmaya dayalı toplumsal faaliyetlerle birlikte bireylerin güvenli bir çevrede aidiyet duygusu ile birlikte yaşam sürecekları bir kent olarak açıklanmıştır. Fiziksel çevre kalitesi ise açık ve yeşil alan varlığı, belediye hizmetleri, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, ulaşım ağı (erişilebilirlik), toplu taşıma, sosyo-kültürel aktiviteler, altyapısı, iletişim, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, rekreasyon alanlarının varlığı vb. özelliklerle tanımlanabilmiştir (Kamp, Leidelmeijer, Marsman' dan aktaran; Emür, Onsekiz, 2007: 369).

Kentin planlanması kentlerdeki mekân kullanımını belirleyen bir çalışmadır. Kentin ikamet, ticaret, sanayi, rekreasyon, ulaşım vb ihtiyaçları belirlenerek optimum çözüm bulunmaya çalışmıştır. Kentin fiziki gelişiminin sağlanması sosyal ve ekonomik gelişim için şarttır. Kentlerin gelişmesi için kentin en temel ihtiyaçlardan olan içme suyu, yol, kanal, su, yağmur suyu v.b. ihtiyaçlarının karşılanması da zorunlu hale gelmiştir. Kent kaynaklarının verimli ve etkin kullanımı gelişimin ve kalkınmanın itici bir gücü olmuştur Kalkınma gelişimle paralellik gösterir ve aynı zamanda verimlilik ve etkinlik demektir. Bizlerin zengin varlıkların fakir beklileri olmamız faydasızdır. Kentlilerin yapabilme becerilerini ve kapasitelerinin geliştirilmesiyle mevcut kaynakların ve imkânların en uygun şekilde kullanılabilmesi için gerekli olmuştur (Balaban, 13-16).

Kentin fiziksel ve sosyal çevresinin ortak noktası olan yaşam kalitesinin ölçülmesinde ve tanımlanmasında, yaşam tatmini, esenlik ve refah kavramları öne çıkmıştır. Ayrıca belirli bir döneme ait kişisel değerlendirmeler ve duygusal cevaplar da önemli hale gelmiştir. Kavram farklı parametrelerden oluşmaktadır ve parametreler, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını, esenlikle birlikte refah algısını, özgürlük düzeyini, sosyal hayattaki konumunu, çevre ile olan bağlantılarını vb. ortaya koyan bileşenler altında gruplanmıştır (Gür, 2015: 89).

İKİNCİ BÖLÜM

KENT YAŞAMI İÇİN YENİ BİR ANLAYIŞ: “SAKİN KENT”

2.1. KÜRESELLEŞMENİN YARATTIĞI “HIZ” A KARŞIN “YAVAŞLIK”

Küreselleşmenin yerel nitelikler karşısındaki ezici gücü, gün geçtikçe dünyanın her yerinde kendini hissettirmiştir. Kentleşmenin hızla arttığı dünyada mevcut kentlerin de nüfusları ve dolayısıyla kapladıkları alanlar genişlemiştir. Gittikçe büyüyen kentler yeni bir yapının ortaya çıkmasına neden olmuş mega kent bölgeleri oluşmuştur (Mayer, Knox'dan aktaran; Özü, 2016: 172).

Küreselleşme, kentlerin özgünlükleri yok eden, onları tek tipleştirilen bir dönüşüm yaratmıştır. Küreselleşme bireylerin yaşamını da hızlandırarak çoğu zaman kontrolü eline almıştır. Yaşamdaki bu hızla birlikte birey için kent, içinde yaşanılan anı gözden kaçırdığı, sürekli bir şeylere yetişmeye çalıştığı hızlı ve sağlıksız beslenme alışkanlıklarının geliştiği, insanların kalabalık içinde yalnızlaştığı bir alan haline dönüştürmüştür (Sipahi, 2016: 787).

Bu süreçten etkilenen küçük kentler, bir ikilem içine düşmüştür: Ya büyüme yolunda daha hızlı olacakları kalkınma politikalarına yönelecekler ya da mevcut şartlar içinde kendilerini koruyarak yaşamaya devam edeceklerdir. Her iki durumun da ortak kavramı “sürdürülebilirlik” olmuştur. Sürdürülebilirlik çerçevesinde bir çok ülke kendi küçük kentlerinde koruma amaçlı çalışmalar yürütmektedir. Küreselleşme karşıtı olarak ortaya çıkan, İtalya’da başlayıp dünyaya yayılan Sakin Kent/CittaSlow, İsveç’teki Eko-Kent/Eco-City, Amerika Birleşik Devletleri’nde Ekonomik Bahçecilik /Economic Gardening ve Balkanlardaki Yaratıcı Kentler/Creative Cities

hareketleri bunlara örnek olarak gösterilebilir (Mayer, Knox'dan aktaran; Özü, 2016: 172).

Küreselleşmenin kentler üzerinde meydana getirdiği bu etkileri ortadan kaldırmak, küresel kültür karşısında yerel değerleri korumak, insanları üretime teşvik etmek ve kent yaşamında sürdürülebilirliği sağlamak gibi amaçlarla ortaya çıkan Sakin Kent Hareketi ile kurulan Sakin Kentler Birliği, çeşitli ülkelerden üye olmuş belediyelere, yerel değerlerin korunması için yol gösterici bir misyon yüklenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan birlik kriterleri ile üye belediyelerin politikalarına yön verilmiş ve böylece kent yönetimlerine, sürdürülebilir yerel kalkınma konusunda yol gösterilmiştir (Bayraktar, Öztürk, Kocaoğlu, 2016: 83).

Bu çalışmalar sayesinde dünyada küreselleşmenin olumsuzluklarına karşı kent alanlarında, yeni ve farklı öneriler sunarak alternatif uygulamalar içeren Sakin Kent Hareketi yaygınlaşmaya başlamıştır. Sakin Kent arayışları, ortaya konan kriterler çerçevesinde şekillenmiştir. Bu şekillenmeye de her şeyde olduğu gibi insan ve toplum yön vermiştir. Sonuç olarak ortaya nasıl bir yapı çıkacağı ise toplumun niteliğine, ihtiyaçlarına ve eğilimlerine bağlı olmuştur. Yerleşmenin, özelde kent yerleşmesinin yaşadığı değişim, Sakin Kent felsefesinin temel çıkış noktası olmuştur. Bunlar, hız, aynılaşmak, gelenekten uzaklaşmak, mekânla zamandan koparak yaşamak yerine, insan ve toplumun doğasına uygun düzenlemeler yapmak yolunda atılmış önemli adımlar olarak karşımıza çıkmıştır. Bugün, bireysel ve toplumsal olarak küreselleşme çemberinde olan insan, küreselleşmenin dayattığı ama kendi bünyesine uymayan değişimlere direnmişlerdir. Küreselleşme, kapitalizme yani insan odaklı olmayan bir ekonomik sisteme dayalı olarak gelişmiştir (Özü, 2016: 172-173).

Ekonomik ilişkiler mevcut çevre ideolojisini ve iletişimi kolaylaştırarak, tarihsel gelişim içerisinde küreselleşmeyi teşvik etmiş, bu değişim de yerelliğin önemin de artış meydana getirmiştir. Kentler hem yerel ve küresel ilişki ağlarının birleşme noktası olmuş hem de yüzyıllar boyunca o yörenin kültür mirasını yansıtmıştır (Toprak, 2014: 409).

Sakin Kent; iktisadi, felsefi, siyasi ve sosyal yapısı olan bir olgudur. Buradaki kent olgusu mekan tanımına ek olarak belirgin bir özü de içermektedir. Bu özün kaynağı yerel düzeyde ve yerelliğin arkasındaki siyasi, ekonomik ve toplumsal birikimdir. Bir

kentte süregelen yaşamın niçin yavaşlık kavramıyla açıklandığı sorusunun yanıtı aslında Sakin Kentin ortaya çıkışını ve gelişimini de anlatmaktadır. Literatürdeki hâkim yapıda küreselleşme sürecini tanımlayan anahtar kelime “hız” dır, bu nedenle küreselleşme ile yavaşlık kavramları arasında kurulan zıtlık ilişkisiyle Sakin Kenti tanımlamak mümkündür. Milan Kundera’nın yaptığı tanımla hız; “teknik devrimin insana armağan ettiği bir sarhoşluk (esrime) biçimidir”. Yaşadığımız çağda ortaya çıkan standartlar ve yeni teknolojilerin gözüyle bakıldığında ilerleme, değişim, hız ve gelişim gibi kavramların zıddı gibi görünen Sakin Kentler, hızlı yaşam alışkanlıkları nedeniyle ortaya çıkan yok olma ve bozulmalara karşı bir koruma biçimi olarak ortaya çıkmıştır (Güven, 2011: 113).

Yavaş hareketinin başlangıcı, 1980 yılında İtalya’ da Bra kentinde kurulan Hür ve Övülen Barolo Şarabı Dostları Derneği’ ne (Libera e Benemerita Associazione Amici del Barolo) dayanır. Bu dernek ilerleyen zamanda Arcigola adındaki örgütlenmenin de temelini meydana getirmiştir. Kısa adı ARCI olan ve Türkçe’ de İtalyan Kültürünü Canlandırma Derneği olarak kendine yer bulan bu hareket, ulusal hareketlenme ve canlanmayı ön plana almış sol görüşlü bir yapılanmadır. Hareketin ortaya çıkışı ile kent yaşamında yenilenme ve değişimler de yaşanırken, hareketin kurucuları Arcigola’nın şarap ve yemek kültürünü, sosyoloji, edebiyat ve felsefe gibi başlıklar altında inceleyen bir yayın olan “La Gola (1982-1989)” Dergisi’nin kurucuları ile de ikili ilişkiler geliştirmişlerdir. Yavaş hareketi tüm bu yenilenme ve değişim ortamında ilerleyen bu ilişkiler ağında Roma’da oluşan bir kıvılcımla ortaya çıkmıştır. Fast Food un sembol ismi Mc Donald’s a karşı tepki olarak meydana gelen Slow Food (Yavaş Yemek) hareketi yavaşlık hareketinin miladı olarak kabul edilmiştir (Ünal, Zavalı, 2016: 894).

Sakin Kent hareketinde kent sakinlerinin de bu sürece dahil olması bu hareketin en önemli özelliklerindendir. Her kent sakini, karşılıklı hoşgörü ve açıklık anlayışıyla projeye davet edilerek katılmaya hak kazanmışlardır. Kent sakinlerinin yaşadıkları kenti hareketlendirip, saklı güzelliklerini keşfetmeleri beklenmiştir. Kenti sanayi tesislerine, araçlara ve beton yığınlarına terk etmemeleri gerektiği fikri öne sürülmüştür. Sonuçta bir kent kimliği ortaya çıkarmak, sakinlerinin yaşadıkları kentin lezzetlerini tatmalarını ve mutluluk duymalarını sağlamak, o şehre olan aidiyet duygusunu gurura ve memnuniyete dönüştürmüştür (Ünür, Sezgün, 2011: 146-147).

Yavaş Yemek' in ardından gelen ilk akımlar daha çok haz merkezli olmuştur. Bu yaşam felsefesinin daha açık ve doğru anlaşılmaya başlayıp yayılmasının etkisiyle birlikte hayatı yavaşlatması, modern dünyanın kalıplarını ortadan kaldıracabilecek bir potansiyelin varlığını göstermiş ve küresel sistemde var olan aksaklıkları giderebilecek bir tarafının olduğunu da gözler önüne sermiştir. Yavaş Yemek hareketini Yavaş Turizm ve Yavaş Seyahat izlemiştir. İlerleyen dönemlerde ise, ticari faaliyetlerde, eğitimde, parasal kaynaklarda ve işletmecilik alanlarında Yavaş Felsefesiyle birlikte değişim amaçlanmış ve bu çabaların sonunda yeni Yavaş alanları meydana getirilmiştir. Yavaş hareketlerinde artan bu çeşitlilik nedeniyle yavaş yaşam git gide zorlaşmıştır. Bu nedenle Yavaş Felsefesini benimseyenler kendilerine ait bir yaşam alanına sahip olmuşlardır. Çağımızda dünyadaki kentler, küresel ve modern yaşamın merkezi konumundadırlar. Küreselleşme gibi Yavaş akımı da kendini ve temsil ettiği değerleri korumak için kendi kentsel sistemini oluşturması gerekmiştir. Sakin Kent de yavaş hayatın yeşerip gelişebileceği bir şekilde kendini kurgulamıştır. Yavaş hareketinin değişik coğrafyalarda, değişik alanlarda, değişik kültürlerde yaygınlaşması ve gelişmesi oldukça hızlı bir biçimde gerçekleşmiştir Ancak yerel özellikleri ön plana çıkarma amacıyla yola çıkan Yavaş Hareketinin kendisi de küreselleşme ile birlikte başlamıştır. Bu durum ise Yavaş Hareketi için aykırı bir hal meydana getirmiştir. Bundan sonra Yavaş Hareketi ve felsefesi ortaya koyduğu küresel yapı içerisinde yerelliği korumak adına daha fazla çaba sarf etmek zorunda kalmıştır (Ünal, Zavalı, 2016: 895).

2.2. YAVAŞ HAREKETLER

21. yüzyıl küreselleşmenin sonucu olarak hız ve tüketim çağı olarak adlandırılmıştır. Bu adlandırmadan en küçük birim olan köylerden en büyük yerleşim yeri olan mega kentlere kadar yaşayan bütün topluluklar etkilenmiştir. Bu yaşam tarzının kültürel, ekonomik ve sosyal dolaşımı arttırması ve çeşitlilik yaratması, oluşan bu dolaşım ve çeşitliliğin yavaş yavaş bölgesel ve yerel olanı yok etmesine yol açmıştır. Yerleşim yerlerinin her türlü kültürel, tarihi ve sosyal değerlerini koruyarak bu yerlerdeki yaşam kalitesini arttırmak için 1999 yılında İtalya Orivieto'da "Sakin Kent" ismini alan Sakin Kent hareketi başlamıştır. Bu hareket aynışmış yerleşim yerlerine ve hızlı yaşamaya karşı bir başkaldırı niteliğinde kendini göstermiştir (Mutdoğan, 2010: 1).

2.2.1. Yavaş Yemek (Slow Food)

Yavaş Yemek hareketi, İtalyan yazar olan Carlo Pedrini ve arkadaşlarıyla birlikte 1986 senesinde İtalya'nın Roma şehrinde bulunan bir Mc Donald's Restoranının camına hamur fırlatarak protesto etmesi ile birlikte başlamıştır. 9 Kasım 1989 tarihi itibarıyla de bu hareket; Paris'teki Opera Comique'de, Japonya, Arjantin, İspanya, Avusturya, Almanya, İsviçre, Brezilya, İtalya, Macaristan Danimarka, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda ve İsveç temsilcilerinin katılımı ile imzalanan manifestoyla resmiyet kazanmıştır (Güven, 2011: 114). Yavaş Yemek hareketi adil, iyi ve temiz gıda felsefesini savunmuştur. Bu felsefe ile Yavaş Yemek hareketi mutfak kültüründeki özgünlüğü yerel tüketim ve üretim ile mevcut değerlerde herhangi bir kayıp yaşanmadan gelecek kuşaklara aktarmayı amaçlanmıştır (Pajo, Uğurlu, 2015, 65). Yavaş Yemek; gıdanın tüketim ve üretim şekline vurgu yaparak organik, mevsimlik, yüksek kalite, geleneksellik ve özgünlük gibi gıdanın ayırt edici özelliklerini teşvik etmiştir. Özgünlük kavramı ise yerel tarih ve yerel kültürel hassasiyetin yanında geleneksel el sanatlarını sürdürme yeteneğini önemsemek anlamında kullanılmıştır. Yerel duyarlılık ve özgünlük farklı yaklaşımların en önemli birleşimi olarak görülmüştür. Yerel duyarlılık ve özgünlüğün birleşiminde kendi değerlerine önem veren ve bu değerleri değişikliğe uğratmadan gelecek nesillere aktaran Sakin Kent toplulukları görülmüştür (Mayer, Knox' dan aktaran; Keskin, 2012: 88). Yavaş beslenme yerel tatlarına sahip çıkarak, tabiata saygı duymayı, sağlıklı ve rahat beslenmeyi, yedikleri ve içtiklerine dikkat ederek, kendi yiyeceğini yetiştirip yediği yemekten zevk almayı, yemek sayesinde sosyalleşmeyi hedefleyen bir akım olarak meydana gelmiştir. Böylece iyi, temiz ve adil gıda felsefesi formüleleştirilmiştir. Bu noktadan hareketle kaliteli ve sürdürülebilir gıdaya ulaşmak hedeflenmiştir. “İyi gıda”; tüketilirken kişiye haz veren ve lezzetli olan, “temiz gıda”; üretim tekniklerinin insan sağlığına, hayvanlara ve çevreye zarar vermeyen, “adil gıda”; üreticilerinin emeklerinin istismar edilmemesi ve emeklerinin karşılığını eksiksiz alabilmeleri demektir. Gıdaların doğal olarak mevsiminde olgunlaşmasına olanak verip, taze bir şekilde paketleyerek ambalajla taşıma zorunluluğunu ortadan kaldırıp çevreyi kirleticiliğe meydan verilmemesi amaçlanmıştır. Bu şekilde yerel üretim öne çıkarılmıştır. Yerel üretim sayesinde ürünlerin nasıl ve hangi koşullarda üretildiğinin bilinmesi ve tarlayla tezgâh arasında, üretici ve tüketici arasına başka pazarlama etkenlerinin girmemesi sağlanmıştır. Böylece geleneklere

dayalı yerli üretim yöntemleri ile o bölgeye özgü tohumların türü ve çeşitliliği dolayısıyla da ekolojik çeşitlilik korunarak zenginleştirilmiştir (Sırım, 2012: 122).

Yavaş Yemek Birliği tüm dünyada Yavaş Yemek akımı sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu birliğin üye sayısı ve üye olanların ilkeleri herhangi bir kar amacı gütmeyerek dünyanın en büyük ekogastronomik sivil toplum kuruluşu olmuştur. Yavaş Yemek birliği, yaklaşık olarak otuz yıldır varlığını sürdürmektedir. Bunca yıllık varlığını ise yerelden bölgele ve bölgeselden uluslararası ağı doğru ilerleyen plüralist yaklaşımlarına borçlu olmuştur. Birlik, felsefelerini daha iyi bir şekilde organize etmek ve teorilerdeki düşünceleri uygulamaya geçirmek amacıyla kendi içinde belli görevleri yerine getiren çeşitli mekanizmalar oluşturmuştur. Bu felsefeleri sayesinde sosyolojik ve ekolojik özellikleri de içinde barındırdığı, sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurlarını meydana getirecek projeler üretmişlerdir. Dört komponentten oluşan Yavaş Yemek Birliği, dünya çapında küçük yerel bir takım kamu projeleriyle desteklenirken uluslararası önemli projeler de desteklenmiştir. Yavaş Yemek hareketinin komponentleri ise aşağıda açıklanmıştır (Aydoğan, 2015: 28-30):

- ***Toprak Ana / Terra madre***

Yavaş Yemek Birliğinin ana bileşenlerinin ilki olan Terra Madre, dünyadaki küçük ölçekli kaliteli ürünler üreten kendi kültürüne, tarihine ve geleneklerine sahip çıkmış bozulmaya uğramamış toplumları gün ışığına çıkarmayı hedeflemiştir

Yavaş Yemek yaklaşımı, birbirine bağlı üç ilke ile tanımlanan bir gıda konseptine dayanmaktadır: iyi - temiz - adil.

- İyi Gıda: Kaliteli, lezzetli, sağlıklı gıda üretimi hedeflemiştir.
- Temiz Gıda: Çevreye ve bireylere zarar vermeyen üretimi hedeflenmiştir.
- Adil Gıda: Gıdanın fiyat yönünden adil koşullarda tüketiciye ulaşması hedeflenmiştir.

Yavaş Yemek, dünyadaki yerel gıda gelenek ve kültürünün ortadan kaldırılmasını engellemek, hızlı yaşamın yaygınlaşmasının önüne geçmek ve insanların yediği yemeklerin, yemeklerin nereden geldiğinin ve yemek seçeneklerimizin etkilenip özelliklerini yitirerek değişip tek tipleşmesine karşı mücadele etmek için 1989'da kurulmuş küresel ve örgütlü bir organizasyon olarak ortaya çıkmıştır. Başlangıcından beri Yavaş Yemek kapsayıcı bir küresel hareket olmuştur. Bu birliklerde çalışan

binlerce kişi 160' tan fazla ülkede kişilerin, iyi, temiz ve adil gıda anlayışı çerçevesinde gıdaya erişebilmesini sağlamak içi uğraşmaktadır. Birliğin herkese ulaşma gayesi küresel çapta bir birlik olduğunu göstermektedir. Bu küresel hareket yerelliği yiyeceklerin niteliklerinde bulmuştur. Yiyecekler; yaşamın birçok yönüyle (rneğin siyaset, evre, tarım ve kültür gibi) bağlantılıdır. Yiyeceklerin nasıl yetiştirildiği, üretildiği ve dağıtıldığı tüm toplumu etkilemiştir. Dünyanın her yerindeki Yavaş Yemek yeleri, yöredeki felsefeyi kendi topluluklarında düzenledikleri etkinlikler yoluyla hayata geçiren bir konvivyondan (yerel bir bölüm) oluşmuştur. Üyeler; yiyecek stantları kurarak ürünleri tanıtma ve tattırma faaliyetleri, yerel üreticilere konferanslar düzenleyerek bilinçlendirme faaliyetleri ve film gösterileri- festivaller ile sosyal bilinci arttırmak çalışmaları yapmaktadırlar. Bugün dünyada 1500 den fazla convia vardır. Bunlar yerel konvialar tarafından organize edilen topluluklardır. Türkiye 'de ise 24 tane konvia vardır, bunlar;

Ankara - Ankara

Antalya - Mavi Yengeçler

İstanbul - Balkon Bahçeleri

anakkale - Bozcaada

Balıkesir - Delice

İstanbul- Fikir Sahibi Damaklar

Gaziantep - Gaziantep

İstanbul - Göbeklitepe

anakkale - Gökçeada

şanlıurfa - Halfeti

Batman - Hasankeyf

anakkale - İda

Kastamonu - İhsangazi

İzmir - İzmir Bardacık

İzmir - Foça Zeytinalı

İstanbul - Kars

İzmir - Keçi Karaburun - Mordoğan

İzmir - Mahal

İstanbul - Şile, Palamut

İzmir - Teos

Kırklareli - Trakya

İstanbul - Yağmur Böreği

Muğla - Yavaş Gari Bodrum

Aydın- Yenipazar (www.slowfood.com, 2018).

- ***Lezzet Sandığı / Ark of Taste***

Yavaş Yemek bileşenlerinden ikincisi olan lezzet sandığı ise dünyadaki küçük ölçekli kaliteli ürünler üreten kendi kültürüne, tarihine ve gelenekleri sahip çıkarak bozulmaya uğramamış toplumları gün ışığına çıkarmayı hedeflemiştir. Meyvelerin, sebzelerin, hayvan türlerinin, peynirlerin, ekmeklerin, tatlıların ve etlerin kısacası olağanüstü bir mirasın peşindedirler. Örneğin Türkiye’ de yaşlı Kars Kaşar Peyniri, Beykent Tarhanası, Bilecik ekmeği ve siyah mercimek gibi isimleri duyulmamış 59 tane ürün bulunmaktadır. Yavaş Yemek hareketi savunucuları bu ürünlerin varlığını hatırlatıp nesli tükenmekte olan türlere dikkat çekerek, onları korumak için herkesi harekete geçirmeyi amaçlamışlardır. Bu hareketlilik için ilk olarak ürünlerin özelliklerini anlatarak tanınırlıklarını arttırmayı hedeflemişlerdir. İkinci olarak ise üreticileri destekleyerek bu ürünlerin varlığını çoğaltmayı hedeflemişlerdir. Ayrıca bu ürünlerin devamının sağlanması için tüketici grubundaki kişilerin nesli tükenmekte olan ürünleri daha az yemeleri ya da hiç yememeleri konusunda uyarılarak mevcut ürünlerin çoğalmaları için destekleri gerekmiştir. Zincirleme şekilde gelişecek olan bu düzen mecburi bir hizmete dönüşmüştür (www.fondazioneSlowFood.com, 2017).

Presidia 1999 yılında başlamıştır. Nuh’un Ambarı (The Ark of Taste) aracılığıyla ortadan kalkma tehlikesi taşıyan yüzlerce ürünün kataloglanmasından sonra Yavaş Yemek, bir adım öteye giderek tamamen üretim dünyasına odaklanmış; üretim

yerlerini incelemiş, üreticilerle tanışmış, onların ürünlerini, emeğini ve bilgeliğini desteklemeye başlamıştır. Aradan geçen zaman zarfında Presidia, Yavaş Yemek' in tarım ve biyo - çeşitliliğe dair tutumunu sergileme ve uygulama yolunda en etkili araçlardan biri haline gelmiştir. Presidia'nın çok fazla sayıda, karmaşık ve çok boyutlu hedefi bulunsa da bunlar dört ana grupta toplanabilir:

Çevresel: Biyoçeşitliliği korumak; gıda üretiminin sürdürülebilirliğini artırmak.

Ekonomik: Üreticilerin sayısını çoğaltmak; yerele odaklı aktiviteler geliştirmek ve istihdamı artırmak.

Sosyal: Üreticilerin sosyal konumunu geliştirmek ve organizasyon kapasiteleriyle birlikte özgüvenlerini artırmak.

Kültürel: Üreticilerin kültürel kimliklerini kuvvetlendirmek ve üretim alanlarının tanıtımını yapmak (www.essedra.com, 2018).

- ***Earth Markets (Uluslararası Yerel Üretici Pazarları)***

Uluslararası yerel üretici pazarlarının kurulmasındaki amaç; kazanılan deneyimleri çeşitli hikayeler ile dünyanın dört bir yanına ulaştırarak Yavaş Gıda prensipleri ile ilgili detaylı bir ağ geliştirmektir. Bu ağ yerel seviyeden başlayarak uluslararası seviyeye kadar ilerleyen bir platform oluşturmuştur. Birbirinden farklı kültürleri, coğrafyaları kısacası birbirinden bağımsız yerleri ortak bir noktada birleştirerek kültürlerin tanınmasına olanak vermiştir. Aynı zamanda, her pazarın çeşitliliği ve benzersiz karakteri de dikkate alınmaktadır. Her pazarda yer alan kişiler, bu web sitesinde bir forum aracılığıyla ve eğitim ve değişim için periyodik uluslararası toplantılarda birbirleriyle iletişim kurmuştur. Son olarak, her Earth Market kendisi bir ağıdır. Pazarın kurulması ve işletilmesinde işbirliği yapan kurumlar, dernekler, vatandaşlar, restoran işletmecileri ve üreticilerden oluşan bir ağ. Hedefleri arasında satın alma gruplarının oluşturulması, yerel catering ve okul kantin operatörlerinin sisteme katılımı vardır (www.earthmarkets.com, 2018). Türkiye'deki yeri ise İzmir Foça dünya pazarı olmuştur.

2.2.2. Yavaş İşletmecilik

Küreselleşmeyle birlikte insanların bireyselleşmeleri sonucunda yalnızlaştıkları fark edilmiştir. Bu duruma müdahale olarak ortaya çıkan yavaş işletmecilik anlayışı ile insanlara eşit ve adil bir ortam sunarak daha huzurlu bir ortam oluşturma gayesinde olmuşlardır (Yıldırım, 2010: 74). Yavaş işletmecilik anlayışında oldukça önemli olan kriterler; yerel ürün ve tedarikçi kullanım oranları, bölgesel personel çalıştırma oranları, sertifika sahipliği, işletme sahibinin bölgeyi içselleştirme durumu ve menüde bölgesel ürünlere yer vermesi gerekmektedir. Yavaş işletmecilik anlayışının günümüz rekabet koşullarında işletmeler için yeni bir alternatif olduğu gerçeğini ve rekabet avantajlarının elde edilmesinde yerel boyutların önemini ortaya çıkarmıştır (Kaya, Yurtseven, 2013: 97).

Yavaş işletmeciliği savunan tüm toplum işletmeleri, toplum içindeki adaleti ve yavaş işlerden türettiği sosyal katkıyı vurgulayarak önemini belirtmiştir. Hemen hemen her alanda küresel şirketler dünyanın rastgele bir noktasındaki kişiye daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmaya başlamıştır. Davranışlar, olaylar, kültürler, değerler ve alışkanlıklar da küreselleşmiş, evrenin bir ucundaki herhangi bir hadise milli sınırları aşarak farklı birçok ulusu da etkileyebilmiştir. Önüne hiçbir şekilde geçilemez bir süreç haline gelen küreselleşmeyle tüm alanlarda olumlu ve olumsuz sonuçlar meydana getirmiştir. Küresel ekonominin karşısında bulunan yerel ekonomi giderek zayıflamış, küreselleşmenin toplum üzerinde yarattığı eşitsizlikler gözle görülen bir sınıra ulaşmıştır (Yıldırım, 2010: 76-77). Yavaş işletmeciliği savunanlar da bu sınırsızlık ve eşitsizliğe karşı çıkarak insanlara eşit ve adil bir ortamda zamanlarını geçirebilecekleri olanaklar sağlama çabasında olmuşlardır.

2.2.3. Yavaş Turizm

Yavaş Kent hareketinin ortaya çıkışı ve tüm dünyada benimsenmesiyle “yavaş turizm” kavramı da konuşulmaya başlanmıştır. Bu kentler sahip oldukları bu özellikleriyle insanlar tarafından merak edilmiş, daha sakin ve doğal ortamlarda dinlenmek isteyen turistler için cazip alanlar olarak görülmüş ve insanların bu alanlara ziyaret etmeye başlamalarıyla; yeni bir turizm şeklini ortaya çıkarmıştır. Son yıllarda insanların büyük otellerde veya doğal olmayan ortamlarda tatil yapma yerine; daha doğal besinler tüketerek, daha doğal ortamlarda ve oldukça sakin yaşayarak dinlenme isteklerinin öne çıkması, yeni bir turizm şeklini “yavaş turizmi”

ortaya çıkarmıştır (Ünal, 2016: 15-20). Tatil için gelen turistler ortamda bulunan çevre kirliliğinden rahatsız olmakta aynı zamanda da yapay ürünleri tüketmek zorunda kalabilmektedirler. Zaman içinde turizmin kendisi, temel ürün olarak sunulan doğal kaynakların ve kültürel yaşamın tüm unsurlarının yok olmasına neden olmaktadır. Turistler, teknolojiden uzaklaşmak isterken kendilerini teknolojinin ortasında bulmaktadır. Bunun sonucunda, hayal edilen rahat ve huzur dolu bir ortam maalesef yerini stres ve kargaşa dolu bir ortama bırakmıştır. Tüm bu sebeplerden dolayı Sakin Kent oluşumu, turizm sürekliliği ve tatil bitiminde sağladığı yaşam kalitesi bakımından oldukça etkili bir enstrüman olmuştur. Fakat bu durum yerel halka olumsuz yansımıştır. Turizm ile birlikte göçler ve çarpık yapılaşma ve betonlaşma hızlanmış bu da yerel halkın istemediği bir sonuç doğurmuştur. Ortaya çıkan bu sonuç ise yaşam kalitesinin düzeltilmesi pekte mümkün olmayan bir şekilde zarar görmesine sebep olmuştur. Yerel halk bu durumda iki tercih arasında kalmıştır: Olumsuzluklara katlanmak ya da bir başka yere taşınma kararını almak. Hangi kararın seçileceği ise halkın sahip olduğu ekonomik, sosyal ve psikolojik şartlara göre değişiklik göstermiştir. Yavaş turizmin amacından amaç doğmuş ve durumda ikili bir yapı oluşmuştur (Coşar, 2014: 229-230).

2.2.4. Yavaş Tasarım

Yavaş moda ve tasarım hareketi tüketicilerin kullandıkları giysinin kökeni ve materyali hakkında düşüncelerini ve bunu araştırmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Yavaş moda yani “yavaş giyinme hareketi” gerçek anlamda eski ve yeniye birleştiren bir harekettir. Satın aldığı şeyin ne olduğunu, ürünü meydana getirenlerin kim ya da kimler olduğunu ve bu bilgilerin- ürünün niteliği ile nasıl etkileşim içine girdiğini sorgulayarak çevresel ve sosyal sorumluluk hakkında alternatifler sunmuştur. Gelişmenin sürdürülebilir olması demek gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye düşürmeden günümüz ihtiyaçlarını da karşılamak olarak tanımlanmıştır. Yeni bir düşünce olan Yavaş moda Avrupa ve ABD’de deki aykırı ve başkaldıran tasarımcılar tarafından kucaklanmıştır. Bu yeni moda akımına geçmek için kurulu düzendeki moda çarkını değiştirmeye yönelik yoğun çabalara gerek duyulmuştur. Yavaş tasarıma geçiş yapılması; insanlığın daha iyi, daha mutlu olması ve sürdürülebilirlik için maddi olmayan doğa tasavvurunu benimseyerek içselleştirmek en doğru yollardan biri olarak görülmüştür (Alpat, 2013: 46). Son yıllarda yeryüzünde sürdürülebilir bir yaşam sunabilmek adına bir çok alanda kalıcı değişikliklere ve

ciddi bir dönüşüme ihtiyaç olduğu gerçeği ile yüzleştikten sonra tasarım teorisyenlerinin önemli bir çoğunluğu ile eğitimciler ve tasarımcılar da yapılabilecekler konusunda farklı önermeler ortaya koymaya çalışmıştır. Üretim ve tüketim kalıplarımızı değiştirmeye ve dönüştürmeyi amaçlayan yavaş tasarım akımı da bu önermelerden birisi olmuştur. Yavaş, hızlı kavramının çağrıştırdığı olumsuz etkileri gidermek adına ciddi bir alternatif olarak görülmeye başlamıştır. Bu noktada Yavaş tasarım günümüzde ağırlıklı olarak hızlı tüketim modeli üzerine kurgulanmış tasarım modelini irdeleyen, inceleyen ve değiştirmeyi amaçlayan bir çözüm önerisi olmuştur. Yavaş tasarımlar insana, kültürel çeşitliliğine, hayatın gerektirdiklerine ve artık tükenme sınırında olan dünya kaynaklarına saygı gösteren yepyeni bir bakış açısı sunmuştur. Kısacası yavaş tasarım ile birlikte, kişilikten yoksun, neredeyse tamamen aynılaşmış, kendine has hiçbir özelliği kalmamış ürünleri ve hizmetleri teşvik edip yaygınlaştıran tüketim kültürüne karşı bir tepki meydana gelmiştir (Türkmen, 2012: 59-60).

2.3. SAKİN KENT (CITTASLOW)

Sakin Kent (Cittaslow) hareketi 1999 senesinde Greve in Chianti kentinin eski belediye başkanı olan Paolo Saturnini'nin görüşü doğrultusunda meydana gelmiştir. Paolo Saturnini yaşam kalitesini yükseltme gayesiyle kentlerin kendi kendilerini değerlendirmelerini ve çeşitli kalkınma modelleri ortaya çıkarmaları düşüncesini ulusal boyuta taşımıştır. İdealleri ise kısa bir zamanda Positano (Domenico Marrone), Bra (Francesco Guida) ve Orvieto (Stefano Camicchi) belediye başkanları ve Yavaş Yemek Başkanı olan Carlo Petrini tarafından benimsenerek içselleştirilmiştir. Günümüzde ise 28 ülkede 182 üyeye ulaşan Sakin Kent hareketinin gayesi Yavaş Yemek felsefesini kentsel boyutlara taşımaktır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

Sakin Kentlerin ortaya çıkışı, küreselleşmeyle yakından bağlantılıdır. Küreselleşme, bir taraftan, kentlerin biricik, benzersiz yanlarını öne çıkarmış, diğer yandan da kentleri birbirlerine benzeştirmiştir. Sakin Kent, farklılığa vurgu yaparak, tek tipleştirici küreselleşmeye meydan okumaya çalışmıştır (Şahin, 2013: 25). Sakin Kent hareketinin ortaya çıkışında en büyük etken doğadan git gide uzaklaşan insanın kısıtlı ve oldukça değerli olan hayatını sağlıklı yiyecekler, trafik, hava kirliliği, tüketim ve yalnızlık ile harcamaya başlaması olmuştur. Sakin Kent Hareketi, hayatı, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşamayı, kendine yetebilmeyi, el sanatlarına,

doğaya, gelenek ve göreneklere sahip çıkararak yaşam kalitesini arttırmayı gerçekleştirmeye çalışan farklı bir kalkınma modeli sunmuştur (Yok, 2017: 29).

Sakin Kent, küreselleşmenin meydana getirdiği birbirinin aynısı mekânlardan herhangi biri olmaktan kaçınan, yerel güzelliklerini ve sahip olduğu kimlik özelliklerini koruyarak dünyada kendine yer bulmak isteyen kasaba ve kentlerin katıldığı bir hareket olmuştur. Sakin Kent olgusu, Sakin Kent halkının, kentlerinin ne tür alanlarda değerli ve özel oldukları hissini düşünmelerini ve bu tür özelliklerini koruyabilmeleri amacıyla strateji geliştirmelerini desteklemiştir. Böylece kentin renkleri, dokusu, müzikleri ve hikâyesi, ahenk içerisinde, kent sakinlerinin ve kenti ziyaret eden kişilerin zevk duyabilecekleri bir düzeyde yaşamlarını sürdürebilmişlerdir. Yerli zanaat ve tat sanatı yalnızca bir önceki kuşaklardan hatırlanabilen kavramlar olmaktan çıkmış, bunların çocuklarla ve misafirlerle paylaşılmasını sağlayarak gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmıştır (Özmen, Birsen, Birsen, 2006: 11). Sakin Kentte insanlar kendi sağlıklarını ön planda tutarak hareket etmektedirler. Bunu gerçekleştirebilmek için ışık, hava, elektromanyetik alanlar ve kirlilik sürekli kontrol altında tutularak sağlık olgusunu tehdit etmeyecek miktarda sabit tutulmuştur. Çöp toplama saatlerinden, ilaçlama aralığına kadar birden çok konuda önlemler alarak uygulamışlardır. Yerli üreticiler desteklenmiş ve onların ürettiği ürünlerin satışını sağlayabilecekleri satış merkezlerini oluşturmuşlardır. Çevreye ve insanlara herhangi bir zararı olmayan alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik teşvik edilmiştir. Sakin Kentlerin en önemli özelliği bir şehrin dünyada binlerce birbirinin aynısı ya da benzeri olan kentlerden kendisini farklılaştırması olmuştur (Akıncı, 2014: 23).

Türkiye’de 17 ilçe Sakin Kent unvanına sahiptir. Bunlar; Seferihisar (İzmir), Akyaka (Muğla), Halfeti (Şanlıurfa), Şavşat (Artvin), Taraklı (Sakarya), Eğirdir (Isparta), Vize (Kırklareli), Yalvaç (Isparta), Perşembe (Ordu), Yenipazar (Aydın), Gökçeada (Çanakkale), Uzundere (Erzurum), Gerze (Sinop), Mudurnu (Bolu), Göynük (Bolu) ve son olarak 23 Mart 2017’ de eklenen Ahlat (Bitlis) ve Köyceğiz (Muğla)’ dır (www.cittaslowturkiye.org, 2019).

2.3.1. Uluslararası Sakin Kent Organları

Sakin Kent Birliklerinin organizasyon yapısı üç ana organdan meydana gelmiştir. Bunlar; ulusal ağları temsil eden bireylerden meydana gelen ve kararları veren

Koordinasyon Komitesi, Sakin Kent hareketinin bilimsel alt yapısını meydana getiren ve genel çerçevesini çizen Bilim Komitesi ile birliğin işlevsel tarafından sorumlu olan sekreteryadır (genel merkez). Sakin Kent birliği, ulusal ağlardan oluşmuştur. Bir ülke de 3 (üç) adet Sakin Kent olması halinde orada ulusal bir ağ kurulabilir ve kendi ülkelerindeki aday yerleşim birimlerinin adaylık sürecini yönetebilirler, bu ulusal ağ aynı zamanda Genel Merkez ile kendi ülkelerindeki Sakin Kent'lerin iletişimlerini sağlamakla da görevlidir. Böylece ülkelerinde Sakin Kentlerin çoğalması ve gelişmesi için üyeler ile beraber çeşitli projeleri hayata geçirmeyi hedefleyen bir yapı oluşturmuşlardır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2. Sakin Kent Kriterleri

İlk olarak İtalya da Greve in Chianti kentinde 1999' da meydana getirilen Sakin Kent Birliği nüfusu 50.000 ve altındaki kentlerin üyelik başvurusunda bulunabildiği milletler arası bir belediyeler birliği olarak kurulmuştur. Bu birliğin üyesi olabilmek ve bu üyeliği devam ettirebilme amacıyla birliğin kararlaştırdığı kriterleri gerçekleştirebilmek için projeler yapıp hayata geçirmek gerekmektedir. Aday kentlerin yaptığı çalışmalar kriterlere göre puanlanırlar ve bir kentin üyeliğinin gerçekleşmesi için elli veya ellinin üzerinde bir puan almış olması gerekmektedir. 1999 yılında birlik tarafından belirlenen kriterler, birliğin sadece İtalya ve Avrupa'da değil tüm dünyaya yayılması için daha evrensel özellikleri olan bir yapıya dönüştürülmeye uğraşılmıştır. Uluslararası özellikteki Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmalar birlik tarafından onaylandıktan sonra geçerlilik kazanan kriterler, ilk olarak 1 (bir) yıl süresince deneme sürecinden geçirilirler.

- Kabul gören kriterleri daha öncekilerden ayıran farklardan belki de en önemlisi perspektifi ve zorunlu kriterlere yer verilmiş olmasıdır. Kriter listesinde altı çizili olarak yer alan zorunlu kriterler, yapılması şart olan çalışmaları içerir. Perspektif kriterler ise 2 (iki) asteriksle belirtilen ve aday kent tarafından gelecek adına daha kesin ve ayrıcalıklı taahhütlerin benimsenmiş olduğu bazı kriterlerden oluşmuştur. Perspektif kriterler gerçekleştikleri takdirde içinde bulundukları kriterler açısından % 15 puan artışı sağlarlar.
- Belediye tarafından gerçekleştirmiş olduğu ya da başlatmış olan plan, proje ve programlar üzerinden değerlendirilebilen kriterler puanlanırken projenin başlatılma zamanı ve başarı oranı dikkate alınır.

- Başvuru dosyası Word de yazılmalı, kriterin ismi olmalı ve alt kısmında da kriterler dahilinde gerçekleştirilen hedeflerin yer alacağı biçimde hazırlanmalıdır. Ek olarak kriterlere göre yapılan etkinliklerle ilgili fotoğraf kullanılması da gerekmektedir.
- Başvuru dosyası düzenlenirken kriterlerdeki faaliyetlerden gerçekleştirilenler belgelenmelidir. Belediyenin yaptığı yazışmalar, düzenlenen toplantı tutanakları, meclisin kararları, alınan raporları veya çekilen fotoğraflar ayrı olarak ek belge şekilde sunulmalıdır. Bu belgeler içinde bulunduğu kriterin numarasını gösterecek bir şekilde ek bir klasöre yerleştirilmelidir. Örnek olarak: Başvuru dosyasında suyun temiz olduğunun belgelenmesi kriterine göre bu konuyla ilgili yetkili birimden alınan analiz raporu 2.1 başlığının içinde ek dosyada yer almalıdır. Bu dosyadaki belgeler de taratılıp bir CD veya DVD ile verilmelidir. Ek dosya kesinlikle İngilizce diline çevrilmemelidir.
- Kriterlerin puanlanmasında mevcut durum çerçevesinde yapılmış olan faaliyetlerin hangi seviyede olduğu da dikkate alınmaktadır. Örneğin; hava kirliliği konusunda bir faaliyet yapmayan kent puan alamazken hava ölçümünü yapan ve havanın temiz olduğunu analiz edip raporla belgeleyen kent tam puan alacaktır. Hava ölçümü için meclisten karar çıkartmış ancak henüz ölçüm yapmamış kentler veya hava ölçümü için tarih belirlemiş ancak henüz gerçekleştirememiş kentler ara puan alacaklardır. Yapılan tüm faaliyetler için meclisin aldığı kararları, yazılan raporları, yazışmaları vb belgeleri faaliyetleri kanıtlayan belgeler olarak sunmak zorunludur.
- Kriterler için oluşturulan yeni sistemin getirdiği bir yenilik de ulusal ağlara ek kriter koyabilme yetkisinin verilmesidir. Ülkeler kendilerine ait şartlara göre ana kriterlere, kriterin puan değerinin % 20'sini aşmayacak şekilde ulusal kriterler ekleyebilecektir. Sakin Kent Türkiye henüz böyle bir çalışma yapmamıştır. Fakat gerçekleştirildiğinde kriterlerin yer aldığı liste güncellenerek yayımı yapılacaktır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

Bu kriterler sınıflandırıldığı 7 ana başlık 79 ana ölçüt bulunmaktadır (www.cittaslowturkiye.org, 2018);

1-) Çevre Politikaları (12 adet)

2-) Altyapı Politikaları (9 adet)

- 3-) Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları (17 adet)
- 4-) Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar (10 adet)
- 5-) Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar (10 adet)
- 6-) Sosyal Uyum (11 adet)
- 7-) Ortaklıklar (3 adet)

2.3.2.1. Çevre Politikaları

Çevresel politikalar, Sakin Kent kriterlerinin özünde kent varlığı için zorunlu olan kriterleri kapsamaktadır. Bu kriterler şehrin yaşam standartlarını arttıran özelliklerdir. Çevre politikaları genel olarak hava, su, trafik, enerji, çöp gibi konuları kapsamaktadır. Bu kriterleri sağlayan kentler üyelik için güçlü adaylar olarak karşımıza çıkmıştır. Çevre politikalarına ait kriterler aşağıda yer almaktadır:

- Hava temizliğinin yasal olarak belirlenen parametre aralığında olduğunun belgelenerek kanıtlanması gerekir.
- Suların temizliğinin yasal olarak belirlenen parametre aralığında olduğunun belgelenerek kanıtlanması gerekir.
- Yerli halkın içme suyunun tüketimi hususunun ulusal ortalama ile karşılaştırılması gerekir.
- Kentsel atıklardan katı olanların ayrıştırılması ve toplanması sağlanmalıdır.
- Endüstriyel ve evsel kompostlamaların desteklenmesi gerekmektedir.
- Kentsel ya da genel kanalizasyon nedeniyle atık sular için bir arıtma tesisinin varlığı şarttır.
- Binalar ve kamu kullanımı için ayrılan alanlarda enerjiden tasarruf sağlanmalıdır.
- Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarını aktif olarak kullanılması ve enerji üretimi sağlanmalıdır.
- Görsel olarak meydana gelen kirliliğin ve trafiğin yarattığı gürültünün azaltılması gerekir.
- Kamusal alanda meydana gelen ışık kirliliğinin azaltılması gerekir
- Hane başı kullanılan elektrik enerjisinin tüketimi azaltılmalıdır.
- Biyoçeşitliliğin özenli ve dikkatli bir şekilde korunması gerekir (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.2. Altyapı Politikaları

Altyapı politikaları, mevcut kentlerin yaşanılabilirlik durumunda artış sağlayan ve şehre mimari konfor bağlamında değer katan kriterleri kapsamaktadır. Bu kriterler mükemmeliyet koşulları arasında yer almaktadır ve bu koşulları sağlayan kent oldukça isteklidir.

Altyapı politikalarına ait kriterler aşağıda yer almaktadır:

- Kamu binalarıyla bağlantılı kullanışlı bisiklet yolları olmalıdır.
- Var olan bisiklet yollarını araç yolları ile kilometre ölçüsüne göre kıyaslama yapılmalıdır.
- Otobüs ve metro durakları vb. aktarma merkezlerinde bisikletler için park edebilecek yerler olmalıdır.
- Kişisel taşıt kullanımlarına alternatif olarak ekonomik ulaşım yöntemler planlamalı, elektrikli otobüsler ve yokuşlar için yürüyen merdivenler gibi alternatif çözüm yolları bulunmalıdır.
- Engelliler için mimarideki engellerin kaldırılarak engelliler için uygun hale getirilmelidir.
- Aile hayatına uygun ve özellikle hamileler için çalışmalar yapılmalıdır. Kentlerin merkez noktalarında veya hastane gibi kamu binalarında hamilelere özel park yeri ayarlanması gibi önemli kriterler getirilmiştir.
- Sağlık alanındaki hizmetlere kolayca ve onaylanmış bir şekilde ulaşılabilirlik olmalıdır.
- Kentlerin merkezi noktalarındaki ürünlerin kesintisiz dağıtımı ve kentlerin tarihi alanlarında ürünlerin kolayca dağıtımı amacıyla hava kirliliği meydana getiren araçlar yerine elektrikle çalışan ya da motoru olmayan, kirlilik yaratmayan taşıtların tercihi zorunlu hale gelmiştir.
- Kent dışına çalışmaya giden kent sakinlerinin sayısı azalmalıdır (www,cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Bu başlık altındaki politikalar kente değer katan, üyeliğin sürekliliği açısından olmazsa olmaz kriterlerdir. Kentsel yaşam kalitesi politikaları kentin bir üst gelişmişlik seviyesine çıkmayı hedeflemiştir. Kentsel yaşam kalitesi politikalarına ait kriterler aşağıda yer almaktadır:

- Kentin dayanıklılığı için planlama, kentlerin günümüzde karşısına çıkan her türlü krize karşı dayanıklılığını arttırmak Sakin Kent hareketinin en önemli noktalarından biri olmuştur.
- Kentin sahip olduğu değerlerin iyileştirilip geliştirilmesi, kent merkezinin ve kamusal yapıların değer artışı için düzenlemeler yapılması, sokaklara mobilyalar konulması, turizme ait levhalar dikilmesi ve kentsel peyzajın korunması gerekir.
- Verimli yeşil bitki örtüsü ve meyve veren ağaçlar kullanılarak sosyal ve yeşil alanların meydana getirilmesi veyahut olanların iyileştirilmesi gerekir.
- Kentsel yaşanabilirlik düzeyinin yükseltilmesi, kentin yaşanabilirliğinin artması için çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin; iş çıkışı saatlerinde meydana gelen trafiği rahatlatmak adına eğitim kurumlarının veya kamu kurumu çalışma saatlerinin değiştirilmesi ya da iş yerlerine çocuklar için kreşler açılmasını kolaylaştırmak da önerilebilecek çözümlerden bazılarıdır.
- Marjinal, kendine özgü mekanların tekrar değerlendirilip faydalanılması gerekir.
- Yerli halka ve ziyaretçilere verilecek interaktif hizmetlerin geliştirilmesi ve telekomünikasyon teknolojilerinden faydalanılması gerekir.
- Sürdürülebilirlik özelliğe olan bir mimari için özel hizmet birimi oluşturulmalıdır (Biyomimari vb.).
- Kentin fiber optik ve kablosuz sistemler dahil iyi bir internet ağına sahip olması gerekir.
- Kirletici etkenlerin takip edilerek minimize edilmesi gerekir (Elektrik sistemleri, şehir gürültüsü vb.).
- Uzaktan yönetim ve erişim sistemleri geliştirilerek, ağ bağlantısı ile bilgisayarlarla evde çalışma imkanı sağlanmalıdır.
- Kişisel sürdürülebilirliği olan kent planlanmasının teşvik edilmesi sağlanmalıdır (Pasif ev vb.)
- Sosyal altyapı desteklenmelidir.
- Kent içindeki kullanıma elverişli yeşil alanların verim düzeyi yüksek bitkilerle değerlendirilmesi gerekir.
- Yerli ürünlerin ticarileşmesini sağlamak için alanlar yaratılmalıdır.
- Atölyelerin korunarak değerleri arttırılmalı, doğal ve aynı zamanda yerel alışveriş merkezleri oluşturulmalıdır. Tarihi kent merkezlerinde bulunan geleneksel kasap,

bakkal ve fırın gibi dükkânlar desteklenerek varlıklarını devam ettirmeleri sağlanmalıdır.

- Yeşil alanlarda kullanılan ya da kullanılması planlanan beton miktarı metre küp olarak sınırlanmalıdır.

Bu amaç ile gerçekleştirilebilmesi muhtemel projeler yerel yönetimlerin istek ve yaratıcılığına bağlıdır. Bu konuyla ilgili örnekler aşağıdaki gibidir;

- Kamu binalarının ve özel binaların enerji tüketimlerinin azaltılmasına teşvik etmek.
- İçme suyunun gereksiz kullanımını azaltarak, yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşabilmeyi kolaylaştırmak.
- Petrol türevi kimyasal özellikleri olan ürünlerin tüketimini düşürmek.
- Yerel kompostlamayı teşvik etmek.
- Verim sağlayacak bitki türlerini ve ağaçları dikmek (fındık, elma, ceviz türevi karbon emisyonu açısından faydalı yerel bitkiler).
- Yerelde yiyecek üretmeyi teşvik ederek, dışa bağımlılığı azaltmak.
- Üretim ve dağıtım arasındaki zincirini kısaltmak amacıyla tüm ekonomik sektörlerde yerel üretim yapılmasını sağlamaya çalışmak.
- Permakültür tasarım bilimi ilkelerini benimseyerek devamını sağlamak.
- Kentin kendini idame ettirebilme yeteneğini ve yeterliliğini dikkate alarak hareket etmek. Örneğin; kentin hayati sistemlerinden herhangi birisinin durması sonucunda alternatif bir kanal bulunması gerekir. Ulaşım sisteminde gerçekleşen bir arıza sonucunda kentte yaratacağı etkiyi azaltmak için çeşitli çalışmalar yapılabilir.
- Kriz durumunda ortaya atılan çözümlerin tartışılmasını teşvik ederek çıkan sonuçları planlamaya başlamadan, halka arz edip fikirlerini almak. Bu durumda halkın aktif bir biçimde katılımı çok önemlidir ve bu şekilde insanlar gruplar kurarak halkın kalan kısmının farkındalığının düzeyinin artırılmasında aktif biçimde çalışabilirler. Günümüz hızlı ve baskın hayat biçiminin insanların psikolojisinde meydana getirdiği etkiler küçümsenmeyecek kadar önemlidir (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

Bu başlık altındaki politikalar geliştirilirken, yereldeki halkın refahını gözeterek çevreyi koruyan, tabi mekanlara karşı ilgili ve dikkatli bir toplumun varlığının

önemini üzerinde durulmuştur. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar üzerinde çalışılırken şehir ile birlikte insanların geliştirilmesi ve değiştirilmesi gereken sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerini ele alınmıştır. Bu başlığa ait kriterler aşağıda yer almaktadır:

- Agroekolojinin geliştirilmesi, Agroekoloji'den kasıt ise tarımda ekolojik prensiplerin uygulanmasıdır. Bu amacı gerçekleştirme noktasında önemli olan kimya bazlı ürünlere ve fosil yakıtlara olabildiğince daha az ihtiyaç duyan bir agrosistem oluşturmaktır. Bu tür yapılanmalar ziraatte meydana gelen iklimsel değişimlere uyum sağlanmasını destekler ve su gereksinimlerini %30 azaltarak enerji ihtiyacını da %60'a indirir. Bu şekilde Güney Afrika benzeri yerlerde gelirin altıya katlandığı görülmüştür.
- El yapımı, etiketli ya da markalı esnafın ve sanatkârların ürünlerinin korunması gerekir.
- Geleneksel metodlarla gerçekleşen iş tekniklerinin ve zanaatların değeri artırılarak, yerli ürünler sertifikalandırılmalıdır.
- Kırsal bölgede yaşam sürenlerin hizmetlere erişimi artırılarak kırsal bölgelerin değeri artırılacaktır.
- Kamuya ait sosyal alanlarda (restaronlar, eğitim kurumlarının kantinleri, aşevleri gibi) yerel olan ve imkan dahilinde ise organik olan ürünler kullanarak, bu kapsamdaki ürünlerin kullanımı artırılmalıdır.
- Kişisel kullanımlarda ve yemek sektörlerinde gerekli tat eğitimleri verilerek organik ve yerel ürünlerin kullanılması teşvik edilmelidir.
- Geleneksel ve yerel kültürel etkinliklerin korunarak değerlerinin artırılması gerekir.
- Otellerin kapasiteleri artırılarak yatak sayısının nüfusa olan yıllık oranını değerlendirilmelidir.
- Tarımda genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) kullanımı yasaklanmalıdır.
- Öncelerde tarım üretimi amacıyla kullanılmış olan arazilerin kullanımına ilişkin imar düzenlemeleri için yeni düşüncelerin varlığı öne sürülmelidir (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Bu başlık altındaki planlar kişisel ve sosyal gelişmelere ayak uydurulması ve iyileştirilmesine yönelik olmuştur. Bu bölüm hem ev sakinlerinin hem turistlerin kendilerini Sakin Kent kentinde evde hissetmelerine yardımcı olmaya odaklanır ki o da doğrudan kolay yaşanabilir olmakla ilgili olmuştur.

Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim ile ilgili planların kriterleri aşağıda yer almaktadır:

- İyi bir karşılama için, kenti ziyarete gelenlere hizmet edecek karşılama ve tanıtım görevlisinin belirlenmesi ve bu görevlendirilmiş kişi ya da kişilerin eğitimlerinin verilmesi, gerekli yönlendirme levhaları, ziyaretçiler için kullanışlı ve sağlam altyapı imkanları ile kenti tanıtan ofisler açıp bu alanda çalışan kişilerin mesailerinin düzenlenmesi önemlidir. Böylece gösterilen bu çabalar gelen turistlerin kente yabancı oldukları halde burada yalnız olmadıkları ve onlara gereken önem ve değerin verildiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.
- Esnaf ve operatörlerin farkındalıkları arttırarak fiyatlar ve tarifeler açık bir şekilde sergilenmelidir.
- Yavaş güzergâhlar bulunmalı ve basılı ya da internet üzerinden bilgi verilmelidir.
- Önemli herkesi ilgilendiren yönetsel kararlara en alttan en üst seviyeye kadar herkesin katılımını sağlayacak aktif teknikler benimsenmelidir.
- Eğitimcilerin, yöneticilerin ve çalışanların Sakin Kent teması ile ilgili sürekli eğitim görmesini sağlayarak bu eğitimlere uygun şekilde tutum sergilemeleri sağlanmalıdır.
- Sağlık eğitimleri verilmelidir. Diyabet ve obezite gibi hastalıklara yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yerli halka Sakin Kent'in anlamı ve önemi hakkında anlaşılır, sistematik ve kalıcılığı sağlanacak eğitimler verilmelidir.
- Sakin Kent üzerine yerel yönetimle birlikte aktif çalışan derneklerin varlığı Sakin Kentin varlığında ve sürekliliğinde önem arz etmektedir.
- Sakin Kent ile ilgili kampanyaların desteklenmesi sağlanmalıdır.
- Sakin Kent logosu internet sayfasında ve antetli kâğıtlar üzerinde yaygın olarak kullanılmalıdır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.6. Sosyal Uyum

Bu kriter, kentte yaşayanlar için oldukça dingin, rahat ve sosyal yardımlaşmanın yaygın görüldüğü bir hayat tarzı olarak adlandırılabilir. Bunlar zorunlu kriterler değildir fakat üye olan kente değer katan çok faydalı kriterlerdir.

Sosyal uyum kriterleri aşağıda yer almaktadır:

- Azınlıklara yönelik olarak ayrımcılık karşıtı çalışmalar yapılmalıdır.
- Farklı kökenleri olan insanların aynı yerlerde yaşaması, azınlıkların ya da farklı etnisiteye sahip olan grupların hayatlarını sürdürdüğü mahallelerdeki yerleşim yoğunluğu değerlendirilmelidir. Örneğin; şehrin sıradan bir mahallesinde kilometrekare başına yüz kişi düşerken şehrin etnik mahallesinde bu sayının üç yüz kişi olması, mevcut yerel yönetimin uyum noktasında başarısızlığına işaret eder bu da aday olan kentin bu kriterlerden düşük puan toplamasına sebep olur.
- Engellilerin uyumu sağlanmalıdır.
- Ebeveynlerin çocukların bakımı ve eğitimi konusunda desteklenmesi gerekir.
- Genç neslin çalışma hayatındaki istihdamı konusunda çözümler üretilmelidir.
- Yoksulluk alt seviyelere indirilmelidir.
- Toplumsal ortaklıkların ve sivil toplum kuruluşlarının varlığı devam etmelidir.
- Farklı kültürlerin birbiri ile entegrasyonu sağlanmalıdır.
- Politikaya olan katılım desteklenmelidir.
- Belediyeler lüzumlu olan kamu binalarının yapılmasına yönelik yatırımlarını arttırmalıdır.
- Gençlere yönelik faaliyetlerin sürdürüldüğü yerlerin ve gençlik merkezlerinin varlığı ve devamlılığı sağlanmalıdır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.3.2.7. Ortaklıklar

Ortaklıklar temasının altında bulunan kriterler, Yavaş Yemek felsefesi ile ilgili tüm çalışmaları kapsamaktadır. Yavaş Yemek kavramını inceleyen kriterler ise zorunlu değildir ama gerçekleştirilmesi temel yapı taşının oluşturulduğu anlamına gelir. Ortaklıklar başlığı altındaki kriterler aşağıda yer almaktadır:

- Yavaş Yemek ile ilgili aktiviteler ve kampanyalar için gerekli destek verilmelidir.
- Tabii ve geleneksel olan yiyecekler Yavaş Yemek ya da diğer Yavaş faaliyetleri ile desteklenmelidir.

- Eşleştirmeye yönelik projeleri destekleyerek, gelişmesini sürdüren ülkelerin Sakin Kent ve Yavaş Yemek felsefesinin yaygınlaşmasını temin edecek bir şekilde gelişmelerini sağlamak için gerekli işbirliği yapılmalıdır (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

2.4. DÜNYADA SAKİN KENT (CITTASLOW) UYGULAMALARI

1980'li senelerde literatüre yeni giren ve 1990' lı senelerin başında popülerlik kazanan sürdürülebilir kalkınma kavramı dünyanın birbirinden farklı yerlerinde farklı şekillerde de olsa uygulandığını görmek mümkün olmuştur. Geçmişi 1986 yılına dayanır ve ilk olarak İtalya'da temelleri atılmıştır. Günümüzde ise 30 ülkede yaklaşık 252 kente yayılmış 'Sakin Kent Kentler Birliği' sürdürülebilir bir yerel kalkınma açısından başarılı bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Sakin Kent yapılanmasına dahil olmuş kentlerde birbirinden değişik yöntemlerle o kenti kent yapan ekonomisini, doğasını, kültürünü, tarihini, yemeklerini ve eklenecek yeni cazibe noktalarını kullanarak hem kent sakinleri için hem de ziyaretçiler için kaliteli ve konforlu bir yaşam ortamı oluşturup yerel özelliklere dayalı sürdürülebilir bir kalkınma ortamı sağlanmak istenmiştir (Yalçın, Yalçın, 2013: 34).

En son verilere göre Sakin Kent olan ülkeler ve kentler aşağıdaki gibidir;

- Avusturalya: Goolwa, Katoomba, Yea
- Avusturya: Enns, Hartberg, Horn
- Belçika: Chaudfontaine, Enghien, Estinnes, Lens, Maaseik, Silly
- Kanada: Cowichan Bay, Lac-Mégantic, Naramata, Wolfville
- Çin: Changshan, Fuli, Jingyang, Luzhi , Shimenshan, Songbai, Yanyang, Yaxi, Yuhu
- Kolombiya: Pijao
- Danimarka: Mariagerfjord, Svendborg
- Finlandiya: Kristinestad
- Fransa: Créon, Labastide d'Armagnac, Loix Mirande, Saint Antonin Noble Val, Samatan, Segonzac, Simorre, Valmondois
- Almanya: Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, Hersbruck, Lüdinghausen, Maikammer, Meldorf, Michelstadt, Nördlingen, Penzlin, Schneverdingen, Spalt, Überlingen, Waldkirch, Wirsberg, Zwingenberg
- İngiltere: Aylsham, Berwick upon Tweed, Llangollen, Mold Perth

- Macaristan: Hódmezővásárhely
- Ízlanda: Djupavogshreppur
- Írlanda: Clonakilty
- Itália: Abbiategrasso, Acqualagna, Acquapendente, Altomonte, Amalfi, Amelia, Anghiari Asolo, Barga, Borgo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel Campagnano, Castelnovo nè Monti, Castelnuovo Berardenga, Castel San Pietro Terme, Castiglione Olona, Castiglione in Teverina, Cerreto Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Città della Pieve, Città Sant'Angelo, Civitella in Val di Chiana, Controguerra, Cortona, Cutigliano, Ficulle, Fontanellato, Francavilla al Mare, Galeata, Gioi, Giuliano Teatino, Gravina in Puglia, Greve in Chianti, Grumes, Guardiafrede, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara, Orsara di Puglia, Orvieto, Parrano, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio – Stia, Preci, Ribera, Salorno, San Miniato, San Potito Sannitico, Sant'Agata di Puglia, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Scandiano, Sperlonga, Stio, Suvereto, Teglio, Termoli, Tirano, Todi, Tolfa, Torgiano, Trani, Travacò Siccomario, Trevi, Turbigo, Usseglio, Vigarano Mainarda, Zibello - Comune di Polesine Zibello.
- Japonya: Kesennuma, Maebashi-Akagi
- Hollanda: Alphen-Chaam, Borger-Odoorn, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gulpen-Witter, Heerde, Midden-Delfland, Peel en Maas, Vaals, Vianen, Westerwolde
- Yeni Zellanda: Matakana (Rodney District)
- Norveç: Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik
- Polonya: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Działdowo, Dobrze Miasto, Głubczyce, Goldap, Górowo Iławeckie, Jeziorany, Kalety, Lidzbark, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Murowana Goślina, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Nowy Dwór Gdański, Orneta, Olsztynek, Pasym, Prudnik, Rejowiec Fabryczny, Reszel, Rzgów, Ryn, Sępólno, Sianów
- Portekiz: Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viana Do Castelo
- Güney Afrika: Sedgfield
- Güney Kore: Cheongsong County (Pacheon-myeon), Damyang County (Changpyeong-myeon), Gimhae (Bongha Village & Hwapocheon Wetland Eco

Park), Hadong County (Akyang-myeon), Jecheon City (Susan-myeon & Bakdaljae), Jeonju City (Jeonju Hanok Village), Namyangju City (Joan-myeon), Sangju City (Hamchang-eup, Gonggeom-myeon, Ian-myeon), Seochon County (Hansan-myeon), Shinan County (Jeung-do island), Taeon County (Sowon-myeon), Wando County (Cheongsando Island), Yeongwol County (Kimsatgat-myeon), Yeongyang County (Seokbo-myeon), Yesan County (Daeheung & Eungbong-myeon)

- İspanya: Balmaseda ,Begues, Begur, Bubi n, Lekeitio, Morella, Mungia, Pals, Rubielos de Mora ve Villa de La Orotava
- İsve : Falk ping
- İsviçre: Mendrisio
- Tayvan: Dalin, Fonglin, Nanzhuang Sanyi
- Türkiye: Akyaka, E irdir, Gerze, G k cada, Göynük, Halfeti, Mudurnu, Perşembe,  av at, Seferihisar, Vize, Tarakli, Uzundere, Yalvaç ve Yenipazar
- Kuzey Kıbrıs: Ge itkale, Lefke, Mehmetçik ve Yenibo azi i
- Amerika: Sebastopol, Sonoma (www.cittaslow.org, 2018).

2.4.1. Orvieto-İtalya

Orvieto Sakin Kentler başkentidir. Kent ve bölgede taze şarap ve yemek karakterize olmuştur. Prestijli Orvieto  arabı tüm il de hakimdir (www.cittaslow.org, 2018). Coğrafi olarak; Roma ve Floransa kentleri arasında elverişli bir konumdadır ve ana tren yolunda önemli bir durak noktasıdır. Orta İtalya, Lazio ve Toskana ile sınır kom usudur. İklimi ise genel olarak ılımandır bahar ayları ya ı lı kışları ise oldukça so uktur. Orvieto ilçesinde büyük sanatsal-mimari arkeolojik kazı örnekleri ve müzeler bulunmaktadır. Aynı zamanda doğal, sanatsal güzellikleri ve ilginç k  k kasabaları ile güzel yaşam alanları gezilebilecek birçok alan sunmuştur. Hem sakin bir yerlerde kalmak isteyip hem de ana merkezlere (Roma, Arezzo, Floransa) yakın olmak isteyenler için oldukça ideal bir yerdir. Tüm yıl boyunca kültürel etkinlikler, kültürel ve sağlıklı yemekler ile dengeli bir yaşam tarzı sunmuştur. Bir İtalyan yaşam tarzı olarak; kurslar, sanat, müzik, maneviyat, tiyatro, doğa, ko u, yürüyüş, binicilik, bisiklet, el sanatları sunmaktadır (www.inorvieto.it, 2018). Orvieto  ehri, İtalya'nın merkezi bir bölgesinde Umbria yani Yeşil Kalp olarak bilinir. Çünkü deniz dokunulmamı tır. Orvieto muazzam miktarda karakter içeren ve ziyaret edilmesi gereken İtalya'nın en çekici kentlerinden biri olan muhteşem bir kenttir. Roma ve

Floransa arasında yarım mesafede elverişli bir konumdadır ve ana tren yolunda önemli bir durak noktasıdır.

Orvieto, her tür yolcu için çok çeşitli faaliyetler sunmaktadır. Kültür, tarih ve sanat ile dolu, romantik bir kaçamak ya da doğada otantik lezzetler ve harika şaraplarla macera yaşamak isteyenler için ideal bir yer olmuştur. Şaşırtıcı güzellikte geleneksel gıdaların tadılabileceği, tüm duylara hitap eden kent, ayrıca sunduğu eğlenceler ile aileler, çiftler ve büyük tur grupları için ideal bir yer haline gelmiştir.

Konaklama imkanları oldukça fazladır ve misafirlerin bütçesine göre pek çok seçenek sunmuştur (B & B'ler, oteller, tatil köyleri, çiftlik evleri, daireler ve villa kiralama gibi). Yemek için ise; bolca W restoranlar, trattorias, pizzerias ve ev yapımı dondurma mağazaları vardır. Kısaca kent her türlü imkanı sağlamıştır.

Orvieto'da görülecek yerler; anıtlar, müzeler, kiliseler ve daha fazlasının bulunabileceği görkemli ve eğlenceli bir kent olmuştur (www.inorvieto.it, 2018).

2.4.2. Waldkirch Ve Hersbruck-Almanya

Hersbruck 2001 yılında “salyangoz” amblemini alarak Almanya'nın ilk Sakin Kenti olmaya hak kazanmıştır. Hersbruck'a İsviçre'nin geçidi de denmiştir. Üç şehrin kapıları, korunmuş surları ve ahşap evleri ile eski bir kent görünümündedir. Ortaçağ atmosferine sahip Hersbruck müzeleri, spa, yürüyüş ve bisiklet yolları ile hem gençlere hem de yaşlılara rahatlatma ve eğlence imkânları sunmuştur (www.hersbruck.de, 2018).

Sakin kentlerin arasına katılma başarısını gösteren Alman Kentlerinden birisi de Waldkirch' tir. Boş zamanlarda bol bol eğlence, spor, sanat ve kültür aktiviteleri için sunduğu fırsatlar ve bu aktiviteleri gerçekleştirecek imkânları oldukça fazladır. Doğal çevresine bakıldığında etrafında bolca dağ ve orman bulunmaktadır. Sıcak yaz günlerin vazgeçilmezi yüzme havuzları insanların ferahlaması için ideal ortamlar sunmaktadır. Stadtrainsee Gölü üzerinde tekne, mini golf ve macera alanları ziyaretçilerini beklemektedir. Kısacası kentte herkes ve hemen her yaş grubu için sportif faaliyetler yapabilecekleri, rahatlatıcı etkiye sahip her türlü imkan mevcut olup, şehre gelen insanların bu imkanlardan faydalanması için hemen her şey düşünülmüştür (www.stadt-waldkirch.de, 2018).

2.4.3. Sebastopol - Amerika

Sakin Kent hareketi Amerika Birleşik Devletleri'nde nispeten yeni olmakla birlikte, San Francisco'nun bir buçuk saatini aşkın bir mesafede ve Napa'dan bir saatten biraz daha kısa bir mesafede bulunan Sebastopol şehri; batı Sonoma İlçesinin şarap ülkesinde yer alan 8000 kişilik cazibeli bir topluluğu içerisinde barındırmaktadır. Üç Sakin Kent şehrini bir araya getirmek isteyenler için Sebastopol şehri hem Fairfax hem de Sonoma'ya arabayla bir saatlik mesafededir ve kuzey Kaliforniya'nın nefes kesici kıyılarından 30 dakika uzaklıktadır (www.cittaslow.org, 2018). Sebastopol kenti Sakin Kent unvanını hak etmesini sağlayan birçok organizasyona ve etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Örneğin; bölgesel elma çiftçilerini desteklemek için yerel bir koalisyon kurma, organik çiftlik kurarak toplum tarafından desteklenmesini sağlamak, sebze bahçeleri oluşturma, çocuklar için yaz kampları düzenleme, tiyatro ve şarap tadımı için alanlar oluşturma, yaz konserleri düzenleme gibi etkinlikler bunlardan ilk akla gelenlerdir. Sebastopol, yaratıcı ruhu ve çevre bilinci ile tanınan kentler arasında yer almaktadır (www.cittaslow.org, 2018). Yavaş harekete katılan insanlar genellikle seyahat ederken yeşillik ve sanatsal Sakin Kent kasabalarını ziyaret etmek istemektedirler. Burası da insanların oldukça merak ettiği ve ilgi gösterdiği, yoğun talep alan yerlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (www.cittaslow.org, 2018).

Sakin Kent'in asıl amacı Yavaş Yemek felsefesi başta olmak üzere tüm yavaş hareketleri yerel topluluklara ve kasaba hükümetlerine yaymak olduğu düşünüldüğünde Sebastopol' un bu amaca hizmet eden ve kriterleri tam olarak karşılayan bir kent olduğu rahatlıkla söylenebilir (www.inquiringsystems.org, 2018).

2.5. TÜRKİYE'DE SAKİN KENT (CITTASLOW) UYGULAMALARI

Sakin Kent hareketi ülkemizde 28 Kasım 2009 tarihinde Seferihisar'ın Sakin Kent olması ile resmen kurulmuştur. Yavaş hareketin ülkemizde yaygınlaşması için yapılan çalışmaların sonucun da Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Mudurnu, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Seferihisar, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç ve Yenipazar kentleri Sakin Kent çalışmalarına başlamış, düzenlenen Sakin Kent Uluslararası Kongresinde Türkiye Sakin Kent Ulusal Ağı kurulmuştur (Öztürk, 2012: 95).

2.5.1. Seferihisar

Seferihisar Türkiye'nin ilk Sakin Kentidir. Seferihisar, İzmir il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Nüfusu ise 2018 verilerine göre 43.546 kişidir. Seferihisar diğer Sakin Kentlere yol göstericilik yapmasıyla ülkemizdeki Sakin Kentler arasında önemli bir yere sahiptir ve tüm Sakin Kentlerin merkezi haline gelmiştir.

Seferihisar Belediye Başkanı Tunç SOYER Sakin Kent hareketine başkanlığını yaptığı ilçesini örnek göstererek önemini şu şekilde açıklamıştır: "Sakin Kent kriterleri uygulandığında, yerel bir kalkınma modeli ortaya konulabilmektedir. 'Sakin Kent', bu yönüyle sadece Seferihisar için değil tüm ülke için önemlidir Sakin Kent oluşumunda yerli üretimin korunması, küçük işletmeler ile köy ürünleri kullanımını öngören koşullar var. Seferihisar, hazırladığı modeller ile denetim görmeden Sakin Kent'e kabul edilen tek kenttir. Hazırlıklarımızı beğendiler ve felsefeyi kavradığımızı gördüler. Artık, gerekleri biran önce yerine getirmek gibi önemli bir sorumluluğumuz var" (seferihisar.bel.tr, 2019).

2.5.2. Perşembe

Perşembe, 2 Kasım 2012 tarihinde Sakin Kent unvanını almaya hak kazanmıştır. Perşembe, Ordu-Samsun arasında, doğal bir koy durumunda olan sahil kasabasıdır. 2018 verilerine göre nüfusu 33.253 kişidir. Perşembe'yi diğer Sakin Kentlerden ayıran en önemli fark; tarım ürünlerinin bol, çeşitli olması ve doğal bir limana sahip olması nedeniyle bir balıkçı merkezi olmasıdır (Yıldırım, Karaahmet, 2013: 17-18).

Doğal güzellikleri ve balıkçılık ile ünlü olan Perşembe Karadeniz sahilinin en önemli merkezlerinden birisidir. İlçe tipik bir Karadeniz kenti olup mavi ve yeşilin dans bir arada olduğu, unvanına yakışır bir şekilde gürültü ve görüntü kirliliğinden uzak bir yerdir. Bu özellikleri ile kısa sürede Sakin Kentler arasındaki yerini almıştır (Dinç, 2018: 18).

2.5.3. Halfeti

Halfeti, 2013 yılında Sakin Kent unvanını almaya hak kazanmıştır. Türkiye'nin güneydoğusundaki ilk Sakin Kent olması nedeniyle önem arz etmektedir. Şanlıurfa il sınırlarında bulunan kent nüfusu 2018 verilerine göre 41.142'dir. Kent, tarihi mirası ve eşsiz kültürü ile dünyanın en ilginç Sakin Kentlerinden biri olma potansiyeline sahiptir (www.goturkeyturism.com, 2019).

Güneydoğu'nun ilk Sakin Kent olması nedeniyle büyük öneme sahip olan Halfeti dünyanın yalnızca bu bölgesinde yetişen siyah gülleri ve mistik yapısı ile Sakin Kent unvanını almaya hak kazanmış büyüleyici bir kenttir.

2.5.4. Şavşat

Şavşat, 2015 yılında Türkiye'nin 10. Doğu Karadeniz Bölgesi'nin ise 2. 'Sakin kent' unvanı almaya hak kazanan kenti olmuştur. Karadeniz Bölgesi'nin en doğusunda olan Artvin iline bağlıdır ve Şavşat Artvin'nin doğusunda yer almaktadır. Kentin nüfusu ise 19024'tür (www.cittaslowturkiye.org, 2018). Urartu, Kimer, Roma, Saka, Sasaniler' e ait tarihin kültürel izlerinin yaygınlıkla görüldüğü yerleşme, geleneksel evleri, yaylaları, gölleriyle de önemli tarihi ve doğal turizm potansiyeline sahip sakin kent arasındadır (Ünal, 2016: 25).

2.5.5. Ahlat

Ahlat, 23 Mart 2019 tarihinde Köyceğiz ile birlikte eş zamanlı olarak 'Sakin Kent' unvanı alarak Türkiye'deki sakin kent sayısını 17.'ye çıkarmıştır. Ahlat, Bitlis il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Büyük bir coşku ve hevesle alınan unvan Vali ve Belediye Başkan Vekili Oktay Çağatay'ın;

"Ahlat Türk'ün Anadolu'ya oradan Avrupa'ya açıldığı, İslam'ın Batı'ya yayıldığı kapıdır. Ahlat, Sultan Alpaslan'ın karargahı, otağı ve yurdu'dur. Bilinen en büyük Türk İslam mezarlığını bünyesinde barındıran, UNESCO Dünya Kültür Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Ahlat'ımız 200'ün üzerinde kriteri tamamlayarak sakin kent onayını aldı. Her geçen gün kültürel mirasıyla daha tanınır hale gelen Ahlat'ımız, bizleri çok gururlandırdı. Emeği geçenlere şükranlarımı sunuyorum. En büyük arzumuz, Ahlat'ın uhdesinde barındırdığı kültürel mirası bütün dünyaya tanıtmaktır" (www.aa.com.tr, 2019), cümleleri ile Ahlat'ın tarihi ve doğal güzellikleriyle bu unvanı almaya hak kazanmış bir kent olduğu vurgusu yapılmıştır.

2.5.6. Sakin Kent Üyelik Süreci

Sakin Kent Türkiye Ağı Sekretaryası ve Koordinatörlüğü, Sakin Kent Birliği'ne başvuru sürecini beraber yürütür. Başvuru yapacak kentlerin 50.000'den az nüfusa sahip olması ve kent yönetiminin Sakin Kent felsefesi ile uyum içinde olması gerekmektedir. Sakin Kent üyelik sürecinde aşağıdaki adımlar izlenir;

2.5.6.1. Başvuru Mektubunun Sunulması

Aday kent, üyelik gerekçelerini anlatan başvuru mektubunu, Seferihisar’ daki Sakin Kent Türkiye Koordinatörlüğüne sunar.

2.5.6.2. Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi

Başvuru mektubu kentin Sakin Kent felsefesine ve Sakin Kent kriterlerine uyumu yönünden değerlendirilir. Değerlendirmenin sonucu da gerekçelendirilerek aday kente bildirilir.

2.5.6.3. Adaylık Değerlendirme Ziyareti ve Raporu

Eğer başvuru mektubu olumlu sonuçlanırsa, Sakin Kent Türkiye Koordinasyonu (Sakin Kent Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) kente adaylığını değerlendirmek için bir ziyarette bulunarak kentin adaylığını değerlendirdikleri bir rapor hazırlarlar. Hazırlanan bu adaylık değerlendirme raporu olumlu sonuçlanırsa kentin adaylığı ilan edilir. Aksi halde başvurusu reddedilir.

2.5.6.4. Adaylık Süreci ve Hazırlık Raporu

Hazırlık raporu kriterlerdeki eksiklikleri belirten bir rapordur ve Sakin Kent Türkiye Koordinasyonu tarafından düzenlenir. Bu raporda kentin yapması gerekenler yer alır. Belirlenen bu eksiklikler 1 yıl içinde tamamlanır. Bu süre zarfında bu eksiklikler giderilmez ise kentin adaylığı iptal edilir. Adaylığının iptali durumunda başvuruda bulunan kent yeniden aday olabilmek için bir sene beklemek zorundadır.

2.5.6.5. Üyelik Değerlendirilmesi ve Başvuru Dosyası

Aday kent eksiklikleri giderdiğini bildirdiğinde Sakin Kent Türkiye Koordinasyonu kenti ziyaret eder. Bu ziyarette, eksiklerin tamamlanıp tamamlanmadığı incelenir ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler değerlendirilir. Değerlendirme sonucu olumlu çıkar ise kent başvuru dosyasını hazırlayarak üyelik başvurusunda bulunur.

2.5.6.6. Sakin Kent Genel Merkez Değerlendirilmesi

Değerlendirmeyi geçen kentin dosyası, İtalya’ daki Sakin Kent Genel Merkezi’ne gönderilir. Bu aşamadan sonra artık genel merkezin değerlendirmesini yapması beklenir (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

Gerekli kriterleri sağlayan kentler yerel komisyonlarındaki beş aşamayı geçtikten sonra sonuncu aşama olan Sakin Kent genel merkez değeriendirilmesinde de olumlu sonuç alması durumunda Sakin Kent unvanı alır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SAKİN KENT ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
BOLU - GÖYNÜK ÖRNEĞİ

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı Sakin Kent kavramını inceleyerek, Bolu - Göynük’ün Sakin Kent unvanını aldıktan sonra yerel halkın, yerel işletmecilerin ve Sakin Kent hareketinin yayılmasında en önemli etken ve yöneticisi olan Belediye Başkanı’nın “Sakin Kent konusundaki algılarını” ortaya koymaktır. Bunun içinde hıza karşı oluşturulan yavaş hareketinin meydana getirdiği değişiklikleri ve onların bu konudaki algılarını ortaya çıkarmak için uygulayıcılara sorular yönetilmiş ve konu hakkındaki görüşleri alınmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Sakin Kent kavramı ve Sakin Kent unvanı almış kentler üzerinde birçok çalışma yapılmıştır. Ülkemizdeki çalışmaları baz alırsak; Türkiye’de ilk Sakin Kent unvanını almaya hak kazanan Seferihisar hakkında birçok tez, makale ve haber mevcuttur. Seferihisar’ın kolay ulaşılabilirliği (ulaşım v.b.) araştırmacılar için en önemli seçilme nedenleri arasındadır. Bu sayede kent ulusal ve uluslararası platformlarda sıklıkla yer almıştır. Fakat Sakin Kent Bolu - Göynük üzerinde nicel ve nitel herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bolu - Göynük üzerinde uygulamalı ilk araştırma olması tezin önemini oluşturmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; doküman analizi, gözlem ve derinlemesine görüşme şeklindeki veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların ve algıların doğal bir ortamda bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya konulmasına yönelik nitel bir süreç izlenerek oluşturulan araştırma yöntemi olarak tanımlanmıştır. En sık kullanılan nitel araştırma yöntemleri odak grup çalışması ve derinlemesine görüşmedir. Bu yöntemlerin en önemli avantajı ve araştırmaya katkısı ise konuya ilgili şahısların baktığı açıdan bakabilmeyi ve bu bakış açılarını meydana getiren süreçleri ve sosyal yapıyı gözler önüne sermeye olanak vermesidir (Seyidoğlu, 2000: 36).

Bir diğer deyişle ise nitel araştırma, teori oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguların bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana çıkaran bir yaklaşım türüdür. Bu tanımda yer alan teori oluşturma; bir araya getirilen bilgilerden yola çıkarak önceden bilinmeyen bazı sonuçları birbiriyle ilişkilendirerek açıklayan bir modelleme çalışması anlamına gelmektedir. Bu sayede araştırmacı esnek hareket edip, topladığı bilgileri değerlendirerek araştırma sürecini yeniden şekillendirebilmektedir. Gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan bilgilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlenmektedir (Yıldırım, 1999: 10). Sonuçta bu araştırma yöntemi; insanların olaylara dönük subjektif bakış açılarını bulmayı hedeflemiştir. Dolayısıyla nitel araştırmayı insanın, kendine ait sırlarını çözerek bireysel çabasıyla yön verdiği toplumsal sistemlerin sınırlarını ve kapsamalarını keşfetmek için geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisi olarak tanımlamak mümkün hale gelmiştir (Özdemir, 2010: 326).

Bu çalışmada da nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu teknik kullanılırken araştırma güvenilirliğinde büyük önem verilmiştir. Bu konuda uygulamalı saha çalışması yapan ve “Yavaş Şehir Olgusunu Kentsel yaşam kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi” konulu makaleyi yazın Yeşim COŞAR’ ın kullandığı veri analiz teknikleri ile aynı yöntem kullanmış ve bu sayede araştırmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için elde etmiş olduğum mülakat görüşmeleri kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler bittikten hemen sonra elde edilen bulgular bilgisayara aktarılmıştır. Tüm görüşmeler de dikkatli bir şekilde okunmuş ve içerik konusunda çıkarımlar

yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan çıkarımlardan benzer olanlar tek başlık altında toplanmaya çalışılmıştır.

Son olarak ise genel bir kontrol yapılarak, yazıma geçildiğinde elimizdeki veri ile literatür arasındaki uyum dikkate alınarak yorumlama yapılmaya çalışılmıştır. Anlatım gücü daha yüksek metinler ise doğrudan alıntı olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde de daha verimli, etkili ve anlamlı bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışma esnasında belli bir zamanda belli bir ortamda ve Sakin Kent halkından seçilen kişilerle soru-cevap şeklinde ilerleyen mülakatlar gerçekleştirilmiş ve mülakata katılan kişinin bizzat kendisi verilen cevapları kağıda yazmıştır. Görüşmeler 24 Ekim 2017 - 30 Ekim 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşmeler yaklaşık olarak 20 dakika ile 50 dakika arasında gerçekleştirilmiştir. İşletme Sahipleri - Yöneticiler ile yapılan görüşme sayısı 21, yerel halk ile yapılan görüşme sayısı ise 27 olmuştur. Belediye başkanı ile 25 Ekim 2017 tarihinde yaklaşık 40 dakika süren mülakat yapılmıştır. Yerel halkla yapılan mülakat soruları toplamda 9, işletme sahipleri- yöneticiler ile yapılan mülakat soruları ise toplamda 6 tanedir. Belediye başkanına ise toplamda 8 tane soru yöneltilmiştir. Her bir katılımcıya katılım numarası verilerek değerlendirme aşaması kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. Yerel halk ve işletme sahipleri ve yöneticiler ile yapılan mülakat soruları ayrı kategorilerde değerlendirildiği için kendi sınıflarında 1'den başlanarak son kişiye kadar numara verilmiştir. Fakat herhangi bir karışıklığa neden olmamak için yerel halk ile yapılan mülakat katılımcılarına A1, A2...A27'e kadar süren bir numaralandırma, işletme sahipleri ve yöneticilerle yapılan mülakat katılımcılarına ise B1, B2...B22'e kadar süren numaralandırma yapılmış ve anket yapılırken katılımcılara sorulan sorular tezin sonunda ek olarak verilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla; Sakin Kent kavramını ve örneklerini inceleyerek daha önce inceleme yapılmamış olan Bolu - Göynük'te Sakin Kent unvanından sonra Sakin Kent algısı üzerine fikirlerin alınması amacıyla görüşmelerin yapılması, görüşmelerin analiz edilmesi ile literatürde konuyla ilgili kitap, makale, rapor ile elde edilen bilgilerin harmanlanması yöntemleriyle oluşturulmaya çalışılmıştır. İlk olarak kaynak araştırması yapılmış, sonrasında kaynaklar okunarak süzülme kısmına geçilmiş ve yazıya dökülmüştür. Tez de yapılan mülakat çalışması ile tezin güvenilirliğini arttırılarak en doğru bilgiler ve

sonuçlar aktarılmaya çalışılmıştır. Mülakatlar; yerli halkın sosyal statüsüne göre ayrılmış ve böylece karşıdaki kişilerin cevaplayamayacağı sorulara yer verilmemiştir. Mülakatlar yüz yüze yapılmış olup anında kağıda yazılarak saklanmış ve verilen cevaplar değerlendirmeye çalışılmıştır.

3.4. GÖYNÜK'E GENEL BAKIş

Göynük, tipik bir Osmanlı kentidir; Bolu'nun Batı Karadeniz Bölgesinde yer alan ilçe, yüksek tepeler arasında ve şehrin ortasında akan nehirlerin olduğu doğal güzelliklerin buluştuğu bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlk ağlardan beri önemi olan Göynük'e Bizanslılar, Romalılar, Osmanlılar yerleşmiş ve bu coğrafya içerisinde yaşamışlardır. Osmanlının ise ilk yerleşim yerlerinden biri olduğu için bugün hala bu konuda büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde Ankara ile İstanbul arasındaki karayolunun rotası ve coğrafi sınırlamalar nedeniyle kasaba çok fazla byyememiş ve istenilen düzeyde gelişmemiştir. Fakat bu durum, tarihi ve kültürel dokusunu koruyabilen Türkiye 'de sınırlı sayıda olan Sakin Kent şehrini meydana getirmiştir. Böylece bu durumun dezavantajı avantaja dnşmştir. Yerel ve doğal kaynakları ile halkın sosyo-kültürel davranışlarıyla yerel kimliği koruyarak Sakin Kent olma avantajını sürdürmeye çalışmaktadırlar (www.cittaslowturkiye.org, 2018).

3.5. FİZİKSEL VE DEMOGRAFİK YAPI

Göynük Bolu ilinin güneybatısında yer alan küçük bir yerleşim yeri olarak karşımıza çıkmıştır. Doğu komşusu Mudurnu batı komşusu Sakarya'nın Taraklı ilçesi kuzey komşusu Sakarya'nın Akyazı ilçesi güney komşuları ise Ankara'nın Nallıhan ilçesi ve Eskikent'in Sarıcakaya ve Bilecik'in Yenipazar ilçesidir. Göynük ilçesi 143.700 hektar yzlmyle Bolu ilinin merkez ilçesinden sonra gelen ikinci büyük ilçesi olmuştur. Göynük, Bolu il merkezine altmış üç km ve komşu il merkezleri ile İstanbul'a iki yüz yirmi km ve Ankara'ya iki yüz otuz km yakın mesafeyle oldukça iyi bir pozisyonda ve kolay ulaşım imkanlarına sahiptir (Bolu İli 2011 Yılı evre Durum Raporundan aktaran; Dikmen, Toruk, 2015: 102).

İlçenin denizden yüksekliliği 720 metredir ve Göynük İlçesinin sismolojisi incelendiğinde ikinci derecede tehlikeli bölge içerisinde yer aldığı görülecektir

(Özden v.d., 2013: 30). Göynük ilçesi doğal konum ve özellikleri açısından yaşanabilirliği oldukça mümkün ve uygun bir yer olarak karşımıza çıkmıştır.

Demografik yapısına gelindiğinde ise; Türkiye Cumhuriyeti Bolu Valiliği'nden alınan 2015 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre Göynük'ün nüfusu 15.372' dir. Kent nüfusu 4.111 olup kırsal nüfusu 11.261 olmuştur. Göynük kentsel nüfusun erkek nüfusu 2.085, kadın nüfusu ise 2.026 olmuştur (www.bolu.gov.tr, 2018). Göynük Belediyesinden alınan bilgilere hane halkı sayısı 2.300 kişi olup seçmen sayısı ise 2.800 olarak kayıtlara geçmiştir.

3.6. TARİHSEL YAPI

Göynük tarihsel gelişimi ilk çağlar, Bizans ve Beylikler, Osmanlı, Cumhuriyet öncesi ve sonrası, olmak üzere beş ayrı dönemde incelenmiştir.

3.6.1 İlkçağlar Dönemi

İlkçağda “Bitinya” bölgesi içinde yer alan Göynük, Roma egemenliğinden sonra Bizans döneminde başkent Konstantinopolis'e giden yol üzerindedir. Kasaba, Osmanlıların ilk yerleşim alanlarından biri olması bakımından önem taşır. Söz konusu dönemde Osmanlı yol sisteminde orta kolu oluşturan güzergâhtadır. Bu sistem içindeki konumu Anadolu ile İstanbul arasında bir geçiş yolu olmasıdır. 14. yüzyılda süregelen safran ticareti ilçenin ekonomik açıdan da gelişmesini sağlamıştır. Günümüzde, üzerinde bulunduğu Ankara-İstanbul yolunun güzergâh değiştirmesi ve coğrafi sınırlılıkları nedeniyle fazla büyümemiş, istenilen ölçüde gelişme göstermemiştir. Ancak bu durum Göynük'e bir şans olarak dönmüş, tarihi ve kültürel dokusunu koruyabilen ender Anadolu kasabalarından biri olarak kalmasını sağlamıştır (Yasa, Soysaldı, 2013: 18).

3.6.2. Osmanlı Dönemi

Geçmişte Bizans ve Selçuklu yönetiminde kalan Göynük on üçüncü yüzyılın sonlarına doğru başlayan Türkmen akınlarından sonra 1323 tarihi itibariyle Osmanlı topraklarına katıldı. Osmanlı döneminde Göynük yönetsel bakımdan çeşitli değişiklikler geçirmiştir. Göynük On dokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru Kastamonu vilayetinin Bolu sancağına bağlı bir kaza iken 1924'te il yapılan Bolu'nun ilk ilçelerinden biri olmuştur (www.2023turkiye.net, 2017). Sayılan bu tarihi dönemlerin üzerinde bıraktığı izleri önemli ölçüde zamanımıza taşıyabilen, erken Osmanlı dönemi mimarisinin ilk örneklerini içinde barındıran Göynük, el sanatları

bakımından da oldukça zengindir. Göynük'ün özellikle maddî kültür unsurları üzerinde büyük bir etkisi olmuştur. Sahip olduğu bu kültürel miras 'kültür kenti' olarak markalaşmasına olanak sağlamıştır (Yasa, Soysaldı, 2013: 18).

3.6.3. Cumhuriyet Öncesinde Göynük

Göynük Cumhuriyetten önce Bursa ve Eskişehir'e bağlı bir voyvodalık idi. II. Mahmut tarafından 1811 de Bolu' da voyvodalık kaldırılmış ve yerine Bolu - Viranşehir sancakları adıyla iki mutasarrıflık kurulmuştur. Göynük, 1865'de Bolu'ya, Bolu Sancağı ise Kastamonu'ya bağlanmıştır. Kastamonu bu durumda vilayet merkezi haline gelmiştir. Göynük ise bir ilçe olarak Bolu mutasarrıflığına bağlanmıştır. Yine bu dönemde Düzce - Akçakoca birleşik nahiyesi Göynük'e bağlanmış ancak Düzce 1870'de Göynük'ten ayrılıp bağımsız bir ilçe olmuştur (Çelem, Benzer, 2007: 96).

3.6.4. Cumhuriyet Dönemi

Bolu mutasarrıflık dönemi 10 Ekim 1923 de kapanmış ve vilayet olmuştur. Kazaları ise sırasıyla Düzce Gerede, Mudurnu ve Göynük olarak belirlenmiştir. 1923 yılından 1977 yılına kadar ilçede 46 farklı kaymakam görev almıştır. Bu durumda Göynük'ün siyasal önemini de göstermiştir.

Göynük halkı Milli Mücadelede verdiği katkıyı anıtlıştırmıştır. Sakarya Zaferinin anısına 1922 yılında Kaymakam Hurşit Beyin önderliğinde ilçenin hâkim bir tepesine Zafer Kulesi inşa edilmiştir. Bu kule zaman içerisinde bazı onarımlar görmüş ve saat kulesi olarak kullanılmıştır. Bu saat kulesi halen nostaljik ve büyüleyici bir güzellik sunmaya devam etmektedir (goynuk.bel.tr, 2018).

3.7. EKONOMİK YAPI

Göynük'te tarım ve turizm başlıca sektörlerdir. Türk piliç tavuk üretiminde Göynük'ün payı % 30'dur. İlçede 1.000 civarında kümes mevcuttur (www.cittaslow.net, 2018).

Göynük'ün bugünkü ekonomik durumu tarıma yani tarımsal üretim ve hayvancılığa dayalıdır. Hayvancılığın içinde ise kanatlı hayvancılığın önemi büyük olmuştur. Göynük ilçesinde sanayi kuruluşu olarak bir mandıra ve üç fabrika bulunmaktadır. Merkezde ise küçük çapta bir marangoz, demir doğrama, oto tamircileri ve kereste atölyeleri mevcuttur (Özden v.d. 2013: 30).

3.8. SOSYO-KÜLTÜREL YAPI

Göynük kültürel değerleri ve geleneklerinde giyim, geleneksel yaşam, geleneksel mutfak kültürü ve sosyal ilişkiler hala yaşıyor. İlçe zengin bir kültüre ve çeşitliliğe sahiptir, geleneksel el tezgahı bezinden yapılan dokumalardan, kaşık yapımcılarına kadar çeşitli el sanatlarının devam ettiği nadir yerlerden biridir (www.cittaslow.net, 2018).

3.8.1. Tarihi Göynük Evleri

Göynük'te 114 adet sivil mimari yapı vardır. Göynük' te İpek Yolu Projesi çerçevesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'yla ilgili belediyelerin birlikte yürüttüğü projelerle sokaklar daha sağlıklı bir hale gelmiş ve çevre düzenlemeleri uygulamaları gerçekleştirilmiştir (www.bolu.gov.tr, 2018).

Göynük kentsel sit alanı ilan edilmiş ve böylece koruma altına alınmıştır. İlçe, eski Türk evleri açısından oldukça zengindir. Bu evler genellikle 20. yüzyıl başlarına aittir. Çatılar çoğunlukla kırma çatı türündedir ve yerli kiremitler ile örtülüdür. Bazı evlerde oturma odalarında çeşitli motiflerle süslenmiş tavanlar vardır. Evler genel olarak zemin katın haricinde bir veya iki katlı olup içeriden merdivenlidir. Evlerin ön kısmında çoğunlukla “hayat” adı verilen avlular bulunmaktadır (www.bolukulturturizm.gov.tr, 2018). Evleri genel olarak birbirine benzemektedir ve özgünlüğü korumaktadır. Bu durumun sürekliliği sağlamak için koruma altına alınan Göynük'te yapım ve yıkım çalışmaları yasaklanmıştır.

3.8.2. Gazi Süleyman Paşa Hamamı ve Gazi Süleyman Paşa Cami

Gazi Süleyman Paşa Cami yanında bulunan hamamı Göynük'ün en eski mimari yapıtlarından biri olarak göze çarpmakta ve önemini korumaktadır.

XIV. yy. ortalarında Gazi Süleyman Paşa tarafından yaptırıldığı kabul edilen caminin 1863 yılındaki onarım keşfinde çok harap olduğu anlaşılmış olup 1875 yılına gelindiğinde henüz tamir edilmemiştir. 1890 Bağdat Salnamesine göre Gazi Süleyman Paşa Camii aynı yıl Sultan 2. Abdülhamid tarafından yeniden yaptırılmıştır. Süleyman Paşa Camii 1953, 1959 ve 1962 yıllarında onarıma tabi tutulmuştur (Çal, 2007: 297). Gazi Süleyman Paşa hamamı ve Gazi Süleyman Paşa cami tarihi yapısıyla turistler tarafından da büyük bir ilgi ile ziyaret edilmektedir.

3.8.3. Akşemsettin Hz. Türbesi

Akşemsettin Amasya ve Osmancık'ta eğitimini tamamladıktan sonra Zeynüddin-i Hâfî hazretlerinden feyiz almak için Halep'e kadar gitmiş, sonrasında Ankara'ya gelerek Hacı Bayram Veli'nin müridi olmuş ve gayreti ve yeteneğiyle kendisinden hilafet almıştır. Anadolu'nun bazı beldelerinde dersler vererek sürekli yer değiştirmiştir. Bunların içerisinde de Göynük'ü vatan edinmiş ve son geldiği yer olmuştur. Burada da ders vermiş ve irşad faaliyetlerinde bulunmuştur. İstanbul fethedilirken Fatih Sultan Mehmed'in manevi destekçisi olmak üzere yanında yer almış ve askere de manevi destek olmuştur (Yiğit, 2013: 304). Akşemseddin Fatih'ten sonra bir süre Zeyrek Camii'nde ders vermiştir. Fetih'ten sonra ise hayatını Göynük'te geçirmiştir. Hocasının gönlünü almak isteyen Fatih hocası Akşemseddin'e çeşitli hediyeler gönderir. Hocası bu hediyeleri kabul etmemekle birlikte yalnızca Göynük'e bir çeşme yapılmasını kabul etmiştir. Göynük'e dönen Akşemseddin burada evlatlarının ve talebelerinin ilim ve terbiyesiyle meşgul olup Bayramilik adabını yaşatmıştır. Tıp ilminde de başarısını ortaya koyan büyük âlim Akşemseddin Şubat 1459 yılında vefat etmiştir (Kırtan, 2017: 60-62). Göynük Akşemsettin Hazretleri'nin Türbesi için gelen birçok ziyaretçiye ağırlayan kent, manevi değerlerinden olan türbeyi en iyi şekilde korumaya çalışmıştır.

3.8.4. Ömer Sikkin Türbesi

Göynük'te yer alan önemli diğer tarihi şahsiyette Ömer Sikkin' dir. Akşemsettin ile aynı dönemlerde yaşamıştır. Çeşme Camii yanında yer alan türbesi 1449 yılında inşa edilmiştir. Bıçakçı olarak anılan ve derviş olan Ömer Sikkin Dede insanların eşitliğini benimseyen Melami tarikatına bağlıdır. Türbenin mimari değeri vardır (Benzer, 2016: 165).

3.8.5. Tabak Dede Türbesi

Tabak Dede ve Debbağ Dede olarak anılan kişinin mesleği deri tabakçılığıdır. Yerel halk Tabak Dede'yi ermiş kişi olarak nitelendirmiştir. Türbesi küçük bir oda içerisinde ve yirmi dört saat açıktır. Hikayesi ise oldukça enteresandır; hac zamanı Göynük ve civarından bir grup Müslüman hac ibadetini yaparken içlerinden biri kaybolur, diğerleri döner ve kaybolan hacı orada kalır, çaresizlik içinde olan adam kıvrılırken yanına gelen bir Arap ne olduğunu sorar. O da anlatır. Arap, Göynük'ten bir kişinin sabah namazları için Mekke'ye geldiğini, onunla dönebileceğini söyler.

Namazdan sonra sıkıca sarılmasını ve ne derse desin bırakmamasını öğütler. Bu kişi ise Debbağ Dede'dir. Adam söylenenleri yapar, Debbağ Dede kurtulamayacağını anlayınca "Gözlerini yum ve ben aç demeden açma, bu olayı da kimseye söyleme" der. Sonuçta birlikte Göynük yakınlarına gelirler. Gümeler (şimdiki Mihalgazi) Köyü sakinlerinden olan bu şahıs, bir süre sonra Göynük'te Debbağ Dede'yi görerek tanır ve "Vademiz dolmuştur, suyumuz ısıtılsın" dedikten bir süre sonra da ölür" (www.turistdergisi.com, 2017).

Hikayesini pek çok kişi bilmese bile bilenlerin oldukça dikkatini çekmiştir. Göynük halkına gezilecek ve görülecek yerler sorulduğunda söylenen ilk yerlerden birisi Debbağ Dede Türbesi olmuştur.

3.8.6. Zafer Kulesi

Zafer Kulesi Göynük'ün simgesi olup ilçenin her yerinden görülebilir. Cumhuriyet döneminde 1923 yılında ilk kaymakamı olan Hurşit Bey tarafından üç katlı ahşap yalı baskı mimarisiyle yapılan kule Göynük'e hâkim bir tepe üzerinde olup kulenin yanından Göynük'ü kuşbakışı izlemek de mümkündür (www.sabah.com.tr, 2018).

3.8.7. Sünnet Gölü - Çubuk Gölü

Göynük sınırları içerisinde bulunan Sünnet Gölü oldukça derin bir vadide bir heyelan çukurunda oluşmuştur. Denizden seviyesinden yüksekliği 820 metre, alanı ise 18 hektardır (goynuk.bel.tr, 2018).

Çubuk Gölü ise 15 hektarlık bir alanı kaplayan heyelan sonucunda oluşmuş bir göldür. Göller ve diğer su kaynakları kent ve toplum ihtiyaçlarını karşılayan, ekolojik dengeyi koruyan ve doğal güzellikleri meydana getiren unsurların başında yer almışlardır (goynuk.bel.tr, 2018).

3.9. MÜLAKAT GÖRÜŞMELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mülakat görüşmeleri üç ayrı gruba gerçekleştirilmiştir. Her gruba sorulan sorular kişilerin niteliklerine göre değişkenlik göstermiştir. Gruplar ikisinin yerel halk ve işletme sahipleri / yöneticileri olarak belirlenmesinin temel nedeni ise; yerel halkın sakin kenti değerlendirirken konuya sosyal ve toplumsal kazanım ya da kayıplar açısından bakarken, işletme sahiplerinin daha ziyade maddi açıdan bakacağı düşüncesidir. Sorulan sorular, soruların yöneltildiği gruplar ve soruların yorumlanması aşağıda başlıklar halinde sıralanmıştır.

Tablo 1 - Mülakat Soru ve Grupları Tablosu (Coşar, 2014: 231)'deki Tablo örnek alınarak oluşturulmuştur).

Sorular	Yerel Halk	İşletme Sahipleri / Yöneticileri	Belediye Başkanı
1. Mesleğiniz, yaşıınız, öğrenim durumunuz nedir?	X	X	X
2. Sakin Kent kavramı size ne ifade ediyor?	X	X	X
3 Sakin Kent olarak kabulünden sonra Göynük'te ne gibi değişiklik gözlemlediniz?	X		
4. Sakin Kent olma unvanının, size ne gibi fayda sağladığını düşünüyorsunuz?	X		
5. Sakin Kent olma unvanının sizin için ne gibi olumsuzluklar getirdiğini düşünüyorsunuz?	X		
6. Sakin Kent olunması, ilçedeki kentsel yaşam kalitesini nasıl etkilemiştir?(çevre, altyapı, ulaşım, yeşil alan, parklar, temizlik, güvenlik, konut vb.)	X	X	X
7. Sakin Kent unvanı, ilçede turizmin gelişmesinde nasıl bir etkide bulunabilir?	X	X	X
8. Sakin Kent unvanına başvuru düşüncesi nasıl gelişti?			X
9. Sakin Kent olma süreci hakkında bilgi verir misiniz?			X
10. Kaç yıldır Göynük'te oturuyorsunuz?	X	X	X

Sorular	Yerel Halk	İşletme Sahipleri / Yöneticileri	Belediye Başkanı
11. Göynük'ün Sakin Kent olduğu hakkında bilginiz var mı?	X	X	
12. Sakin Kent unvanının sürekliliği konusundaki düşünceniz nedir? (Şehrin gelişmesi, yönetim değişikliği vb.)			X

3.9.1. Yerel Halk İle Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi

Yerel halk ile yapılan görüşme sayısı toplam 27 adet olmuştur. Her bir katılımcıya A1' den A27' ye kadar katılım numarası verilerek değerlendirme aşaması kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. “Katılımcı No: AX” şeklindedir. Çay bahçesi, kahvehaneler, dükkanlar ve sokaklar gezilerek kişiler bulunmaya çalışılmış ve soru-cevap yöntemiyle toplamda 9 soru cevaplanmıştır. Görüşme yapılan en küçük yaş 18 en büyük yaş ise 65’dir. Mülakat yaş ortalaması ise 41,48 olmuştur. Kişilerin eğitim düzeyleri; ilkokul mezunu 3, ortaokul mezunu 5, lise mezunu 11, meslek yüksekokul mezunu 1 ve lisans mezunu 7 kişiden meydana gelmiştir. Yaşanılan süre en kısa 1 yıl en fazla ise 62 yıldır. Göynük’te yaşadıkları ortalama süre ise 27 yıla tekabül etmiştir. Nitel soruların cevapları ise tek tek incelenerek gerekli yorumlamalarla aktarılmaya çalışılmıştır.

3.9.2. Sakin Kent Hakkında Yerel Halkın Düşüncesi

Bu soru ile genel olarak Sakin Kent kavramı hakkında halkın düşünceleri ve tanımlamaları tespit edilmeye çalışılmıştır. En kısa ve net cevap “sakinliği, huzuru” ifade ediyor şeklinde gelmiştir. Konuşmaya alıştıkça üzerlerine eklemelerde bulunmuşlardır. Katılımcıların Sakin Kent hakkındaki düşüncelerine ilişkin örnekler şu şekildedir;

“Metropol kentlere gittiğimizde bu hayat tarzının oldukça yoruyor olması bizi alt üst ediyor. Ondan dolayıdır ki Sakin Kent; huzur şehri olarak algılamama sebep oluyor” (Katılımcı No: A1 Terzi, Yaş: 28).

Diğer kentlerle kıyaslandığında nüfusun azlığı ve gelişimin daha alt seviyelerde olması avantaj olarak görülmüştür. Daha detaylı diğer bir tanım ise “tarihi dokusunu koruyan, geleneklerine bağlı, güven ortamının olduğu, küçük bir belde geliyor aklıma” (Katılımcı No: A3, Emekli, Yaş: 65).

Sakin Kent kavramı yaş ve eğitim durumu fark etmeksizin hemen hemen herkesin aklında belli şeyleri canlandırmakta ve olumlu bir durumu anlatmaktadır. Aksi yorumlara da örnek vermek gerekir ise *“çalışma olanağının olmadığı, hareketliliğin olmadığı, genç kişilerin olmadığı, ölü bir yer” (Katılımcı No: A27, Emekli, Yaş: 60)* tanımlaması sayılabilir.

Sakin Kent kavramı çerçevesinde Göynük’e dini bir anlam yükleyen bir tanımlama da Akşemsettin Türbesi ile ilgilidir. Bu tanıma göre Sakin Kent Göynük;

“Sakin, örf adetlerine uyan, kendine ait yemekleri olan, Akşemsettin Hz.’lerinin bile sakin diye yerleştiği bir yer burası ve üstelik çok eskilerden beri sakin” (Katılımcı No: A4, Emekli, Yaş: 60) cümleleriyle anlatılmaktadır.

Genel olarak verilen cevap toplam 10 kişinin ifade ettiği Sakin Kent tanımı etrafında şekillenmiştir, bu tanıma göre Sakin Kent *“sakin, sessiz, doğal bir yer” dir (Katılımcı No: A14, Aşçı, Yaş: 45).*

Yerel halkın literatürde geçen Sakin Kent kavramlarıyla aynı doğrultuda cevaplar vermişlerdir ve soru yöneltilen herkesin Bolu-Göynük’ün Sakin Kent seçildiğinden haberdar oldukları görülmüştür.

3.9.3 Sakin Kent Olarak Kabulünden Sonra Göynük’te Meydana Gelen Değişiklikler

Sakin Kent unvanını almak için başvuruda bulunurken Göynük, ister istemez birtakım değişiklikleri kabul etmiştir. Bu başlık altında da kentte bir takım değişikliklerin olup olmadığı eğer olduysa bunların neler olduğu hususu konusunda çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır. 27 kişiyle yapılan mülakatta toplam 13 kişi "ne gibi bir değişiklik olacak aynı Göynük" cevabını vermiştir. Fakat aynı 13 kişi kente getirdiği fayda ve olumsuzluklar hakkında da yorum yapmıştır. Burada bir zıtlık meydana geldiği fark edilmiş ve diğer soruların cevapları alındıktan sonra "bu söyledikleriniz Göynük’te az bile olsa değişim olduğunu göstermiyor mu" şeklinde bir soru yöneltildiğinde *"Evet doğru" (Katılımcı No: A19, Aşçı, Yaş: 42)* cevabı

alınmıştır. İkinci grup olan 8 kişi ise bu soruya verdikleri cevapta kente gelen turistlerin artışından bahsetmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan biri şu şekildedir;

“Ben buraya geldiğimden beri yeni yeni dükkanlar açılıyor, turistler geliyor. Turizm açısından oldukça iyi oldu” (Katılımcı No: A15, Garson, Yaş: 18).

Kente gelen kişi sayısındaki artış Bolu - Göynük'ün en büyük değişikliklerinden biri olmuştur. Son grup olan 6 kişi ise Sakin Kent olduktan sonra Göynük'te meydana gelen değişimler sorusuna cevap vermekte oldukça zorlanmıştır. Katılımcıları sıkımsamak için unvanın sağladığı fayda ve getirdiği olumsuzluklar sorularına duraklama yapılmadan geçiş yapılmıştır.

Sakin Kent olduktan sonra Göynük'te de diğer Sakin Kentlerde olduğu gibi en büyük değişikliğin gelen turist sayısındaki artış olduğu söylenebilir.

3.9.4. Sakin Kent Olgusunun Yerel Halka Sağladığı Fayda

Sakin Kent kavramı uluslararası kriterlere uygunluk gösteren ve kısa tanımıyla; kendine ait yöresel yemekleri bulunan, nüfusu 50.000' in altında, doğallığının bozulmadığı, tarihi dokusunun korunduğu küçük kentdir. Sakin Kent unvanının Bolu Göynük' e olumlu ve olumsuz bir takım getirileri olmuş ve hala bu kazan – kaybet süreci devam etmektedir. Bu başlık altında Sakin Kent olgusunun sağladığı faydalar üzerinde çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır. 27 kişiyle yapılan mülakatta katılımcılardan 5 kişi Sakin Kent olgusunun şehre olumlu bir katkısı olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Bu görüşlerden ikisi aşağıdadır;

“Hiçbir fayda gözetilmemiştir. Sadece unvan ismi olmuştur” (Katılımcı No: A26, Serbest Meslek, Yaş: 49).

“Hiçbir faydası olmadı Sakin Kentle ilgili herhangi bir olumlu gelişme olmadı” (Katılımcı No: A23, Bankacı, Yaş: 23).

Bu katılımcılar ve bu katılımcılar gibi düşünenler kazanılan unvanın herhangi bir katkısını görmediklerini ifade etmişlerdir.

Diğer 22 kişi ise olumlu denilebilecek çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Bunlardan 17'si sadece turistlerin daha fazla gelmesi ve turizmle birlikte satış oranının artmasını olumlu getiri olarak nitelendirmişlerdir. Bu düşünceye örnek teşkil eden katılımcının görüşü şu şekildedir;

“Ben buraya geldiğimden beri yeni yeni dükkanlar açılıyor, turistler geliyor. Turizm açısından oldukça iyi oldu” (Katılımcı No: A15, Garson, Yaş: 18).

On beş numaralı katılımcı yaklaşık 3.5 yıldır Göynük'te oturmaktadır. Göynük'ün Sakin Kent unvanını aldığı tarihin 4 Şubat 2017 olduğu göz önüne alınırsa yaklaşık 1 yıldır da bu sürecin içindedir. Katılımcının söyledikleri doğrultusunda buradan çıkarılabilecek olumlu sonuç; “Sakin Kent unvanından sonra gelen turist sayısındaki artış sayesinde ticari işletmelerin sayısı artmış bu da şehrin ekonomik gelişimine katkı sağlamıştır” şeklinde özetlenebilir. Benzer görüşlerden alınan örnekler aşağıdadır;

“Turizm açısından önemli katkısı oldu, gerek kültür gerek inanç bakımından bunlar güzel şeyler bunun meyvelerini zaman içinde daha iyi alırız diye düşünüyorum” (Katılımcı No: A3, Banka Emeklisi, Yaş: 65).

“Turist sayısındaki artış esnafın ve halkın kalkınmasına destek oluyor” (Katılımcı No: A12, Bilişimci, Yaş: 21).

Katılımcılar Sakin Kent unvanıyla birlikte turizm hareketliliği ve ekonominin gelişmesi dışında ülkenin Göynük'ü bu vesile ile daha iyi tanımış olduğunu düşünmektedirler. Buna ilişkin örnek görüş şu şekildedir;

“Esnafa oldukça faydası var bütün ülke bu vesileyle bizi tanımış oldu” (Katılımcı No: A17, Usta Dokuma Öğretici, Yaş: 54).

Turizm katkısı dışında eklemeler yapan katılımcı sayısı ise 5 kişi olup bu görüşü seslendirenlerden 4 kişinin ifadeleri şunlardır;

“Yerli üretimler, satışlar çoğaldı, güzel bir ilerleme var, dini turizm ön plana çıktı” (Katılımcı No: A20, İşçi, Yaş: 44).

Yerli ürünlerin ön plana çıkmasıyla halkın üretime katılması kalkınmayı arttırmıştır. “Canlılık sağladı, farklı insanlarla konuşma hal- hatır sorma bize çok iyi geliyor. Esnafa da bir hayli fayda sağladı, yöresel ürünlere katkı sağladı, kadınlar para kazanmaya başladı. Eskiden kadınlar yaptıkları ürünleri satamazdı hep aynı insanlar vardı çünkü zaten buradaki hanımların hepsi kendi yapıyor. Şimdi burada cumartesi- pazar günleri yabancı oluyor ekmek bile çok gidiyor” (Katılımcı No: A5, Memur Emeklisi, Yaş:62).

Sakin Kent unvanını maddi katkıları yanında manevi katkıları da olmuştur. Örneğin yerel halk için önemli bir dini unsur olan Akşemsettin Türbesi hakkında bir katılımcı “turizme katkısının çok önemli olmakla birlikte Göynük diye bir yerin varlığını öğrendiler. Akşemsettin Türbesinin Konya da değil burada olduğunu öğrenmiş oldular” (Katılımcı No: A1, Terzi, Yaş: 28).

Bu görüşlerden de anlaşılacağı üzere dini turizmin ön plana çıktığı Göynük, Sakin Kent unvanıyla sahip olduğu değerleri ziyaretçilerine gösterme fırsatı bulduğu ifade edilebilir.

Yapılan görüşmeler sonucunda Bolu-Göynük’ te bu süreç sayesinde turizmin canlanmasının hem yerel halkın daha çok para kazanmasını sağladığı hem de Göynük’ün kalkınmasında önemli bir etken olduğu ifade edilebilir. Ayrıca Göynük’e ulusal ve uluslararası tanıtım fırsatı sağlamış ve yerel halkın kentlerinde bulunan doğal ve tarihi dokularının önemi konusunda farkındalıklarını arttırmıştır.

3.9.5. Sakin Kent Olgusunun Yerel Halka Getirdiği Olumsuzluklar

Sakin Kent unvanının Göynük’ e olumlu yansımalarının yanında olumsuz bir takım getirileri de olmuştur. Bu başlık altında halka getirdiği olumsuzluklar üzerinden çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır. 27 kişiyle yapılan mülakat sonucunda olumsuz herhangi bir getirisi olmadı diyenler 17 kişi ile büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır.

“Daha olumsuzluk getireceği aşamaya gelmedik, gzmeye geliyorlar işte Seferihisar’a katkısı olmamış ama burada da olumsuz olacağı anlamına gelmez bu belli olmaz. Daha o atmosferi göremedik” (Katılımcı No: A3, Banka Emeklisi, Yaş: 65).

Bu görüşü ifade eden katılımcı diğer bir Sakin Kent ile kıyaslama yaparak henüz herhangi bir olumsuzluk getirecek kadar süre geçmediğine vurgu yapmıştır.

İki farklı katılımcı ise;

“Olumsuz bir yön olabileceğini düşünmüyorum” (Katılımcı No: A27, Öğretmen, Yaş: 32).

“Hiçbir olumsuzluk hissi veya olay meydana getirmedi” (Katılımcı No: A11, Satış Temsilcisi, Yaş: 22) diyerek sürece bakışlarını dile getirmişlerdir.

Bir diğerk katılımcı ise “*daha kalabalık olması bizim için daha iyi herhangi bir olumsuzluk görmedik, daha çok kişiyi çekiyoruz bu dokuyu bozmuyor*” (Katılımcı No: A20, İşçi, Yaş: 44) şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Katılımcılar kazandıkları para dolayısıyla olumsuz bir yön görmemekte ve büyük bir kısım olaya kapitalist bakış açısıyla bakmaktadır. Fakat bazı soru işaretlerinin olduğu da gözlemlenmiştir. Örneğin bir katılımcı;

“*Olumsuzluk kattığını düşünmüyorum. Turistler sürekli kalmadığı için herhangi bir sorun yaratmıyor*” (Katılımcı No: A12, Bilişimci, Yaş: 21) derken kalıcı yerleşimle ilgili zihninde oluşan soruları aksettirmiştir Katılımcı turistlerin yerleşme amaçlı gelmelerine problem gözüyle bakmaktadır

Sakin Kent olduktan sonra olumsuzluklar meydana geldi diyen kişi sayısı ise 10 kişidir. Olumsuz düşünen bir katılımcı;

“*Sakin Kent olmasıyla birlikte gelen ziyaretçi sayısı kentin sakinliğine ve temizliğine zarar verir*” (Katılımcı No: A9, Eczacı Teknikeri, Yaş: 31) şeklinde görüş belirtmiştir. Katılımcı gelen kişi sayısının artması ile ses kirliliği ve temizlik sıkıntılarının arttığını dile getirmiştir.

Bir başka katılımcı ise;

“*Göynük’ün Sakin Kent unvanı alması ve turizmin artmasıyla doğal yaşam ortamlarının bozulması, şehrin kültürel anlamda değişikliğe uğraması Sakin Kent unvanının getirdiği olumsuzluklar arasındadır*” (Katılımcı No: A7, İşsiz, Yaş: 22) derken, diğerk bir görüş sahibi ise;

“*Göynük ikiye ayrıldı, sakinliği kalmadı çok yabancı geldi. Yerleşim yabancılarla doldu, eski Göynük yok bence. İnşaat işçileri, memurlar çok gelen olmaya başladı. Mesela benim karşı komşumda 30 tane doğudan gelen inşaat işçisi var*” (Katılımcı No: A16, Serbest Meslek, Yaş: 53) diyerek göç, yabancıların yerleşmesi ve iş imkanlarının azalması gibi konulardaki endişelerini dile getirmeye çalışmıştır. Sakin kent tartışmalarının en dikkat çeken noktası katılımcı A16’nın dile getirmiş olduğu tanınırlığın artması ile kente gelen yabancıların sayısındaki artışın doğallığın ve sosyal dokunun bozulmasına neden olduğu hususudur.

“Türkiye’de Kapitalizmin İşleyişi Sürecinde Sakin Şehir Hareketi ve Sürdürülebilirlik: Seferihisar Örneği” isimli doktora çalışmasında da benzer

problemler ele alınmıştır. Bu çalışmada yukarıdaki katılımcının değindiği sorunlar kısaca şu şekilde ifade edilmiştir: “Seferihisar ilçesi örneği üzerine yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi ilçenin unvanı almasıyla sakin olmaktan çıktığı tartışılmaktadır. Sakin Şehir unvanı sanılanın aksine bir kalkan olmayı başaramamış adeta bir mıknaş gibi büyük kentle ilişkilendirilen sorunların ilçeye taşınmasına neden olmuştur. Bu sorunların başında “artan nüfus”, “çarpık yapılaşma”, “inşaatların artması” ve “çevre sorunları” gelmektedir. Sakin Şehir unvanı ile birlikte ilçeye sonradan eklenen nüfus ile ilçede “yabancılaşma”, “pahallılaşma”, “soylulaştırma-yerinden etme”, “sosyal tabakalaşma” gibi etkilerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.” Sakin kent unvanı tanınırlığı arttırarak doğal yapıyı bozduğu çıkarımı birçok sakin kent çalışmasında bulunmuştur (Tekin Özer, 2018: 241–244).

Turizmin artmasına gelir kaynağı olarak bakıldığından olumlu bir durum olarak nitelendirilse de katılımcılar bir taraftan da bu durumun mevcut yapıya zarar verdiğini değerlendirilmiştir. Turizmin artmasına bağlı olarak artan üretim ve doğal olarak artan rekabet konusunda bir katılımcı fikrini “4000’lik nüfusta 10 tane lokanta var geçen yıl 4 tane lokanta vardı esnaf kazandığını anlıyordu. Şimdi müşteri dağılıyor, potansiyel azaldı, sürüm azaldı ve kalite düştü. Nerede çokluk orada yokluk!” (Katılımcı No: A14, Aşçı, Yaş: 45) şeklinde ifade etmiştir. Küçük esnaf lar fazla sayıda gelen turistlere yetemedikleri için daha kaliteli, gösterişli yerlerin açılmasından olumsuz yönde etkilenmişlerdir. Bir diğer olumsuzluk ise gelen turistlerin dış görünüşleri konusundadır.

Bir katılımcı bu konuyla ilgili olarak;

“Göynük ölü kent artık. Gelen turistler ahlak bozulmasına önderlik yapıyorlar. Göbek açık geziyorlar buradakiler mutaassıp insanlar hiç yakışmıyor çıplakların olması bir de fotoğraf çekiliyorlar” (Katılımcı No: A5, Memur Emekli, Yaş: 62) diyerek tepkisini dile getirmiştir.

Gelen turistlerin bazılarının giyimleri, davranışları yerel halkı rahatsız etmektedir. Nedeni ise yerel halkın, turistlerin çocuklarına, torunlarına yanlış örnek olacağını düşünmeleri ve ahlaki kurallara önem vermeleri olarak ifade edilebilir.

Sakin Kent unvanının getirileri olduğu gibi götürüleri de olmaktadır. Genelinin olumsuz olarak nitelendirebileceği bir şey olmamasına rağmen kalan 10 kişi kendi bakış açılarından bazı gerekçeler göstererek Sakin Kentin olumsuz yanlarına vurgu

yapmışlardır. Onlara göre olumsuzluklara yol açan temel sebep Göynük’e gelen kişi sayısındaki artıştır. Bu artışa bağlı olarak sakinliğin bozulması, çevre ve gürültü kirliliğinin artması bu katılımcıları rahatsız etmektedir. Doğal ortamlarının yerleşme amaçlı veya birkaç günlüğüne kalmaya gelen kişilerin konaklamaları için yapılan yeni binalar ile bozulduğunu düşünmektedirler. Ek olarak gelenlerin ahlaki davranışlarının yerel halktan farklı olmasının ahlaki yozlaşmalarında kapısını açtığına inanmaktadırlar.

3.9.6. Sakin Kent Unvanının Kentsel Yaşam Kalitesini Nasıl Etkilediği ve Turizmin Gelişmesine Katkısı

Araştırmada sorulan bu soru ile Sakin Kent unvanını aldıktan sonra çevre, altyapı, ulaşım, yeşil alan, parklar, temizlik, güvenlik, konut vb. değişiklik ve gelişim olup olmadığı, eğer olduysa kentin yaşam kalitesini nasıl etkilediği ve tüm bunların ilçe turizminin gelişmesine katkı sağlayıp sağlamadığı konusunda çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır. Ancak yerel halk ile yapılan mülakatta bu iki soruya yanıt alınamamıştır. Soruyu cevaplayanlar daha önce sorulan Sakin Kent unvanının getirmiş olduğu fayda ve olumsuzlukları sorularına verdikleri yanıtların aynısını iletmek istemişlerdir.

Bu soru hakkında önceki sorulardan yola çıkarak bir değerlendirme yapacak olursak üç farklı görüşün ortaya çıktığı bir gruptan bahsedilebilir. Birinci gruptakiler turistlerdeki artış ile kentsel yaşam kalitelerinde düşüş yaşandığını dile getirmiştir. Bu gruptakilerden bir katılımcının görüşü şu şekildedir;

“Dışarıdan yabancılar geliyor belediye de işe giriyor, bir yandan da tanınmak kötü oldu, çocuğu işe sokamadık” diyerek göç, yabancıların yerleşmesi ve iş imkanlarının azalması gibi konulardaki endişelerini dile getirmeye çalışmıştır. (Katılımcı No: A16, Serbest Meslek, Yaş: 53).

İkinci grup; unvanın herhangi bir değişikliğe sebebiyet vermediği her şeyin aynı kaldığını ifade etmiştir. Bu gruptaki katılımcılara örnek olarak aşağıdaki görüş verilebilir;

“Hiçbir fayda gözetilmemiştir. Sadece unvan ismi olmuştur” (Katılımcı No: A26, Serbest Meslek, Yaş: 49).

Üçüncü grup ise; turist sayısındaki artışın, turizmi dolayısıyla da ekonomik kalkınmayı olumlu yönde etkilediğini öne sürmüştür.

Yerli ürünlerin ön plana çıkmasıyla halkın üretime katılması kalkınmayı arttırmıştır. “Canlılık sağladı, farklı insanlarla konuşma hal- hatır sorma bize çok iyi geliyor. Esnafa da bir hayli fayda sağladı, yöresel ürünlere katkı sağladı, kadınlar para kazanmaya başladı. Eskiden kadınlar yaptıkları ürünleri satamazdı hep aynı insanlar vardı çünkü zaten buradaki hanımların hepsi kendi yapıyor. Şimdi burada cumartesi- pazar günleri yabancı oluyor ekmek bile çok gidiyor” (Katılımcı No: A5, Memur Emeklisi, Yaş:62).

Sakin Kent unvanı artan turist sayısı sayesinde bazı katılımcılar için ekonomik kalkınma anlamında bulunmaz bir fırsat sağlamış ve bunu “kentsel yaşam kalitelerinin” arttığı şeklinde yorumlamışlardır. Bazıları için ise durum tam tersidir. Artan turist sayısı çevre kirliliğini, betonlaşmayı ve yabancılaşmayı arttırdığı için kentsel yaşam kalitelerinde eskiye nazaran düşüş yaşandığını ve bu durumdan memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir.

3.10. İŞLETME SAHİPLERİ VE YÖNETİCİLER İLE YAPILAN GÖRÜŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışma yürütülürken işletme sahipleri ve yöneticilerden toplamda 22 kişi ile görüşülmüştür. Belediye, noterler ve dükkanlar gezilerek katılımcılara ulaşılmış ve soru-cevap yöntemiyle toplamda 6 soru cevaplanmıştır. Değerlendirme ve anlaşılmasının daha kolay olması amacıyla her bir katılımcıya B1’den B22’ye kadar numara verilmiştir “Katılımcı No: BX” şeklindedir. Görüşme yapılan en küçük yaş 24 en büyük yaş ise 65’dir. Mülakat yaş ortalaması ise 40,36 olmuştur. Kişilerin eğitim düzeylerine bakıldığında; ilkokul mezununun olmadığı, ortaokul mezunu 2, lise mezunu 9, meslek yüksekokul mezunu 3 ve lisans mezunu 8 kişi tespit edilmiştir. Göynük’te yaşadıkları ortalama süre ise 27 yıla tekabül etmiştir. Nitel soruların cevapları ise tek tek incelenerek gerekli yorumlamalarla aktarılmaya çalışılmıştır.

3.10.1. Sakin Kent Hakkında İşletme Sahipleri ve Yöneticilerinin Düşüncesi

Sakin Kent kavramı ilk olarak İtalya da çıkmış ve tüm evrene yayılmış popüler kültür olma niteliği kazanmış bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. Sakin Kent unvanı olan yerler dünya çapında tanınma ve adını duyurma fırsatı yakalamıştır. Sakin Kent kavramı ilk duyulduğunda insanın kafasında belli durum ve olgular canlanmaktadır.

Katılımcılara “Sakin Kent kavramı size ne ifade ediyor” şeklinde sorulan soruyla bu durum ve olgular ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yerel halkta alınan en yaygın cevap “sessizlik, sakinlik” iken işletme sahipleri ve yöneticilerden alınan en yaygın cevap 12 kişi ile daha çok “gelenek ve göreneğine bağlı, doğal yapının bozulmamış olduğu yer” biçiminde olmuştur. Cevaplara örnekler verecek olursak;

“Tarihi ve kültürel dokusu bozulmadan günümüze kadar gelebilmiş geçmişten izlerin halen günlük yaşamda görülebildiği, zamanın yavaş aktığı sessiz, sakin ve güvenli” (Katılımcı No: B3, Basın ve Halkla İlişkiler Uzmanı, Yaş: 33).

“Sakinlik, huzur, temizlik, güven, hoşgörü herkesin birbirini tanuması, saygınlık, eski adetlerin yaşatılması ve tabiatla baş başa dinlenme olanağı sağlayan bir kentdir” (Katılımcı No: A11, Beyaz Eşya, Mobilya, Kuyumcu ve Giyim Mağazalarının İşletmecisi, Yaş: 36).

“Sessizlik ve sakinlik gereksiz kalabalık gürültüden uzak, temiz hava bol oksijen, trafik yoğunluğundan uzak, örf ve geleneklerin adetlerin yaşatılması, el sanatlarının yok olmaması, eskinin yok olmaması ve bakir olmasıdır” (Katılımcı No: B9, Yazı İşleri Büro Personeli, Yaş: 45).

Bir diğer yorum ise yerel halkın genelinden alınan cevapla aynıdır, toplam 9 kişinin verdiği cevapta Sakin Kent “acele edilmeyen, etrafta gereksiz bir kalabalık ve gürültü bulunmayan kent” olarak ifade edilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan iki örnek aşağıda yer almaktadır;

“Sürdürülebilir sakin bir hayat” (Katılımcı No: B15, Müteahhit, Yaş:36).

“Sessiz, sakin gürültü olmayan, sanayileşme olmayan, trafiksiz bir hayat” (Katılımcı No: B22, Dükkan Sahibi, Yaş: 38)”.

Üçüncü ve farklı bir diğer yorum ise şu şekildedir;

“Olaysız, vefalı, eşin ve dostun olduğu bir yer” (Katılımcı No: B1, Dükkan Sahibi, Yaş: 47).

Bolu- Göynük’ün Sakin Kent olduğunu sorulan 22 kişide bilmektedir. İşletme sahipleri ve yöneticilerle yapılan mülakatlarda kişiler ikiye ayrılmış ve bir kısım

sessiz ve sakinlik üzerinde dururken diğer kısım ise gelenek ve göreneklerine bağlı oluşu üzerinde durmuştur. Özet bir ifade ile katılımcıların Sakin Kent kavramı hakkındaki genel düşüncesine verilebilecek en güzel örnek;

El değmemişlik, bozulmamış kültür ve tarihi yapıyı yaşamanın ve yaşatmanın mümkün olduğu yer diyebiliriz. Sakin Kent unvanını aldıktan sonra sanki buradaki yerel insanlara da bu duygu yerleşmiş gibi hissediyorum” (Katılımcı No: B5, Emlak Memuru, Yaş: 29) şeklindeki görüştür.

İşletme sahipleri ve yöneticilere sorulan Sakin Kent kavramı hakkında herkes yeterli ve geçerli cevaplar vermiştir. Toplam 22 kişiye sorulan soru hakkında hepsinin bilgisinin mevcut olduğu görülmüştür.

3.10.2. Yöre Turizminin Gelişmesinde Sakin Kent Olgusunun Algılanan Etkisi

Sakin Kent unvanının alınmış olmasının olumlu ve olumsuz birden çok getirisi de olmuştur. Olumlu getirileri genellikle yapılan yatırım ve halkın kazandığı para miktarındaki artış üzerinde olmuştur. İşletme sahipleri ve yöneticiler ile yapılan görüşmelerde her ne kadar Sakin Kent olmanın olumlu ve olumsuz yanları sorulmamış ise de toplamda 22 kişinin katılımı görüşmelerde katılımcılara sorulan 7 ve 8. sorulara verdikleri cevaplarda Sakin Kent olmanın olumlu ve olumsuz yanlarına ilişkin görüşlerine de yer vermişlerdir. Üstelik büyük bir çoğunluğu (yaklaşık 20 kişi) bu konuda olumlu görüş belirtmişlerdir.

İşletme sahipleri ve yöneticilere sorulan soru üzerine yöre turizmin gelişmesinde Sakin Kent olgusunun etkisi konusunda çeşitli cevaplar alınmıştır. Bunlardan bazılarını değinecek olursak;

“İlçenin mevcut turizm potansiyelinin yerli ve yabancı yazılı ve görsel basında daha fazla yer alarak ilçeyi ziyaret eden turist sayısında artış olacağı bir gerçektir. Bu kapsamda ilçede faaliyet gösteren turistik tesisler ve esnafa ekonomik anlamda katma değer katacağı ve daha da bilinen bir yer olacağı aşıkardır” (Katılımcı No: B3, Basın ve Halkla İlişkiler Uzmanı, Yaş:33).

“Bolu-Göynük’e Sakin Kent unvanını aldıktan sonra beklentiye paralel olarak gelen ziyaretçi sayısında artış meydana getirmiştir, Sakin Kentlerin kendilerine has özellikleri bulunduğu için turistler bu kentleri yakından tanımak ve

sakin birkaç gün geçirebilmek için Sakin Kentleri tercih etmektedirler bu durumda turizme katkısı olacağını düşünüyorum” (Katılımcı No: B15, Yaş: 36).

“Göynük’ün markalaşmasına sebep olmuştur. Turizm açısından duyulmasına kendini tanıtmasına neden olmuştur. Göynük inanç turizmi açısından günübirlikçi turiste ev sahipliği yapmaktaydı şimdi ise konaklamalı turizm artmıştır” (Katılımcı No: B5, Emlak Memuru, Yaş: 29).

Yukarıda bahsi geçen bu görüşe göre alınan unvan maddi ve manevi yönden Göynük’ün güçlenmesini sağlamıştır.

“Kafa dinlenebilecek, emekliler için ideal bir yer, özellikle aile turizmi için en iyi yaşanacak yerlerden biridir fakat daha fazla reklam yapılmalı. Göynük’ün maneviyatının ve özünün bozulmadığının reklamı daha çok yapılmalı ki ziyaretçi sayısı bugünkünden daha çok olsun (Katılımcı No: B17, Dükkân Sahibi, Yaş: 43).

Sakin Kent unvanı ilçede turizmin gelişmesini ve Göynük’ ün ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmasını sağlarken buna paralel olarak gelen turist sayısında da artışa neden olmuştur. Yerel halkın büyük çoğunluğu bu durumdan memnundur hatta yapılan reklamların çoğalmasını ve böylece gelen kişi sayısının artmasını isteyenler mevcuttur. Bu görüşü savunan katılımcılardan öne çıkan bazılarının görüşü aşağıdadır;

“Göynük geçmişte de turizm açısından ilgi gören bir kent olmuştur. Sakin Kent unvanı ile bu ilgi daha da arttı. Bu unvan ile Göynük adını daha çok duyar olduk. Bu durumda turistlerin ilgisini çekti ve turizmde de artış oldu” (Katılımcı No: B7, Memur, Yaş:27).

Sakin Kent unvanının katkısının bir diğer kanıtı ise şu cevapta kendini göstermektedir; “şubat ayından itibaren yoğun bir turizm sirkülasyonu oldu. Günübirlik turizm turları dışında konaklamalı gelen misafirlerde de artış oldu” (Katılımcı No:B12, Memur, Yaş: 48).

Bolu Göynük’ün Sakin Kent unvanı alış tarihinin 4 Şubat 2017 olduğu bilindiğine göre unvanı alış tarihi ve gelen turist sayısının artışı paralellik göstermiştir. 22 kişiyle yapılan mülakatta azınlığı temsil eden “olumsuz” söylemlerde bulunan 2 kişi mevcuttur. Bu kişiler arasından *“Turizme bir etki olmayacağını düşünüyorum”*

(Katılımcı No:B1, Dükkan Sahibi, Yaş: 47) diyen katılımcı keskin düşüncelere sahip nadir kişilerden biridir.

Diğer katılımcı ise “Günübirlik turlar dışında bir etkisi var mı? Sorgulanır, sorgulanabilir ya da gelişme var ben görmüyorum” (Katılımcı No: B6, Memur, Yaş: 28)” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Sakin Kent unvanı alındıktan sonra yöre turizmine herhangi bir gelişim ve değişim görmeyen katılımcıların oranı sorulan kişi sayısının % 9,09 unu oluşturmuştur.

İşletme sahipleri ve yöneticiler “Sakin Kent unvanı alındıktan sonra yöre turizminde artış meydana gelmiştir” görüşünü ifade etmişler. Katılımcıların % 91,01 gibi büyük bir çoğunluğu, “gelen turist sayısında ve yöre halkının kazancında gözle görülür derece artış gözlenmiştir” demiş ve bu durumdan dolayı memnun olduklarını dile getirmişlerdir.

3.11.BELEDİYE BAŞKANI İLE YAPILAN GÖRÜŞMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Göynük Belediye Başkanı ile 25 Ekim 2017 tarihinde yaklaşık 40 dakika süren bir mülakat yapılmıştır. Belediye başkanına toplam 8 soru yöneltilmiştir. Başkanın yaşı 49 olup, yüksekokul mezunudur. Kendisi Göynük doğumlu olmakla birlikte eğitim-öğretimini ve iş hayatını Göynük dışında gerçekleştirmiştir. 2009 yılından beri Göynük’te ikamet etmektedir.

Sakin Kent kavramı hakkında

“Kentın kültürünü, geleneklerini içine sindirerek yaşamayı ifade ediyor. Yerel ürünlerin, yerel tatların satıldığı pazarların olduğu geçmişin bozulmadığı ama teknolojiyen de faydalandığı kentlerdir”

şeklinde görüş bildirmiş olup bu görüşü Sakin Kent kavramı ve anlamını kapsayan yalın bir düşünce olarak karışımıza çıkmıştır.

Unvan alındıktan sonraki süreçle ilgili olarak yerel halk, işletme sahipleri ve yöneticilerin söylemleri ile belediye başkanının fikirleri birbiriyle paralellik göstermektedir. Başkan ilçenin turizm konusundaki gelişimi hakkında “Göynük olarak ele alırsak, inanç turizminin baskın olduğu kentimiz “Sakin Kent” unvanını aldıktan sonra turizm profilinde değişiklikler oldu. Bilinçli, meraklı kişiler sadece

günübirlik değil konaklamak içinde geldiler. Esnaf ve halkımız turizm konusunda daha çok bilinçlendiler. Konaklama yerlerinde ve yeme içme yerlerinde ciddi artışlar oldu.” Mevcut durumdan genel olarak Göynük’te yaşayanlar memnun olmuştur” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bu unvana başvuru düşüncesinin ortaya çıkışını ise *“kriterleri gözden geçirdiğimizde Göynük’ün bu kriterlerin çoğunu yerine getirmiş olduğunu tespit ettik. Akredite bir ilçe olarak farkındalık yaratıp turizmde bir yerimiz olsun istedik. Yurtdışında gördüğümüz Sakin Kentler daha bilinçli gelişmekte onu da fark ettik. Biz de bu sürece dâhil olduk ülkemiz adına”* diyerek özetlemiş, Başkanın bu ifadeleri değerlendirildiğinde başvurudaki asıl amacın aslında sadece “turizm geliri” olduğu ve ekonomik getiriye düşündükleri değerlendirilmiştir.

Sakin Kent olma süreci hakkında ise *“2009 yılından itibaren üstüne eğildiğimiz altyapı çalışmalarına 2014 yılına kadar devam ettik. Bu en kapsamlı kriterleri geçmemizi sağladı. Onun dışında sosyal yaşam, ürün gelişimi, misafirperverlik, peyzaj konularını da zaten halkımızın geleneklerinde olan şeyler olduğundan bir sıkıntı yaşamadık. Esnafımıza ve halkımıza bu konularda eğitim verdik bilgilendirdik”* ifadelerini kullanmış, başvuru sürecinin yasal boyutundan çok sosyal boyutuyla ilgilenildiği izlenimi edinilmiştir.

Son olarak Sakin Kent olunması ve ilçedeki kentsel yaşam kalitesi hakkındaki sorumuza *“Sakin Kent olmadan önce de ilçemizde ciddi bir inanç turizmi vardı. İlçemizin reklamını, tanıtımını sağlar Sakin Kent olduktan sonra öğrendik. Halkımızın refah düzeyi oldukça iyidir. Gelen kişilerden de halkımıza saygı duymalarını, etrafa saygı göstermelerini beklemekteyiz”* şeklinde görüş bildirmiş, Sakin Kent unvanının sürekliliği konusundaki sorumuzu ise *“dediğim gibi biz Göynük olarak bir Osmanlı kentiyiz. Geçmişin izlerini biz zaten yaşıyor ve yaşıyoruz. Bizim yaşantımız Sakin Kentle paralellik gösterdiğinden süreklilik arz edecektir”* şeklinde cevaplayarak Bolu-Göynük’te halkın ekonomik yönden oldukça iyi durumda olduğunu vurgulamıştır. Kentsel yaşam kalitesi ve refah durumdan kastının yalnızca ekonomik boyutlu olduğu değerlendirilmiştir.

SONUÇ

Küreselleşme; dünya ekonomilerinin, kültürlerinin ve popülasyonların sınır dışı ürün ve hizmet ticaretine, teknolojiye, yatırımlara, insanlara ve bilgiye olan artan bağımlılığını anlatmak için kullanılan bir sözcüktür. Küreselleşme geniş açıyla bakıldığında toplumları bir araya getiren ve tek bir dünya devleti düzeni yarattığı varsayılan bir sistem olarak düşünülecek olsa da daha dar bir açıyla bakıldığında toplumların bağlı bulunduğu gelenekleri ve yaşam tarzlarını benzeştirdiği söylenebilir. Örneğin; günümüzde dünyanın herhangi bir yerindeki Mc Donald's ya da başka herhangi bir zincir restorana gidildiğinde aynı tat alınabilmektedir. Bu durum damak tatları açısından insanları tek-tipleştirmektedir. Tıpkı yemeklerde olduğu gibi küreselleşme; giyim, müzik, estetik, mimari gibi pek çok alanı içerisine almış, tüm bu alanları tek bir düzlemde tek bir çizgi üzerinde toplamaya çalışmıştır. Küreselleşmenin gözle görülür ilk sonuçlarından biri olan modern kent ve kentleşme, sanayi devriminin de etkisiyle zorunlu olarak ortaya çıkmıştır. Küreselleşmeyle birlikte yaygınlaşan kentler, insanlara yeni iş alanları açmış, kırsal bölgelerde yaşayan insanlar ekonomik olarak kendilerine yetemeyince kentlere göç etmek zorunda kalmıştır. Küreselleşme bu kentlerde insanlara daha kolay ulaşmış ve etkisini daha hızlı göstermiştir. Bu tek-tipleşmenin doğru olmadığı insanları robotlaştırdığı, kendi özünden, geleneklerinden, kültüründen ve hatta karakterinden bile uzaklaştırdığı fark edilmiştir. Bu farkındalık bir grup insanı harekete geçirmiş, ve Sloow Food hareketiyle dünya çapında adlarını duyurarak yavaş yavaş destekçilerini aramaya başlamışlardır. Kısa sürede örgütleri büyümüş ve her ülkeden her kentten aralarına katılmak isteyen gruplar olmuştur. Yavaş yaşamın en büyük düşmanı kentler olmuştur. Buna rağmen hızla yayılan ve büyüyen yavaş yaşam hareketine Sakin Kent de dahil edilmiştir. Bu hareketin temsilcileri küreselleşmenin getirmiş olduğu olumsuz görülen her bir kavramın zıddını oluşturma gayretinde olmuşlardır (Yavaş Yemek, Yavaş Yaşam, Yavaş Turizm ve Yavaş Kent gibi). Bu tezin konusunu oluşturan Sakin Kentler ise kapitalizmin oluşturduğu metropol kentlerden uzak kalmayı başarmış bir kent biçimi olarak karşımıza çıkmıştır. 2019 Mart ayı verilerine göre Sakin Kent sitesindeki verilere göre dünyada 30 ülke, 236 kent bu ağa dahil olmuştur. Türkiye'de ise Sakin Kent ağına dahil olan kent sayısı 15' tir.

Tezin inceleme konusu olan Bolu-Göynük' de bu 15 kentten birisidir. Sakin Kent hareketinin Göynük üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri yerel halk ve yerel yöneticiler gözünden incelenmiştir. Bolu-Göynük halkının genel olarak Sakin Kent unvanının alınmasından memnun oldukları gözlemlenmiştir. Yerel halk ve yöneticiler Sakin Kent olduktan sonra gelen turist sayısının artışına paralel olarak turizmin geliştiğini ve Göynük'ün tanınırlığının arttığını söylemiş, bu sayede kentte ekonomik bir canlanma meydana geldiğini ifade etmişlerdir.

Diğer taraftan yerel halkın en önemli korkusunun, Sakin Kent olgusunun yaşadıkları kentin sosyal, ahlaki ve kültürel yapısında bozulma yaratabileceği algısı olduğu tespit edilmiştir. Ancak bunu destekleyecek herhangi bir verinin olmadığı yerel yöneticiler ile yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir. Bu nedenle bu korkularının gerçekliği test edilememiştir.

Sakin Kentler birliği kentlerin yaşam kalitelerini arttırmak amacıyla kurulan birliklerdir. Bu birliklerin devamı için de kentteki her bir bireyin bu konuda bilinçlendirilmesi ve Sakin Kent olgusuna destek vermesi sağlanmalıdır. Sakin Kentlerin en büyük özelliği nüfusu 50.000 altında olup gelenek- göreneklerine bağlı yerel yiyecekleri olan, insanların kültürel olarak varlıklarını devam ettirdikleri sessiz ve sakinliğin hakim olduğu kentler olmasıdır. Tüm bu özellikleri Sakin Kent unvanı alan her kent sağlamak ve unvanın kalıcılığı için bu özelliklerini korumak zorundadır. Yapılan bu çalışma bize Bolu-Göynük'ün Sakin Kent yolculuğunda önünde daha uzun bir yol olduğunu göstermiştir. Göynük yöneticileri ve halkı sürekli olarak kendilerini yenileyecekleri bir sürece dahil olmuşlardır. Bu sürecin geldiği son noktanın incelendiği bu araştırmada, yapılan mülakatlar esnasında halkın en önemli korkularından bir tanesinin de betonlaşmanın Sakin Kent dokusunu bozacağı düşüncesi olduğu tespit edilmiş ve bunun Sakin Kent kazanımlarına zarar vereceğinden endişe ettikleri anlaşılmıştır. Yerel halkın bu betonlaşmaya örnek olarak Toki binalarını işaret ettiği görülmüştür. Bu konuda yapılan incelemelerde ise her ne kadar Toki binalarının kültürel ve tarihi yönden yerel dokuya ve Bolu-Göynük mimarisine uygun olmadığı değerlendirilse de bu yapıların Sakin Kent dokusunun çok dışında olduğu ve Sakin Kent dokusuna zarar vermediği gözlemlenmiştir. Bu konuya açıklık getirmek amacıyla Belediye başkanı ile yapılan görüşmede yerel halkın bu endişesi üzerinde de durulmuş, başkan; kentte yapılacak olan mimari çalışmalar, çevre düzenlemeleri ve yeni yapı çalışmaları da dahil olmak üzere akla

gelebilecek tüm çalışmaların kesinlikle Sakin Kent olgusuna zarar vermeyecek şekilde planlandığını ve gelecekte de böyle bir kaygı taşımanın yersiz olduğunu ifade etmiştir. Başkan, aksi halde Sakin Kent payesini kaybedeceklerinin bilincinde olduklarını ve çalışmalarını böyle bir kayba sebebiyet vermeyecek şekilde yürüttüklerini söylemiştir.

Sakin Kent aslında küreselleşme karşıtı bir hareket olmakla birlikte ekonomik kaygılar nedeniyle amacından sapmış, Göynük gibi özüne sadık kalmayı bir derece daha iyi başarmış insanların ortamına kapitalizmin girmesine öncülük etmiş ve beraberinde olumsuz değişiklikler de meydana getirmiştir. Sakin Kent unvanı ile birlikte yerel halkın ve yöneticilerin kentte gürültü, çevre kirliliği, kalabalıklaşma, yabancılaşma ve çarpık kentleşme tehlikesinin büyümesi gibi sorunların farkında oldukları gözlemlenmiştir. Her ne kadar bilimsel bir araştırma yapılmamış ve bilimsel verilere dayanmasa da yukarıda bahse konu olan olumsuz etkilerin ilerleyen süreçlerde ortaya çıkabileceği tehlikesinin de kesinlikle göz ardı edilmemesi gereken bir husus olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

2023 Türkiye Web Sitesi, Bolu – Göynük Tarihi, <http://www.2023turkiye.net/bolu-goynuk-tarihi/>, (Erişim), 11.01.2017.

Akıncı, H, *Sürdürülebilir Bağlamında Yavaş Kent (Citta Slow) Hareketi*, Okul Bitirme Tezi, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı, 2004, Ankara.

Akın, Bahadır, "21.Yüzyılın Eşiğinde Küreselleşme ve Küresel İşletmeler", *Finans Dünyası Dergisi*, Sayı 3, 2004, s. yok.

Aktüre, Sevgi, *Anadolu'da Bronz Çağı Kentleri*, İstanbul Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1997.

Alpat, Fatma. Engin, "Yavaş Moda Nedir?", *Akdeniz Sanat Dergisi*, Cilt 6, Sayı 7, s. 44-46.

Anadolu Ajansı Web Sitesi, Ahlat ve Köyceğiz Sakin Şehir Üyeliliğine Kabul Edildi, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ahlat-ve-koycegiz-sakin-sehir-uyeligine-kabul-edildi/1425102>, (Erişim), 13.04.2019.

Araz, Selime, *Cadde ve Sokak Adlandırmalarının (Kentsel Toponimi) Kentsel Kimlik ve Toplumsal Bellek Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi; Ayvalık ve Cunda Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2015.

Arslantürk, Zeki, Amman, Tayfun, *Sosyoloji*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2011.

Ataköy, Hakan, "Antik Çağlarda Anadolu Uygarlıklarında Bir Yapım Yöntemi Olarak Prefabrikasyon Tekniği", *Beton Prefabrikasyon Dergisi*, 2014, s.5-17.

Aydoğan, Selma, *Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Kent (Cittaslow) Yaklaşımı*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2015.

Balaban, Hasan, *Kentsel Kalkınma ve Yaşam Kalitesi*, Milsan Basın, İstanbul, 2006.

Bayraktar, Eylül, Öztürk, Kübra, Kocaoğlu Mustafa, Küreselleşmeye Karşı Yereli Koruma Çabası: Sakin Şehirler, *PARADOKS Ekonomi - Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt: 12, Özel Sayı, Aralık 2016.

Benzer, Kılıç, A.Nüket. , *Bolu-Göynük ve Yakın Çevresi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.

Bolu İl Kültür Turizm Müdürlüğü Web Sitesi, Göynük Evleri Hakkında Bilgi, <http://www.bolukulturturizm.gov.tr/TR,69984/goynuk-evleri.html>, (Erişim), 11.03.2017.

Bolu Valiliği. (2011). *Bolu İli 2011 Yılı Çevre Durum Raporu*, Aktaran: Dikmen, Çiğdem. Belgin., Toruk, Ferruh, "Geleneksel Göynük Evlerinin Mekânsal Yapısı ve Koruma Önerileri", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , Cilt 17, Sayı 1, 2015, s. 99-128.

Bolu Valiliği Web Sitesi, Bolu' nun Nüfus Yapısı, www.bolu.gov.tr/nufus-yapisi, (Erişim), 11.03.2017.

Bolu Valiliği Web Sitesi, Tarihi Bolu Evleri, <http://www.bolu.gov.tr/tarihi-bolu-evleri>, (Erişim), 11 03, 2017.

Brenner, Neil, Aktaran: Yaylı, Hasan, "Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: İstanbul Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi* , Sayı 24, 2012, s. 331-355.

Burt' dan Aktaran: İnceoğlu, Mehmet, Aytuğ, Ayfer, "Kentsel Mekanda Kalite Kavramı", *Megaron*, Cilt 4, Sayı 3, 2009, s. 131-146.

Cansever, Turgut, "Kent", **Cagito: Kent ve Kültürü**, Yapı Kredi Yayınları, Sayı 8, 1996, s. 125-131.

Çal, Halit, "Göynük (Bolu) Şehri Türk Mezar Taşları", **Vakıflar Dergisi**, 2007, 295-384.

Çelik, Fatih, "İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi", **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı: 27, Temmuz-Aralık 2006, s. 149-170.

CittaSlow Web Sitesi, Göynük, <http://www.cittaslow.net/network/goynuk>, (Erişim), 11.03.2017 t

CittaSlow Web Sitesi, Sebastopol, <http://www.cittaslow.org/network/sebastopol>, (Erişim), 24.06.2017.

CittaSlow Web Sitesi, Sebastopol, <http://www.cittaslow.org/network/sebastopol>, (Erişim), 25.06.2017.

CittaSlow Türkiye Web Sitesi, Göynük, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-goynuk/>. (Erişim, 13.04.2019).

Cittaslow Türkiye Web Sitesi, Şavşat Sakin Şehir Oldu, <http://cittaslawsavsat.com/savsat-sakin-sehir-oldu/> (Erişim), 12.04.2019.

CittaSlow Web Sitesi, Uluslar arası Yaşanabilecek Şehirler, <http://www.cittaslow.org/network>, (Erişim), 18.06.2017.

Cittaslow Türkiye Web Sitesi, Üyelik Süreci ve Kriterleri, <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>, (Erişim), 17.05.2017.

Coşar, Yeşim, "Yavaş Kent Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi", **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt 25, Sayı 2, 2014, s. 226-440.

Demir, Ömer, Acar, Mustafa, **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Adres Yayınları, Ankara, 2005.

Demirer, Aktaran: Topal, Abdulkadir, "Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye' de Kent Neresidir?", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 6, 2004, s.277.

Demirkan, Tarık, "Tarih Boyunca Kuşatılan Özgürlük Adaları: Kentler", **Cagito: Kent Kültürü**, Yapı Kredi Yayınları, Sayı 8, 1996, 17-23.

Dinç, Abdurrahman, Türkiye'deki Yavaş Kentlerin Sürdürülebilir Turizm Coğrafyası Açısından Değerlendirilmesi, TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara, 3-6 Ekim 2018.

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı. (2013). Özden, Candan, Gülbaz, Hale, Öztaş, Yusuf, Öztaş, Avşar, Fatma, Bayrak, Cem, **Doğu Marmara Bölgesi İlçe Durum Raporları Serisi - Bolu İli İlçeleri Durum Raporları**, Kocaeli, 2013, s.30.

Donat, Onur, Yavuzçehre, Savaş, Pınar, "Sakin Kent (Cittaslow) Üyelığının Kamusal Mekânlara Etkisi" **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 35, 2016, 115-126.

Earthmarkets Web Sitesi, İzmir Foça' da Dünya Pazarı oldu, http://www.earthmarkets.net/pagine/eng/network/pagina_network.lasso?-id_pg=13, (Erişim), 24.06.2017.

Eke, Ali, Erkan, **Anakent Yönetimi ve Yönetimlerarası İlişkiler**, A.Ü.S.B.F. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi, Ankara, 2016.

Emür, S. Halil, Onsekiz, Dilşen, "Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi - Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 22, 2007, s. 367-396.

Essedra Web Sitesi, Presidia' nın Dört Ana Başlıkta Yer Alan Stratejik Hedefleri, <https://www.essedra.com/tr/biyocesitlilik/presidia/>, (Erişim), 24.06.2017.

- Giddens, Anthony, **Sosyoloji**, Çeviren: Mercan, Zeynep, Ayraç Yayınevi, Ankara, 2000.
- Giddens, Anthony, **Sosyoloji**, Çeviren: Özel, Hüseyin, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2008.
- Goetz'den, Aktaran: Özgür, Karakaş, Nazan, "Sakin Kent/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası". **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 33, 2016, s.151-179.
- GOTURKEY Web Sitesi, Türkiye' nin Güneydoğusundaki İlk Sakin Şehri: Halfeti; <https://www.goturkeytourism.com/destinations-turkey/halfeti-first-cittaslow-of-southeastern-turkey.html>, (Erişim), 15.02.2019.
- Göynük Belediyesi Web Sitesi, Göynük' ün Tarihçesi, <http://goynuk.bel.tr/goynukun-tarihcesi/>, (Erişim), 11.03.2017.
- Görmez, Kemal, **Kent ve İnsan**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- Gür, Miray, **Kentsel Dönüşüm Uygulamasında Yaşam Kalitesi Araştırma ve Kavramsal Bir Model Önerisi: Bursa Doğanbey Örneği**, Nilüfer Belediyesi, Bursa, 2014.
- Güven, Erdem, "Yavaş Yemek'ten Yavaş Medya'ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi", **Selçuk İletişim Dergisi**, Cilt 7, Sayı 1, 2011, s. 113-121.
- Hersbruck Kenti Web Sitesi, Turistler için Tanıtıcı Bilgiler, <http://hersbruck.de/stadt-und-gaeste/urlaub-in-hersbruck/touristinformation/>, (Erişim), 18.06.2017.
- Heywood, Andrew, **Siyaset**, Çeviren: Şahin, Bican, Adres Yayınları, Ankara, 2013.
- Heywood, Andrew, **Küresel Siyaset**, Çeviren: Uslu, Nasuh, Özdemir, Haluk, Adres Yayınları, Ankara, 2013.
- Inquiring System Web Sitesi, Sebastapol, <http://www.inquiringsystems.org/portfolio/cittaslow-usa/>, (Erişim), 08.07.2018.
- İsbir, Eyüp, **Kentleşme, Metropolitan Alan ve Yönetimi**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Ankara, 1982.
- Kabadayı, Harika, **Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006.
- Kamp, Irene, Leidelmeijer, Kess, Marsman, Gooitske, Hollander, Augustinus, Aktaran: Emür, S. Halil, Onsekiz, Dilşen, "Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi –Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 22, 2007, s. 367-396.
- Karaman, Toprak, Zerrin, , **Kent Yönetimi ve Politikası**, Anadolu Matbaacılık, İzmir, 1995.
- Kaya,Ozan, Yurtseven, H.Rıdvan, "Sürdürülebilir Rekabet Avantajı ve Yavaş İşletmecilik: ABD ve Türkiye 'deki Yiyecek İçecek İşletmeleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma", **Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi**, Cilt 2, Sayı 5, 2013, s. 97.
- Kayıkçı, Murat, **Düşünce-Mekan İlişkisi Bağlamında Eski Yunan'da Kent**, İmge Yayınevi, Ankara, 2007.
- Kaypak, Şafak, "Modernizmden Postmodernizme Değişen Kentleşme", **Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi**, Cilt 2, Sayı 4, 2013, s. 80-95.
- Keleş, Ruşen, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara, 2002.
- Keleş, Ruşen, "Kent ve Kültür Üzerine", **Mülkiye Dergisi**, Cilt 29, Sayı 246, 2005, s. 9-18.
- Keleş, Ruşen, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara, 2016.
- Kevin' den Aktaran: İncoğlu, Mehmet, Aytuğ, Ayfer, "Kentsel Mekanda Kalite Kavramı", **Megaron**, Cilt 4, Sayı 3, 2009.

- Kiper, Perihan, *Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekanları ve Yitirilen Kent Kimlikleri*, Planlama TMMOB Kent Plancıları Odası Yayını, Ankara, 2004, s. 14-18.
- Kırtan, Gülay, "Akşemseddin, Doğu Batı Eksenini", *Muş Alparslan Üniversitesi Tarih Araştırmaları Topluluğu Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2017, s. 52-63.
- Koyuncu, Ahmet, "Sosyoloji Kuramlarında Kent", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 25, 2011, s. 31-56.
- Kozanoğlu, Hayri, *Küreselleşme Heyulası*, İthaki Yayınları, İstanbul, 2003.
- Kurt, Ali, Osman, "Anadolu' da İlk Tapınak: Göbeklitepe", *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, Aralık, 2017, s. 1107-1138
- Marshall, Gordon, *Sosyoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2009.
- Mayer, Heike, Knox, Paul, Aktaran: Keskin, E. Battal, "Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış:Yavaş Kentler (Cittaslow)", *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt 8 Sayı 1, 2012, s. 81-99.
- Mayer, Heike, Knox'dan, Paul, Aktaran: Özur, Karakaş, Nazan, "Sakin Kent/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 33, 2016, s. 151-179.
- Mevzuat Bilgi Sistemi, mevzuat.gov.tr, Belediye Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>, (Erişim), 01.03.2019
- Mumford, Lewis, *Tarih Boyunca Kent*, Çeviren: Koca, Gürol, Tosun, Tamer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013.
- Mutdoğan, Selin, Seferihisar Örneğinde Sakin Kent Hareketi, Yeşil Çağ Sempozyumu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, 2010, s. 1-10.
- Ocakçı, Mehmet, Soutworth, M'den, Aktaran: Araz, Selime, *Cadde ve Sokak Adlandırmalarının (Kentsel Toponimi) Kentsel Kimlik ve Toplumsal Bellek Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi; Ayalık ve Cunda Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015.
- Orvieto Kenti Web Sitesi, Orvieto Hakkında Genel Bilgiler, http://www.inorvieto.it/it/scopri/breve_profilo_della_citta.html, (Erişim), 18.06.2017.
- Orvieto Kenti Web Sitesi, Orvieto Hakkında Turistik Bilgiler, <https://www.orvietoviva.com/en/orvieto-tourism/>, (Erişim), 26.06.2017.
- Ozankaya, Özer, *Toplumbilim Terimler Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 1975.
- Özdemir, Mesut, Kent, Kentleşme ve Kentlileşme, 10.07.2017, <http://rekreasyon.org/kent-kentlesme-ve-kentlilesme/>, (Erişim), 08.09.2018.
- Özdemir, Murat, "Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma", *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, 2010, s. 323-343.
- Özek, Çetin, Türkiye'de Kentleşmenin Ana Nitelikleri ve Ceza Adaleti Yönünden Yol Açabileceği Sorunlar, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 1974.
- Özmen, Yüksel Şule, Birsan, Özgül, Birsan, Haluk, "Kentleşme Dinamiklerine Cittaslow Kentleri Üzerinden Bakmak: Türkiye'deki Cittaslow Kentleri Üzerine Bir Araştırma", *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, 2006, s. 9-22.

Öztürk, Ayça, *Bir Yerleşim Birimi Olarak Kent Anlayışında Yeni Politika: Yükselen Değer Olarak Yavaş Kent CittaSlow*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2012.

Özür, Karakaş, Nazan, "Sakin Kent/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 33, 2016, s. 151-179.

Özyurt, Cevat, *Küreselleşme Sürecinde Kimlik ve Farklılaşma*, Açılım Kitap, İstanbul, 2012.

Pajo, Aykut, Uğurlu, Kalan, "Cittaslow Kentleri İçin Slow Food Çalışmalarının Önemi", *Electronic Journal of Vocational Colleges*, (Erişim), 06.09.2017, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ejovoc/article/view/5000176046/5000158503>, 2015, s. 65-73.

Pirenne, Henri, *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, Çeviren: Karadeniz, Ş, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 1991.

Pustu, Yusuf, "Küreselleşme Sürecinde Kent Antik Site'den Dünya Kentine", *Sayıştay Dergisi*, Sayı 60, 2006, s. 129-151.

Rodrik, Dani, *Akıllı Küreselleşme*, Çeviren: Aksu, Burcu, Efil Yayınevi, Ankara, 2011.

Sabah Gazetesi Web Sitesi, Kendileri Küçük ama Hikayeleri Büyük, <https://www.sabah.com.tr/turizm/2014/12/24/kendileri-kucuk-ama-hikayeleri-buyuk>, (Erişim), 11.07.2017.

Seferihisar Belediyesi Web Sitesi, Başkan Tunç SOYER' in Basın Açıklaması, <http://seferihisar.bel.tr/baskan-tunc-soyer/>, (Erişim), 20.02.2019.

Seyidoğlu, Halil, *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, Güzem Yayınevi, İstanbul, 2000.

Sezal, İhsan, *Şehirleşme*, Ağaç Yayınları, İstanbul, 1992.

Sınırsız Sosyoloji Web Sitesi, Kentleşme ve Kentlerin Gelişimi, <https://courses.lumenlearning.com/boundless-sociology/chapter/urbanization-and-the-development-of-cities/> (Erişim), 07.07.2018.

Sırım, Veli, "Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Kent Hareketi ve Türkiye'nin Potansiyeli", *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Cilt I, Sayı 4, 2012, s. 119-131.

Sipahi, E. Banu, "Sürdürülebilir Kent Arayışında Cittaslow (Sakin Kent) Üzerine Bir Değerlendirme", *Tarih Okulu Dergisi (T.O.D.)*, Sayı 25, Mart 2016, s. 785-801.

Sjoberg, Gideon, *Sanayi Öncesi Kent*, İmge Yayınevi, Ankara, 2002.

Şahin, Yusuf, *Kentleşme Politikası*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2013.

Talas, Cahit, *Toplumsal Politikaya Giriş*, Ankara: S Yayınları, Ankara, 1981.

TASAM Web Sitesi, Küreselleşmenin Boyutları ve Etkileri, http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/211/kuresellesmenin_boyutlari_ve_etekileri, (Erişim), 10.07.2017.

Taş, Seyhan, Günay, Enver, "Antik Çağ Toplamlarının Özellikleri, Geleneksel Statüleri ve İktisadi Yapıyı Belirleyen Kurumları", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015, s. 141-166.

TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, Köy Yasası, http://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?_adf.ctrl-state=jo7ax6r2u_14&pkanunlarno=41398&pkanunnumarasi=442, (Erişim), 11.04.2018.

Tekin Özer, Nazlı Beril, "Türkiye' de Kapitalizmin İşleyişi Sürecinde Sakin Şehir Hareketi ve Sürdürülebilirlik: Seferihisar Örneği", *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 2018.

Tonoz, Mertcan, "Kent Nedir", ŞBP Türkiye'nin Kentcilik Portalı, (01.03.2017), (Erişim), 03.04.2018, <http://sbpturkiye.com/kent-nedir.html>.

Toprak, Zerrin, *Yerel Yönetimler*, Siyasal Yayın, Ankara, 2014.

Tuna, Korkut, Kentlerin Ortaya Çıkışı, Yoğunlaşması Üzerine Sosyolojik Bir Deneme, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1987.

Tuna, Korkut, Kentlerin Ortaya Çıkışı, Yoğunlaşması Üzerine Sosyolojik Bir Deneme, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1987.

Turist İnternet Dergisi Web Sitesi, Büyülü Diyar Göynük ve Efsaneleri, <http://turistdergisi.com/index.php/2017/03/11/buyulu-diyar-goynuk-ve-efsaneleri/>, (Erişim), 11.06.2017.

Turna, Özgü, *Küresel Yeniden Yapılanma Sürecinde Kentsel Müdahaleler ve Kentsel Kimlik Etkileşimi : Rize Kenti Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.

Türkmen, Nesrin, "Sürdürülebilir Bir Tekstil Endüstrisi İçin Yavaşlık ve Alternatif Üretim Modelleri", *Akdeniz Sanat Dergisi*, Cilt 3, Sayı 8, 2012, s.59-61.

Ulu, Ali, Karakoç, İlknur, "İ, Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi", *TMMOB Kent Plancıları Odası Yayını*, Sayı 29, 2004, s. 59-66.

Ünal, Çiğdem, "Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar Yavaş Kentler ve Yavaş Turizm", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, s. 13-28

Ünal, Murat, Zavalı, Y. Sinan, "Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, 2016, s. 889-912.

Ünüvar, Şafak, Sezgin, Mete, *Sürdürülebilirlik ve Kent Pazarlaması Ekseninde Yavaş Kent*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2011

Waldkirch Kenti Web Sitesi, Waldkirch Hakkında Tanıtıcı Bilgiler, <http://www.stadt-waldkirch.de/Lde/start/stadtinformation+und+tourismus.html>, 18.06.2017.

Wirth, Louis, den Aktaran: Duru, Bilent, Alkan, Ayten, *20. Yüzyıl Kenti*, İmge Yayınevi, Ankara, 2002, s. 77-106.

Yavaş Yemek Web Sitesi, Lezzet Sandığı, <https://www.fondazione Slow Food.com/en/what-we-do/the-ark-of-taste/>, (Erişim), 24.06.2017.

Yavaş Yemek Web Sitesi, Hakkımızda Sayfası, <https://www.slowfood.com/about-us/> (Erişim), 14.06.2018.

Yahyagil, Mehmet, "Kentlerin Kültürün Gelişmesindeki Etkileri", *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, Sayı 25, 1998, s. 105-120.

Yalçın, Alper, Yalçın, Sevdâ, "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir Mi?", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 2013, s. 32-41.

Yasa, Aktaş. Azize, "Kültürel Zenginlikleri ile Göynük, Göynük El Sanatları Paneli ve Çalıştayı Bildirileri", *Ankara: Göynük Belediyesi Yayını*, 2013, s. 17-46.

Yavuz, Fehmi, *Kentleşme ve İnsan*, Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1978.

Yaylı, Hasan, "Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: İstanbul Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Sayı 24, 2012, s. 331-355.

Yıldırım Akın, Karaahmet Aysun, "Yavaş Kent Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 5, No: 1, 2013, sayfa: 17-18.

Yıldırım, Ali, "Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi", *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 1999, s.7-17.

Yıldırım, H. Mehmet, "Yavaş İşletmecilik Yaklaşımında Adalet Anlayışının Sosyal Yaşama ve İş Yaşamına Yansımaları", *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2010, s. 73-78.

Yiğit, Kaya, Bilge "Bolulu Divan ve Tasavvuf Şairleri", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, 2013, s.301-324.

Yok, "Yavaş Bir Yaşam İçin Cittaslow Rehberi", *Raillife*, Sayı 106, 2017, s.28-33.

Yörükhan, Ayda, *Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri*, Nobel Yayınları, 2006, Ankara.

Yücel, Nazlı, *Küreselleşme-Yerelleşme Bağlamında Kent ve Kentleşme*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.

Yücel, Nazlı, *Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

EKLER

EK – 1 Anket Soruları

Sorular	Yerel Halk	İşletme Sahipleri / Yöneticileri	Belediye Başkanı
1. Mesleğiniz, yaşıınız, öğrenim durumunuz nedir?			
2. Sakin Kent kavramı size ne ifade ediyor?			
3 Sakin Kent olarak kabulünden sonra Göynük'te ne gibi değişiklik gözlemlediniz?			
4. Sakin Kent olma unvanının, size ne gibi fayda sağladığını düşünüyorsunuz?			
5. Sakin Kent olma unvanının sizin için ne gibi olumsuzluklar getirdiğini düşünüyorsunuz?			
6. Sakin Kent olunması, ilçedeki kentsel yaşam kalitesini nasıl etkilemiştir?(çevre, altyapı, ulaşım, yeşil alan, parklar, temizlik, güvenlik, konut vb.)			
7. Sakin Kent unvanı, ilçede turizmin gelişmesinde nasıl bir etkide bulunabilir?			
8. Sakin Kent unvanına başvuru düşüncesi nasıl gelişti?			
9. Sakin Kent olma süreci hakkında bilgi verir misiniz?			
10. Kaç yıldır Göynük'te oturuyorsunuz?			
11. Göynük'ün Sakin Kent olduğu hakkında bilginiz var mı?			

Sorular	Yerel Halk	İşletme Sahipleri / Yöneticileri	Belediye Başkanı
12. Sakin Kent unvanının sürekliliği konusundaki düşünceniz nedir? (Şehrin gelişmesi, yönetim değişikliği vb.)			

